

การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้า
เกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน

นางสาวเนตรดาว ลิ้มวงศ์ทอง

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Providing an Offence of Stockpiling Controlled Goods and Selling Overpriced
Products As the Predicate Offence in Accordance with the Anti-Money
Laundering Act**

Miss Netdaw Limwongtong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุม
และการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐาน
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
ชื่อและนามสกุล นางสาวเนตรดาว ลีม่วงษ์ทอง
วิชาเอก กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา แผนวิจิต)

(รองศาสตราจารย์วารุฒิ เทพทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การกำหนดให้ความคิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้า
เกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน

ผู้ศึกษา นางสาวเนตรดาว ลิ้มวงษ์ทอง **รหัสนักศึกษา** 2614003396 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนด
ความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน (2) ศึกษามาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญา
ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด (3) ศึกษา
มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้า
เกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดครอบงำคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้
เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน และ (4) เสนอข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการกำหนดให้การกระทำความผิด
เกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน
ตามกฎหมายฟอกเงิน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยทางเอกสาร ศึกษาค้นคว้า
ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยต่างๆ บทความ
คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงาน บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้ง
การค้นคว้าข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษาพบว่า (1) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่าย
สินค้าเกินราคาที่กำหนดสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน (2) กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถลงโทษผู้ที่กระทำ
ความผิดฐานฟอกเงินที่ได้รับจากการกระทำความผิดมูลฐาน ทำให้สามารถขยายขอบเขตการลงโทษ
ทางอาญาได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม (3) ควรกำหนดให้
การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีมูลค่า
ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป และที่มีลักษณะเป็นการค้าเป็นความผิด
มูลฐาน และ (4) เสนอให้กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่าย
สินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คำสำคัญ กักตุนสินค้า สินค้าควบคุม จำหน่ายสินค้าเกินราคา ความผิดมูลฐาน ฟอกเงิน

Independent Study title: Providing an Offence of Stockpiling Controlled Goods and Selling Overpriced Products As the Predicate Offence in Accordance with the Anti-Money Laundering Act
Author: Miss Netdaw Limwongtong; **ID:** 2614003396; **Degree:** Master of Laws;
Independent Study advisor: Dr. Wanwipa Muangtham, Assistant Professor;
Academic year: 2019

Abstract

The objectives of this independent study consist of (1) studying legal measures in order to define any offences as the predicate offence, (2) studying legal measures on criminal offence proceedings of stockpiling controlled goods and selling overpriced products, (3) studying legal measures not only determination an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products as the serious crime and also defining the protection framework for people rights and liberties as a part of the predicate offence, and (4) proposing an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products as the predicate offence under the anti-money laundering act.

This independent study is a qualitative research which is the studying from documents, textbooks, the related theses or papers, the department operation manuals, the related laws for both Thai and foreign languages as well as researching information through electronic media.

The results of this study show that (1) an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products is according to the definition procedure of the predicate offence under the anti-money laundering act, (2) the anti-money laundering law can punish people who commit an offense of the anti-money laundering from the predicate offence which lead to better expand the scope of criminal penalties, especially such as a criminal organization, (3) an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products in case of commercial offence with value more than 500,000 bath can be defined as the predicate offence, and (4) an offence of stockpiling controlled goods and selling overpriced products can be proposed as the predicate offence accordance with the anti-money laundering act.

Keywords: Stockpiling goods, Controlled goods, Selling overpriced products, Predicate, Anti-money laundering

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ที่ได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และให้ความรู้ และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตลอดจนตรวจสอบความเรียบร้อยของสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนแล้วเสร็จ จึงขอขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

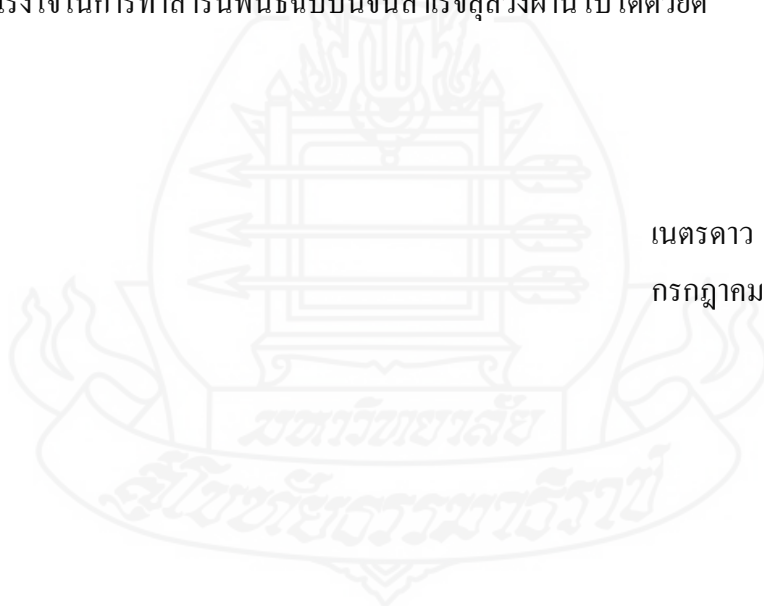
ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัศตรา แผนวิจิต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปันณวิช ทัพภวิมล ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้ใช้เวลาอันมีค่ายิ่งทำการตรวจพิจารณา ให้ความรู้ คำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คุณพงศ์ธร ทองด้วง คุณปวิข พันวิไล คุณพงศ์ธร พิทักษ์สกุลรัตน์ และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เขียนในการเขียนสารนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

และสุดท้ายขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญให้ผู้เขียน มีแรงกายแรงใจในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงผ่านไปได้ด้วยดี

เนตรดาว ลีม่วงษ์ทอง

กรกฎาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
3. สมมติฐานของการศึกษา	8
4. ขอบเขตของการศึกษา	9
5. วิธีดำเนินการศึกษา	10
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการฟอกเงินและการกักตุนสินค้าควบคุม และการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด	11
1. ความเป็นมาของการฟอกเงิน	12
1.1 ความหมายของการฟอกเงิน	14
1.2 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน	17
1.3 รูปแบบการฟอกเงิน	17
1.4 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน	20
2. แนวคิดการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน	22
2.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน	22
2.2 หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน	23
3. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมการฟอกเงิน	28
3.1 เพื่อตัดวงจรในการก่ออาชญากรรม	28
3.2 เพื่อเป็นการป้องกันการนำเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเข้าสู่ระบบเงิน	28
4. แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับการฟอกเงิน	29
5. ทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน	32
5.1 ทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory)	32
5.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบความยุติธรรมทางอาญา	33
6.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (The crime control)	33
6.2 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)	35
7. แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมราคาสินค้าและบริการ	37
7.1 การกำหนดราคาของตลาด (Market price determination)	37
7.2 โครงสร้างตลาดสินค้า	48
7.3 ความล้มเหลวของระบบตลาด (Market failure)	54
บทที่ 3 กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและความผิด เกี่ยวกับสินค้าที่มีการกักตุนและจำหน่ายเกินราคา	58
1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	59
1.1 นิยามคำว่าความผิดมูลฐาน	59
1.2 มาตรการทางอาญา	66
1.3 มาตรการทางแพ่ง	68
1.4 ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิด ตามมาตรา 58 วรรคสอง	72
1.5 คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน	73
2. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542	75
2.1 นิยามที่เกี่ยวข้อง	75
2.2 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด	77
2.3 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุม	83
2.4 มาตรการทางอาญา	87
2.5 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ของผู้กระทำความผิด	87
2.6 คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการกักตุนสินค้าควบคุม และการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด	88

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. กฎหมายเกี่ยวกับคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษ.....	88
4. กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ.....	99
4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	99
4.2 ประเทศออสเตรเลีย.....	104
4.3 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะ องค์กร ค.ศ. 2000 United Nations Conventions Against Transnational Organized Crime 2000 (UNTOC).....	107
4.4 มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในทางระหว่างประเทศ.....	112
บทที่ 4 วิเคราะห์การกำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุม และจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน.....	114
1. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน.....	114
2. มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด.....	123
3. การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้า เกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดครอบงำคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน.....	129
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	133
1. บทสรุป.....	133
2. ข้อเสนอแนะ.....	136
บรรณานุกรม.....	139
ประวัติผู้ศึกษา.....	150

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตเมื่อมีภาวะสงครามหรือมีการจลาจลภายในประเทศเกิดขึ้น มักมีผู้ฉวยกักตุนสินค้าและทำการค้าโดยหากำไรเกินสมควรในสินค้าซึ่งราษฎรจำเป็นต้องซื้อใช้สอย เป็นเหตุให้ราษฎรส่วนมากได้รับความเดือดร้อน¹ รัฐจึงต้องเข้ามาแทรกแซงการกำหนดราคาสินค้าของเอกชน โดยการตราพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พุทธศักราช 2480 และใน พ.ศ. 2490 ได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. 2490 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พุทธศักราช 2480 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2516 ประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นอย่างมากประกอบกับราคาน้ำมันในตลาดโลกที่สูงขึ้น ทำให้ราคาสินค้ามีการปรับเพิ่มขึ้น รัฐบาลในช่วงเวลานั้นจึงได้มีการเสนอให้ตราพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517 ต่อมากลุ่มธุรกิจชนชั้นกลางเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจการแข่งขันในตลาดและความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมการผูกขาดเพื่อใช้ป้องกันการแข่งขันจึงนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว โดยตราเป็นพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 ขึ้นมา เพื่อควบคุมการกำหนดราคาสินค้าที่ไม่เป็นธรรมและป้องกันการผูกขาดทางเศรษฐกิจ²

กระทั่งปี พ.ศ. 2542 มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 โดยการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดโดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีความไม่เหมาะสม เพราะมีสาระเป็นสองส่วน คือ การกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาด ซึ่งทั้งสองส่วนมีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้กฎหมาย

¹ กมลชัย เวทีบูรณะ. *ขอบเขตการใช้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2558. หน้า 89

² พรชัย วิสุทธิ์ศักดิ์. *พัฒนาการของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า (Development of Competition Law)*. เอกสารประกอบการบรรยาย. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (ม.ป.ป.). หน้า 6-7

แตกต่างกัน แต่มีองค์กรที่ทำหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้เพียงองค์กรเดียว ดังนั้น สมควรแยกบทบัญญัติ และองค์กรที่ทำหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาด ออกจากกันเพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับบทบัญญัติเดิม ในส่วนของการกำหนดราคาสินค้ายังไม่ชัดเจนและเหมาะสม สมควรปรับปรุงเสียใหม่ให้ชัดเจนขึ้น และได้ตราพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยแยกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดมาเป็นกฎหมายโดยเฉพาะเพื่อกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าให้มีการ แข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลากว่า 20 ปี ปัญหาการค้าโดยหากำไรเกินควรก็ยังไม่หมดไป โดยจะเห็น ได้จากเมื่อปี พ.ศ. 2553 เกิดปัญหาน้ำมันปาล์มขาดตลาด เนื่องจากปัญหาก็แล้งส่งผลให้ผลปาล์ม ออกน้อยกว่าปกติ ทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งความต้องการใช้เพื่อบริโภคและนำไปใช้ เป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซล ผู้ประกอบธุรกิจได้ปรับราคาน้ำมันปาล์มบรรจุขวดขึ้น จากขวดละ 38 บาทต่อลิตร เป็น 47 บาทต่อลิตร ทะลุกรอบเพดานควบคุมที่กระทรวงพาณิชย์ กำหนดให้ขายในราคา 42 บาทต่อลิตร³ กระทรวงพาณิชย์ได้ทำการออกตรวจสอบสต็อกน้ำมันปาล์ม พบว่าผู้ผลิตรายใหญ่ 1 ราย กักตุนน้ำมันปาล์มขวดไว้ถึง 1 ล้านขวด โดยผลิตตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2553 แต่ไม่ยอมนำออกมาจำหน่าย ซึ่งเข้าข่ายเป็นการกักตุนสินค้า เพราะก่อนหน้านี้ผู้ผลิตได้แจ้งว่า ไม่มีสต็อกเหลืออยู่ โดยอ้างว่าน้ำมันปาล์มดิบขาดแคลน⁴

นอกจากนี้ ในปัจจุบันทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยได้ประสบปัญหาการระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) โดยเชื้อไวรัสโคโรนาสามารถ แพร่กระจายจากคนสู่คนได้ จากการถูกไอ จาม หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของคนที่ป่วย ดังนั้น จึงมีวิธีการดูแลตนเองเพื่อให้ร่างกายห่างไกลจากเชื้อไวรัสโคโรนา โดยมีการแนะนำให้ ใส่หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันเชื้อไวรัสนี้ เนื่องจากเชื้อมีขนาดเล็กกว่าติดต่อผ่านทางลมหายใจ สารคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลาย นอกจากนี้ยังแนะนำให้หมั่นล้างมือหรือเช็ดด้วยแอลกอฮอล์ ไม่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยที่ไอ จาม หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด และมีมลภาวะเป็นพิษ งดเดินทาง ไปยังพื้นที่เสี่ยงโรคระบาด ไม่นำมือมาสัมผัสตา จมูก ปาก ถ้าไม่จำเป็น ไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น

³ ไทยรัฐออนไลน์. ย้อนรอยวิกฤติน้ำมันปาล์มขาดตลาด . ค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2563 จาก

<https://www.thairath.co.th/content/404997>

⁴ RYT9. พบ.ตรวจพบผู้ผลิตตุนน้ำมันปาล์ม 1 ล้านขวด จี้นำออกจำหน่ายก่อนเจอไม้แข็ง. ค้นวันที่ 20 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.ryt9.com/s/iq03/1054835>

เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ เป็นต้น⁵ การแนะนำให้ใส่หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันการติดเชื้อ และการแนะนำให้ใช้ผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ในการทำมาสะอาดมือ ทำให้ประชาชนมีความต้องการซื้อสินค้าที่มีความจำเป็นสำหรับการป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งได้แก่ หน้ากากอนามัยและผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ จากความต้องการของประชาชนจำนวนมาก จึงทำให้มีผู้ที่ต้องการหวังผลกำไรจากการที่สินค้าขาดแคลน กลุ่มผู้ประกอบการจึงถือโอกาสกักตุนหน้ากากอนามัย และผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์แล้วนำมาจำหน่ายในราคาแพงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อน โดยจะเห็นได้จากกรณีที่เกิดขึ้นจริงดังนี้

เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563 คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ได้กำหนดให้หน้ากากอนามัยและผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบเพื่อสุขอนามัยสำหรับมือเป็นสินค้าควบคุม⁶ และต่อมาเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563 ได้กำหนดให้ผู้จำหน่ายหน้ากากอนามัยทางการแพทย์ (Surgical Mask) ที่ผลิตภายในประเทศ จำหน่ายปลีกในราคา (รวมภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว) ไม่สูงกว่าชิ้นละ 2.50 บาท⁷ หากจำหน่ายในราคาสูงกว่านี้ถือว่ากระทำความผิด

แต่อย่างไรก็ดี แม้จะมีการกำหนดราคาของสินค้าไว้แล้ว แต่ก็พบว่ามีการกระทำความผิด โดยเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2563 กระทรวงพาณิชย์ได้รายงานผลการจับกุมสินค้าอุปโภคบริโภคและเวชภัณฑ์ โดยสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดจำหน่ายหน้ากากอนามัยแพงเกินจริงทั้งขายผ่านแอปพลิเคชันไลน์และร้านค้าทั่วไป รวม 276 ราย ส่วนไข่มุกยอดรวมทั้งประเทศอยู่ที่ 26 ราย ราคาจำหน่ายหน้ากากอนามัยผ่านแอปพลิเคชันไลน์ กล่องละ 50 ชิ้น พบว่าจำหน่ายในราคา กล่องละ 770 บาท (เฉลี่ยชิ้นละ 15.40 บาท) ซึ่งสูงกว่าราคาควบคุม 6 เท่า จึงแจ้งข้อหากระทำความผิดจำหน่ายหน้ากากอนามัยเกินราคาควบคุม และจำหน่ายแพงเกินราคาสมควร ตามมาตรา 25 และ 29 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542⁸

⁵ โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร. วิธีการป้องกัน รับมือ COVID – 19. ค้นวันที่ 10 เมษายน 2563 จาก <https://www.sikarin.com/content/detail/408/วิธีการป้องกัน-รับมือ-ไวรัส-covid-19>

⁶ ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2563 เรื่อง การกำหนดสินค้าควบคุมเพิ่มเติม ข้อ 2

⁷ ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2563 เรื่อง การกำหนดราคาจำหน่ายและการแจ้งข้อมูลหน้ากากอนามัย หมวด 1 การกำหนดราคาจำหน่าย ข้อ 3

⁸ กรุงเทพธุรกิจ. “พาณิชย์” เผยจับขายหน้ากากอนามัยแพงเกินจริง รวมทั้งประเทศ 276 ราย. ค้นวันที่ 10 เมษายน 2563 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/875277>

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2563 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แถลงข่าวผลการจับกุมกลุ่มผู้ลักลอบจำหน่ายหน้ากากอนามัย โดยเฉพาะการจำหน่ายออนไลน์ผ่านทางโซเชียลมีเดีย และสามารถยึดของกลางเป็นหน้ากากอนามัย 2,587,578 ชิ้น เครื่องวัดอุณหภูมิ 2,764 เครื่อง เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ 80,500.6 ลิตร ชุดเครื่องตรวจ 55,048 ชิ้น รวมมูลค่า 71,959,665 บาท

นอกจากนี้ วันที่ 2 พฤษภาคม 2563 สำนักข่าว INN รายงานว่า เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กรมการค้าภายใน และสำนักงานเขตทวีวัฒนา ได้ไปตรวจค้นบ้านเลขที่ 133 หมู่ 2 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบการกักตุน โภคภัณฑ์ซึ่งเป็นสินค้าควบคุมอาศัยอำนาจตามประกาศคณะกรรมการสำรวจการกักตุน โภคภัณฑ์ และพระราชบัญญัติสำรวจการกักตุน โภคภัณฑ์ พ.ศ. 2497 สืบเนื่องจากดีเอสไอได้รับข้อมูลว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่เก็บสินค้าลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยไม่ผ่านวิธีการศุลกากรและสินค้าบางชนิดมีความผิดตามกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติเครื่องมือการแพทย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2558 บ้านหลังดังกล่าวมีลักษณะเป็นทาวน์เฮ้าส์ 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นที่เก็บสินค้า จากการตรวจค้นเจ้าหน้าที่พบสินค้าที่เกี่ยวข้องกับ โภคภัณฑ์ซึ่งเป็นสินค้าควบคุมในการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 หลายรายการ ได้แก่ หน้ากากอนามัย (แบบธรรมดา) จำนวน 565 กล่อง กล่องละ 50 ชิ้น รวมทั้งหมด 28,250 ชิ้น เจลล้างมือแอลกอฮอล์ หลายขนาดและหลายยี่ห้อ จำนวนมาก แผ่นกรองหน้ากากอนามัย จำนวน 8,200 ห่อ ชุดป้องกันโรค หรือ ชุด PPE จำนวน 1,800 ชุด รวมมูลค่าสินค้าทั้งหมดประมาณ 5,000,000 บาท⁹

จากกรณีที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นจะพบว่าจากอดีตจนถึงปัจจุบันยังมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดและผู้กระทำความผิดมักได้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มานั้น มาเปลี่ยนสภาพจากเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปกปิดที่มาของเงิน โดยให้ผู้อื่นเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาว่าไม่มีมาตรการมาตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมที่เกิดจากการเก็งกำไร จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดที่ยากแก่การป้องกันและปราบปราม เนื่องจากมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ดำเนินการต่อการกระทำความผิดดังกล่าวยังคงมีข้อบกพร่องและข้อจำกัดอยู่หลายประการ จึงเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกล้าที่จะเสี่ยงหรือตัดสินใจกระทำความผิดโดยที่ไม่ความเกรงกลัว

⁹ K@POOK!. ทลยคลังกักตุนสินค้านี้ภัยิ จนท. ตะลึง พบ หน้ากากอนามัย - ชุด PPE มูลค่ารวม 5 ล้าน. ค้นวันที่ 10 พฤษภาคม 2563 จาก <https://covid-19.kapook.com/view225336.html>

ต่อการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อรัฐและประชาชนส่วนรวม และเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ให้ลดน้อยลงหรือไม่ให้เกิดผลขึ้นอีกในอนาคต ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาตราทางกฎหมายอื่นที่เหมาะสมมาใช้บังคับ เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นมาตรการที่มุ่งประสงค์ด้วงจระการประกอบอาชญากรรมและทำลายแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนที่สูง โดยเป็นมาตรการในการสกัดกั้นมิให้มีการแปรสภาพหรือเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และผลจากการสืบสวนเส้นทางการเงินยังช่วยให้สามารถทราบถึงผู้กระทำความผิด จนถึงแหล่งที่มาของเงินเหล่านั้น ซึ่งมีผลทำให้อาชญากรไม่สามารถใช้เงินที่ผิดกฎหมายนั้นได้ มาตรการที่ใช้ในการดำเนินการต่อการฟอกเงิน คือ มาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลและมาตรการที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สิน โดยมาตรการที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สินนั้นมีเหตุผลมาจากหลักของการคุ้มครองประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะ หลักการติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดต่อรัฐ โดยจะให้ยึดหรืออายัดและให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินอันเป็นการดำเนินการคนละส่วนกับการดำเนินการทางอาญาต่อบุคคล นอกจากนี้มาตรการนี้กำหนดภาระในการพิสูจน์ให้เจ้าของทรัพย์สินมาแสดงตัวและพิสูจน์ว่าทรัพย์สินของตนมิได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด¹⁰ หากพิสูจน์ไม่ได้ทรัพย์สินนั้นก็จะตกเป็นของแผ่นดิน ดังนั้น จะมีความเหมาะสมหรือไม่ที่จะนำมาตราทางกฎหมายฟอกเงินมาใช้ในการพิจารณากำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดมาเป็นความผิดมูลฐาน ตลอดจนการนำมาตราทางอาญาและทางแพ่งของกฎหมายป้องกันและปราบปรามฟอกเงินมาพิจารณา โดยมีมาตรการดังนี้

ประการแรก มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน การกำหนดความผิดมูลฐานมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องถูกนำมาตราต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญาหรือมาตรการทางแพ่งตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับ ในทางกลับกันถ้าหากมิใช่ความผิดมูลฐานแล้วก็ไม่สามารถ

¹⁰ สุรชาติ วรรณชัย. สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และหมายเหตุท้ายคำวินิจฉัย. The Civil Law Journal. หน้า 152

ดำเนินการได้ ดังนั้น การที่จะนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับในความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด จึงจำเป็นต้องกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เสียก่อน อย่างไรก็ตาม การจะกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด เป็นความผิดมูลฐานได้นั้นต้องกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา 29 และมาตรา 30 ว่ามีลักษณะเป็นองค์ประกอบอาชญากรรม มีผลตอบแทนสูง มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม และมีลักษณะที่เป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ หรือไม่

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา 29 และมาตรา 30 ก็เป็นความผิดประเภทหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากมาจากการกระทำความผิด อันสามารถที่จะนำรายได้นั้นไปหมุนเวียนในการกระทำความผิดครั้งต่อไปได้อีก แม้ว่าจะมีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันก็คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 29 และมาตรา 30 ซึ่งมีบทลงโทษในมาตรา 41 ก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังคงมีปัญหา รวมถึงอุปสรรคในการบังคับใช้ เนื่องจากไม่สามารถจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินซึ่งถูกโอนหรือเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันเป็นลักษณะของการฟอกเงินได้ และไม่สามารถนำเอาการลงโทษในด้านทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำเงินหรือรายได้ที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปใช้ในการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมายได้ต่อไป

ประการต่อมา มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

ในปัจจุบันการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานาน ประกอบกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและการขยายตัวทางการค้าได้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่มีความทันสมัย เพื่อคุ้มครองประชาชน

ให้มีประสิทธิภาพ และแม้ว่าจะมีบทกำหนดโทษในมาตรา 41 ว่าผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการใดๆ โดยจงใจที่จะทำให้ราคาสินค้าต่ำหรือสูงเกินสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการ (มาตรา 29) หรือผู้ใดมีสินค้าควบคุมไว้ในครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดไว้ (มาตรา 30) จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับก็ตาม แต่ก็ไม้อาจทำให้ขบวนการนี้เกรงกลัวแต่อย่างใด แต่กลับทำให้เห็นว่าคุ่มค่าที่จะเสี่ยงในการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ดังนั้น การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด จึงส่งผลกระทบต่อ อย่างร้ายแรงและขยายวงกว้างต่อไปเรื่อยๆ สมควรที่การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้า ควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดจะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีบท กำหนดโทษที่รุนแรงและเด็ดขาด

มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นการกำหนดถึงลักษณะของการกระทำ ความผิดฐานฟอกเงิน และมีบทลงโทษ ทางอาญาไว้ โดยมีเจตนารมณ์ที่ประสงค์จะเอาผิดกับผู้กระทำความผิดในเรื่องทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นมักจะมาจากการกระทำความผิดในรูปแบบ องค์การอาชญากรรม ซึ่งการประกอบอาชญากรรมขององค์กรเหล่านี้ถือเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง ก็คือ การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากจะมีลักษณะการแบ่งหน้าที่กันทำโดยมีผู้ร่วม กระทำความผิดหลายคน การสืบสวนสอบสวนหรือจับกุมผู้กระทำความผิดทั้งขบวนการในฐานะ ตัวการ และผู้ที่มีหน้าที่สนับสนุนอยู่เบื้องหลังทุกคนนั้นเป็นไปค่อนข้างยาก โดยผู้ที่กระทำความผิด ในขณะที่ถูกจับกุมในครั้งแรกนั้นย่อมถูกดำเนินคดีในฐานะตัวการ แต่ผู้ที่อยู่ในขบวนการที่ถูกจับกุม ได้ภายหลังนั้นอาจมีสถานะเป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ ผู้สมคบ หรือเป็นแค่เพียงผู้พยายามกระทำ ความผิด ดังนั้น กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสามารถดำเนินการทางคดีอาญา ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ที่มีสถานะแตกต่างกันได้หรือไม่ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาวิเคราะห์ว่ามีมาตรการอย่างไร

ประการสุดท้าย การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่าย สินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดครอบงุมครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน

แม้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น เมื่อพิจารณาลักษณะการเป็นความผิดมูลฐานแล้ว จะเป็นไปตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน ก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่ามีทั้งอาชญากรรมธรรมดาและอาชญากรรมร้ายแรงรวมอยู่ในความผิด ซึ่งเห็นได้จากการกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ทำให้ประเด็นนี้จะต้องพิจารณาให้เห็นถึง

ความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและมาตรฐานสากล โดยนำอัตราโทษและมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาใช้ในการกำหนด และในการกำหนดความผิดมูลฐานหากกำหนดกว้างจนเกินไปก็อาจจะทำให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร ดังนั้น จะต้องมีการกำหนดครอบคลุมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ให้สอดคล้องกับความผิดมูลฐานอื่นๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว

เมื่อพิจารณาจากปัญหาข้างต้น มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาว่าการที่กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินมีมาตรการทางกฎหมายอย่างไร เพื่อจะได้มีแนวทางในการนำมาตราการดังกล่าวมาใช้และเพื่อเป็นการตัดวงจรการก่ออาชญากรรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน

2.2 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

2.3 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดครอบคลุมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน

2.4 เพื่อหาข้อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

3. สมมติฐานของการศึกษา

แม้พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาและมาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางทรัพย์สินไว้แล้ว แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิด

เกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นองค์รอาชญากรรมหรือขบวนการเครือข่ายและริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น หากกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะทำให้สามารถนำมาตราการกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้อย่างครอบคลุมโดยสามารถตัดวงจรในการประกอบอาชญากรรม และมีผลในเชิงป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด รวมถึงรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและความเป็นอยู่ประชาชนในสังคมไม่ให้เกิดความเดือดร้อนจากการกระทำอันไม่เป็นธรรมของผู้ประกอบธุรกิจ นอกจากนี้ ยังเป็นการรักษาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษา มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและความเป็นมาของการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศไทยและต่างประเทศ ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นแนวทางที่เหมาะสม และศึกษามาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาและในด้านการดำเนินการทางทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด เพื่อนำมาใช้บังคับกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

5. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาข้อมูลโดยการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยต่างๆ บทความ คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงาน บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการค้นคว้าข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน

6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

6.3 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดกรอบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน

6.4 ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมาย

บทที่ 2

ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการฟอกเงินและการกักตุนสินค้า ควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

ในสถานการณ์ปัจจุบันการกระทำความผิดของเหล่าอาชญากรต่างๆ โดยส่วนใหญ่ มุ่งหวังผลค่าตอบแทนที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง โดยเฉพาะอาชญากรรมบางประเภท¹¹ เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์และจิตประสาท เป็นต้น ซึ่งในอดีตกระบวนการยุติธรรมมีอาจใช้กฎหมายบังคับ ต่ออาชญากรรมในลักษณะดังกล่าวได้ ทั้งนี้เงินหรือทรัพย์สินรวมถึงประโยชน์อื่นใดที่สามารถ เปลี่ยนเป็นทรัพย์สินที่ให้ค่าตอบแทนเป็นจำนวนมูลค่าสูงที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม เหล่านั้น ก็จะถูกนำไปใช้ในการทำธุรกิจซึ่งอาจเป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย โดยจะนำไปเป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจและจะถูกนำมาเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน กลับเข้ามาใช้ในวงจรของการกระทำผิดอีกเสมือนเป็นวัฏจักรที่ไม่มีสิ้นสุด จึงเรียกกระบวนการนั้นว่า “การฟอกเงิน” ซึ่งการกระทำในลักษณะเช่นนี้เป็นกรก่อให้เกิดความเสียหายในภาพรวมทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม ประชาชนภายในประเทศ และประเทศต่างๆ ทั่วโลกเป็นอย่างมาก

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงถูกสร้างขึ้น มาเพื่อมุ่งหวังทำลายวัฏจักรเศรษฐกิจของอาชญากรเหล่านั้น โดยมีมาตรการในการควบคุมจัดการ เกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งในกระบวนการ ยุติธรรมในอดีตไม่สามารถที่จะบังคับใช้กับเงินหรือทรัพย์สินที่หมุนเวียนในวัฏจักรนั้นได้ เนื่องจากได้มีการเปลี่ยนสภาพของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อปกปิด อำพรางแหล่งที่ได้มาหรือแหล่งที่มาให้เป็นทรัพย์สินที่ถูกกฎหมายโดยผ่านกระบวนการ “ฟอก” กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเกิดขึ้น โดยมีมาตรการทางอาญา และมาตรการทางแพ่งเพื่อสกัดกั้นมิให้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

¹¹ ชัยนันท์ แสงปุดตะ. กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษาเฉพาะกรณี ความผิดมูลฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541. หน้า 7

รวมถึงผู้กระทำความผิดมาประกอบอาชญากรรมได้ต่อไปอีก¹² ดังนั้นในบทนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาในการตรากฎหมายดังกล่าว รวมถึงศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของการฟอกเงิน

ในทุกประเทศทั่วโลกมักมีปัญหาค่าก่ออาชญากรรมเกิดขึ้น ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา ผู้ประกอบอาชญากรรมนั้นได้กระทำความผิดกฎหมายหลายประเภท และได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำในรูปแบบต่างๆ อันเป็นกระบวนการ “ฟอกเงิน” เพื่อที่จะนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นแหล่งเงินทุนหรือประโยชน์ในการกระทำความผิดในครั้งต่อไป จึงทำให้ยากแก่การจับกุมและปราบปรามการกระทำความผิดเหล่านั้น และกฎหมายที่มีอยู่ในขณะนั้นก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินได้เท่าที่ควร¹³ ดังเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1917 ถึงปี ค.ศ. 1932 เจ้าพ่อมาเฟียชื่อ อัลคาโปน¹⁴ ซึ่งเป็นมาเฟียและอาชญากรที่ทางการสหรัฐอเมริกาต้องการตัวมากที่สุด เพราะประกอบอาชญากรรมหลายประเภท อันได้แก่ การนำเข้าสุราหนีภาษี บ่อนการพนัน จัดให้มีการค้าประเวณี มีการข่มขู่ ฆาตกรรม โจรกรรม นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับคดีฆาตกรรมอีกมากมาย เป็นต้น ธุรกิจการลักลอบค้าสุราหนีภาษีก่อรายได้มหาศาลแก่อัลคาโปน และขบวนการเครือข่ายของอัลคาโปน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการดูแลธุรกิจให้ขับเคลื่อนได้อย่างสะดวก อัลคาโปนจึงได้มีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดติดสินบนเจ้าหน้าที่ทุกระดับเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม ดำเนินคดีจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ¹⁵ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในขณะนั้นจึงยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

¹² สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ ปง.สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย. 2555. หน้า 4

¹³ สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: นิติเทศ. 2544. หน้า 37-39

¹⁴ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. เอกสารเผยแพร่ เรื่อง รู้เท่าทันการฟอกเงิน. ค้นวันที่ 10 เมษายน 2563 จาก http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/_5377.pdf

¹⁵ MATICHON ONLINE. “ภาพเก่า...เล่าตำนาน : อัล คาโปน...จอมโจรเขย่าอเมริกา. ค้นวันที่ 18 มิถุนายน 2563. จาก https://www.matichon.co.th/article/news_1756077

ต่อมาในปี ค.ศ. 1989 กลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า กลุ่มประเทศ G7 ได้ร่วมกันก่อตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน มีชื่อว่า The Financial Action Task Force on Money Laundering (ชื่อย่อว่า FATF)¹⁶ ซึ่งได้ตระหนักถึงสาเหตุและยอมรับถึงความจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเร่งด่วน ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่ง FATF ได้เสนอข้อแนะนำ 40 ประการ (40 Recommendation) ต่อมาข้อแนะนำดังกล่าวนี้้องค์ระหว่างประเทศที่มีบทบาททั้งด้านความมั่นคงระบบการเงินและเศรษฐกิจของโลกต่างก็ยอมรับและนำข้อแนะนำของ FATF มาใช้เป็นแนวทางให้กับประเทศสมาชิก และข้อแนะนำดังกล่าวนี้มีหลักการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 ซึ่งเป็นการต่อต้านการฟอกเงินโดยผ่านธนาคาร ซึ่งมีหลักการสำคัญในด้านต่างๆ อาทิเช่น¹⁷ กำหนดลักษณะของการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงินและบทลงโทษ กำหนดแนวทางในการเปิดเผยความลับของธนาคาร กำหนดแนวทางในการเก็บประวัติข้อมูลในการทำธุรกรรมและการสืบค้นธุรกรรมที่น่าสงสัยของธนาคาร โดยไม่ต้องรับผิดชอบในข้อหาเปิดเผยความลับของลูกค้าแต่อย่างใด กำหนดแนวทางในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน กำหนดเรื่องการรายงานการแสดงผลของลูกค้ำ

ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ประสบปัญหาด้านการฟอกเงินเหมือนกับประเทศอื่นๆ จึงได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 โดยประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายรองรับมาตรการต่างๆ ตามที่อนุสัญญาได้กำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์ให้แก่ประเทศที่ต้องการจะเข้าเป็นสมาชิกแล้ว คงเหลือแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้นที่แต่เดิมประเทศไทยยังไม่มี แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้ตรากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาบังคับใช้แล้ว คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา¹⁸ ประกอบกับได้นำข้อแนะนำ 40 ประการของ FATF นำมาปรับปรุงพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายต่างๆ ของประเทศไทยซึ่งใช้บังคับในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมอาชญากรรมต่างๆ ที่มีความสลับซับซ้อน

¹⁶ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. “เรื่องเดิม”. หน้า 21-22

¹⁷ วัชรระ อนุโยธา. การกำหนดให้การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548. หน้า 25

¹⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. ค้นวันที่ 15 เมษายน 2563 จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_hr/hr23/apl011-2551.pdf

มากขึ้น จึงได้มีการเสนอแนวความคิดอันเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีหลักการตามมาตรฐานสากล เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น¹⁹ โดยมีต้นแบบมาจากกฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินของต่างประเทศ เพื่อให้ครอบคลุมไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญา กระบวนการยุติธรรม รวมไปถึงความร่วมมือระหว่างประเทศจากประเทศต่างๆ

จะเห็นได้ว่าการฟอกเงินที่อาชญากรได้กระทำความผิดนั้นเป็นปัญหาที่มีได้เกิดขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้นไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากอาชญากรรมร้ายแรง หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งทำให้ประเทศต่างๆ ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการฟอกเงิน อันเป็นผลกระทบที่มีความรุนแรงต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติ และความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม จึงทำให้ประเทศต่างๆ พยายามหามาตรการหรือเครื่องมือมาดำเนินการเพื่อป้องกันและต่อต้านการกระทำอันเป็นการฟอกเงิน โดยการให้แต่ละประเทศ กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของประเทศตน และออกกฎหมายและระเบียบ หรือมาตรการต่างๆ มาดำเนินการในที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้อาศัยช่องว่างของกฎหมายในการกระทำการฟอกเงิน²⁰

1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

ในส่วนของคำว่าฟอกเงิน (Money Laundering) คืออะไร ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ได้ให้ความหมายของการฟอกเงิน คือ การนำเงินซึ่งได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าเงินสกปรก ให้กลายเป็นเงินสะอาด โดยผู้ที่ได้ทรัพย์สินหรือเงินมาจากการกระทำความผิด แต่ไม่ต้องการให้บุคคลใดล่วงรู้ จึงใช้วิธีการซุกซ่อนหรือปกปิดทรัพย์สินเหล่านั้นด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อจะนำมาใช้ประโยชน์ในเวลาต่อมา²¹

¹⁹ สถาบันบัญญัติแห่งชาติ. เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. ...(ส่วนที่ 3). ค้นวันที่ 15 เมษายน 2563 จาก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/apnla2558-032.pdf

²⁰ พงศ์ธร พิทักษ์สกุลรัตน์. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน. การศึกษาอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2561. หน้า 13-14

²¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ. เอกสารวิจัย เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ค้นวันที่ 15 เมษายน 2563 จาก http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/files/TS_140.pdf

ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ได้ให้ความหมายของการฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนแปลงเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริตหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริตหรือถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวโดยทั่วไปคือ กระบวนการที่ทำให้เงินที่ไม่สะอาดกลายเป็นเงินสะอาดหรือกลายเป็นเงินที่สามารถตรวจสอบได้ว่ามีแหล่งที่มาอย่างไร สาเหตุที่ต้อง มีการฟอกเงิน เพราะว่าเงินที่ได้มาจากธุรกิจผิดกฎหมายนั้นไม่สามารถอ้างแหล่งที่มา ดังนั้น โดยความหมายของการฟอกเงินจึงไม่ได้ผูกติดกับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยทั่วไป การฟอกเงิน จึงให้ความหมายถึงการนำเงินที่ไม่สะอาดจากกิจกรรมที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ มาทำให้เป็นเงินสะอาด²²

พลตำรวจเอกวาสนา เพิ่มลาภ ได้ให้ความหมายของการฟอกเงิน คือการทำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือทำเงินสกปรกให้เป็นเงินสะอาด²³

พันตำรวจเอกพีรพันธุ์ เปรมภูติ ได้ให้ความหมายของการฟอกเงิน คือ การนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไปผ่านกระบวนการเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดการได้มาหรือแหล่งที่ได้มา การจำหน่าย การโอน เพื่อไม่ให้ปรากฏร่องรอยทางการเงินหรือทรัพย์สิน ทำให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากกิจการที่ถูกกฎหมาย จากนั้นจึงมีการนำกลับไปสู่เจ้าของในรูปของเงินหรือทรัพย์สินที่เสมือนหนึ่งว่าถูกกฎหมาย และพร้อมที่จะถูกนำกลับมาใช้ได้²⁴

พันตำรวจเอก ดร.สีหนาท ประยูรรัตน์ ได้ให้ความหมายของการฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังหมายรวมไปถึงการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย²⁵

²² วีระพงษ์ บุญโญภาส. กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม. 2547. หน้า 34

²³ วาสนา เพิ่มลาภ. การฟอกเงิน. วารสารข้าราชการ, 6(1). ค้นวันที่ 18 เมษายน 2563 จาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/y46b01.pdf>

²⁴ พีรพันธุ์ เปรมภูติ. คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางการเงิน. กรุงเทพมหานคร: คอมแพคท์พริ้นท์. 2545. หน้า 2

²⁵ สีหนาท ประยูรรัตน์. “เรื่องเดิม”. หน้า 61

นายวิชัย ตันติกุลานันท์ ได้ให้ความหมายของการฟอกเงิน คือ การกระทำด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่สุจริต ที่เรียกว่า “เงินสกปรก” (Dirty) ให้กลายเป็น “เงินสะอาด” (Clean Money) ทั้งนี้ เพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือโดยสุจริตแล้ว เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกกล่าวหาจับกุมลงโทษที่ได้เงินหรือทรัพย์สินนั้นมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่สุจริต²⁶

ดร. สุรพล ไตรเวทย์ ได้ให้ความหมายของการฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนสภาพของทรัพย์สินหรือเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางกฎหมายให้ดูเหมือนว่าได้มาจากการกระทำโดยถูกต้องตามกฎหมาย เพราะผู้กระทำความผิดกฎหมายไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบถึงแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จึงต้องใช้วิธีการในลักษณะที่ปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สินที่จะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตนได้ นอกจากนี้ทรัพย์สินอื่นที่ได้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องแล้ว ผู้กระทำความผิดกฎหมายก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรม และคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมของตนด้วย²⁷

นายอรรถพล ลิขิตจิตถะ ได้ให้ความหมายของการฟอกเงิน คือ การกระทำใดๆ ที่ทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดมูลฐานแปรสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยเสมือนหนึ่งถูกต้องตามกฎหมาย²⁸

จึงอาจกล่าวโดยสรุปว่าความหมายของการฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนสภาพของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย และปกปิดการได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้น เพื่อมิให้ผู้อื่นทราบหรือเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นกลับไปใช้ในการกระทำความผิดได้อีกครั้ง นอกจากนี้ การฟอกเงินมักจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เพราะอาชญากรรมเหล่านั้นสามารถใช้เงินทุนในการขยายขบวนการอาชญากรรมและสร้างความมั่นคงให้กับอาชญากรรมของตนเองได้²⁹

²⁶ วิชัย ตันติกุลานันท์. คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์อักษร. 2543. หน้า 1

²⁷ สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. 2543. หน้า 21

²⁸ อรรถพล ลิขิตจิตถะ. ถาม-ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. 2542. หน้า 1

²⁹ พงษ์ธร พิทักษ์สกุลรัตน์. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน. การศึกษาอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2561. หน้า 16 - 17

1.2 วัตถุประสงค์ของการฟอกเงิน

กระบวนการการฟอกเงินของเหล่าอาชญากรนั้น มีที่มาจากการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมต่างๆ มาเปลี่ยนสภาพเพื่อซุกซ่อน ปกปิดแหล่งได้มาและเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลทั่วไป ภายหลังจากนั้นจะนำเงินหรือทรัพย์สินกลับไปสู่เครือข่ายอาชญากรเหมือนเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายและพร้อมที่จำหน่าย จ่าย โอน ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้นๆ ไปได้อย่างปลอดภัยไร้การติดตามเพื่อการดำเนินคดีจากเจ้าหน้าที่รัฐ ด้วยเหตุนี้วัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินอันไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายจึงมีอยู่ด้วยกันสามประการ คือ³⁰

- 1) การซุกซ่อน ปกปิดเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นล่วงรู้หรือทราบได้ว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินของอาชญากร
- 2) เป็นการหลีกเลี่ยงการสืบสวนสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีของการกระทำ ความผิดใดๆ ของเจ้าของเงิน ทรัพย์สินหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่นำมาผ่านกระบวนการฟอกจากบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 3) การขยายผลประโยชน์หรือเพิ่มผลประโยชน์ อันรวมถึงผลกำไรจากกระบวนการฟอกเงินนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำผิดของเครือข่ายของอาชญากรต่อไปอันเป็นการสร้างความแข็งแกร่งหรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของอาชญากรจนยากแก่การปราบปรามเพื่อดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่รัฐ

วัตถุประสงค์ข้อที่สามของการฟอกเงินนั้น นับว่าเป็นผลกระทบที่สำคัญมากต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สาเหตุอันเนื่องมาจากการสร้างรายได้ต่างๆ จากการฟอกเงินนั้นเป็นการสร้างความมั่นคงหรือขยายอำนาจให้แก่องค์กรอาชญากรรมหรืออาจช่วยให้เหล่าอาชญากรสามารถที่จะหลบหนีการจับกุมตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยที่นำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินการธุรกิจที่เป็นการผิดต่อกฎหมาย เช่น การติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐ หรือการจ้างบุคคลให้มาช่วยในการกระทำผิดใดๆ เป็นต้น

1.3 รูปแบบการฟอกเงิน

อาชญากรมักจะใช้การปกปิดร่องรอยหรือแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดจากอาชญากรรมหรือได้มาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยทุจริตเพื่อมิให้บุคคลใดล่วงรู้ ซึ่งแหล่งที่มาของเงินดังกล่าวนี้ที่มักพบเห็นบ่อยๆ ได้แก่ จากการลักลอบค้ายาเสพติดซึ่งนับว่าเป็นแหล่งที่ใหญ่ที่สุด จากการพนันเพราะมักมีเงินหมุนเวียนเข้าออกจำนวนมาก

³⁰ วีระพงษ์ บุญโยธาส. “เรื่องเดิม”. หน้า 35

จากการถือ โกงประชาชนโดยบุคคลหรือนิติบุคคลที่ใช้วิธีการที่มีขอบในการหาเงิน เช่น การเล่นแชร์ลูกโซ่ เป็นต้น จากเงินสินบนที่มักใช้จ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดจากบริษัทหรือองค์กรธุรกิจใหญ่ๆ ซึ่งสามารถทำรายได้จำนวนมากมหาศาล เช่น บริษัทน้ำมัน บริษัทเหมืองแร่และทรัพยากรธรรมชาติ บริษัททัวร์หรือนาเที่ยว บริษัทหรือห้างร้านที่ผลิตยาหรืออาหารเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้ว่าแหล่งที่มาของเงินสามารถนำมาผ่านกระบวนการฟอกให้สุจริตหรือถูกต้องตามกฎหมายได้ด้วยรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกัน คือ³¹

รูปแบบที่ 1 การขนเงินสดติดตัวออกไปนอกประเทศ เป็นการดำเนินการในลักษณะเป็นการขนเงินสดที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมต่างๆ เคลื่อนย้ายไปอีกที่แห่งหนึ่ง ซึ่งวิธีการฟอกเงินในรูปแบบนี้จะทำได้เฉพาะในประเทศที่ไม่ค่อยมีมาตรการเกี่ยวกับการใช้เงินสดทำธุรกิจด้านการเงินหรืออาจจะอาศัยช่องทางนำเงินสดผ่านพรมแดนระหว่างประเทศเพื่อนำมาฟอกเงินได้

รูปแบบที่ 2 การฝากเงิน โอนเงินกับสถาบันการเงินทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เป็นรูปแบบที่มักพบเห็นบ่อยที่สุดที่ใช้ในการฟอกเงินทั่วไป โดยมักจะใช้ให้กลุ่มเครือข่ายหรือนอมินีเป็นผู้ทำธุรกรรมให้ เพื่อป้องกันไม่ให้รู้ถึงต้นตอเจ้าของบัญชีเงินฝากที่แท้จริงของเงินนั้น และหากสถาบันการเงินไม่มีการควบคุมหรือรายงานเกี่ยวกับทำธุรกรรมด้วยแล้วก็นับว่าเป็นจุดอ่อนมาก เพราะการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงินนั้น เปรียบเสมือนว่านำเงินที่ผิดกฎหมายนำเข้าไปสู่ระบบการเงินของสถาบันการเงินดังกล่าวแล้วจึง โอนเงินที่ฟอกแล้วกลับไปสู่ผู้กระทำความผิดหรือเครือข่ายอาชญากรต่อไป โดยเฉพาะปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งทำให้การฝากเงิน การโอนเงินในระบบสื่อสารดังกล่าว เป็นไปด้วยความรวดเร็วผ่านแอปพลิเคชัน โดยมิได้พิจารณาถึงตัวบุคคลและวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการ โอนเงินแต่อย่างใด จึงนับว่าเป็นจุดอ่อนอีกทางหนึ่งเพื่อใช้ในการฟอกเงิน

รูปแบบที่ 3 มีการจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นมาเพื่อปกปิดวัตถุประสงค์ในการที่จะประกอบอาชญากรรม รูปแบบนี้ก็เพื่อให้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายถูกใช้จ่ายหมุนเวียนเคลื่อนไหวอยู่ในระหว่างกิจการหรือบริษัทของเครือข่ายดังกล่าว โดยอาชญากรจะปกปิดแหล่งที่มาหรือความเป็นเจ้าของที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายนี้ ด้วยการจัดตั้งบริษัทหรือซื้อกิจการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แล้วดำเนินกิจการของตนไปตามปกติ และจะใช้เงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเข้าไปปะปนหมุนเวียนในกิจการ เพื่อดูเหมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาจากการประกอบกิจการที่ถูกกฎหมายเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นไม่สามารถรู้ได้

³¹ สถาบันดำรงราชานุภาพ. *การฟอกเงิน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2539.

รูปแบบที่ 4 โดยการซื้อ ขายทรัพย์สินที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าต่างๆ เช่น ที่ดิน คอนโด บ้านพักตากอากาศ เป็นต้น เพราะเป็นทรัพย์สินที่มั่นคงสามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ในระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก และสามารถซื้อขายเปลี่ยนมือกันโดยตลอด ดังนั้นจึงเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการฟอกเงิน

รูปแบบที่ 5 โดยการซื้อ ขายทรัพย์สินที่สามารถเคลื่อนที่ได้หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าต่างๆ เช่น อัญมณี นาฬิกา งานศิลปะ เป็นต้น หรือยานพาหนะที่มีราคาสูง เช่น รถยนต์คลาสสิก รถยนต์รุ่นใหม่ เป็นต้น ซึ่งสามารถซื้อขายกันได้ หรืออันเป็นสาเหตุหนึ่งและเป็นแหล่งที่มาของการฟอกเงินต่อไป

รูปแบบที่ 6 โดยให้เครือข่ายหรืออนิเมทีอกรองทรัพย์สินแทน รูปแบบนี้อาศัยความไว้วางใจกันเป็นสำคัญ จึงได้มอบให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติพี่น้อง แต่ไว้วางใจกันเพื่อให้ดูแลรักษาทรัพย์สินนั้น โดยไม่ได้ทำนิติกรรมใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อมีความจำเป็นที่จะใช้เงินจำนวนนั้นก็จะถูกนำกลับมาฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องของตนต่อไป

รูปแบบที่ 7 โดยวิธีการอื่นๆ ที่นอกเหนือจากรูปแบบดังกล่าวข้างต้น ซึ่งยังมีอีกมากซึ่งจะมีลักษณะนำเงินไปซื้อกิจการที่ขาดทุนแต่ธุรกิจกลับมีรายรับเป็นเงินสด ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านอาหาร เป็นต้น และต่อมาธุรกิจเหล่านี้จะกลับฟื้นตัวขึ้น เพราะอาศัยจากเงินที่ผิดกฎหมายดังกล่าว แล้วจึงจะค่อยนำเงินออกไปใช้ จึงยากแก่การตรวจสอบ และด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบันได้เปลี่ยนรูปแบบทางการเงิน เป็นในรูปแบบเงินดิจิทัล (Digital money) คือ³² เงินที่ถูกสร้างและอยู่ภายใต้การดูแลของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลก ซึ่งไม่ใช่ความรับผิดชอบของรัฐบาลของประเทศใดประเทศหนึ่งและไม่มีการพิมพ์ออกมาแบบเงินกระดาษ เพราะใช้หมุนเวียนกันอยู่ในระบบออนไลน์แต่สามารถนำมาแลกเป็นเงินกระดาษได้ โดยปัจจุบันเริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ แต่สกุลเงินที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ บิทคอยน์ (Bitcoin) โดยใช้ชื่อย่อของสกุลเงินว่า BTC โดยในปัจจุบันพบว่าบางประเทศสามารถนำเงินบิทคอยน์ไปซื้อสินค้าได้ที่หน้าร้าน เช่น จอทีวี เครื่องบิน เติมน้ำมันเงินสด เติมน้ำมันโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น และที่สำคัญคือสามารถโอนเงินดิจิทัลให้บุคคลใดก็ได้ที่ทั่วทุกมุมโลก โดยที่ไม่เสียค่าธรรมเนียมเหมือนเช่นวิธีการโอนเงินแบบอื่นและไม่ต้องยืนยันตัวตนของผู้โอน ด้วยเหตุนี้จึงได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในการซื้อขายสินค้าในตลาดใต้ดินหรือแม้แต่ธุรกิจที่ผิดกฎหมายอื่นๆ เช่น การฟอกเงินหรือการเลี่ยงภาษี เป็นต้น

³² สวสี ตันกุลรัตน์. รู้จักเงินดิจิทัล เงินของโลกอนาคตที่เกิดขึ้นแล้ว. ค้นวันที่ 20 เมษายน 2563

1.4 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน

สถานที่สำหรับการฟอกเงินนั้นมีทั้งในและนอกประเทศ ขึ้นอยู่กับผู้ที่นำไปฟอกว่าจะเลือกสถานที่ใด โดยสถานที่เหล่านั้นอาจจะรู้เห็นเกี่ยวกับการนำเงินมาฟอกหรือไม่รู้ โดยสถานที่ฟอกเงินเกิดขึ้นตามแหล่งต่างๆ ได้แก่³³

1.4.1 ธนาคารประเทศสวิตเซอร์แลนด์

เนื่องจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์มีกฎหมายคุ้มครองความลับลูกค้า แต่ทั้งนี้ธนาคารสวิตเซอร์แลนด์เห็นว่ามีกรรองขอจากรัฐบาลว่าแหล่งที่มาของเงินเป็นแหล่งที่ไม่ชอบมาพากลก็จะเปิดเผยที่มาของเงิน

1.4.2 สถาบันการเงินอยู่ในหมู่เกาะแคริบเบียน

ประเทศหมู่เกาะนี้เคยเป็นอาณานิคมของประเทศยุโรป ซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำขายไม่ได้ราคา จึงเปลี่ยนมาเป็นแหล่งบริการการฟอกเงิน หรือแหล่งเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจที่ผิดกฎหมาย อาทิธนาคารที่มีการรักษาความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด และเปิดเสรีทางการเงินสามารถโอนเงินผ่านเข้าออกโดยสะดวก รวดเร็ว และมีราคาถูกซึ่งเป็นนโยบายเพื่อให้บริการแก่ผู้ที่ต้องฟอกเงิน สามารถนำเงินจำนวนมากหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศ

1.4.3 ประเทศเล็กๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักเป็นที่แน่นอน

การฟอกเงินของประเทศแถบนี้บางครั้งถูกกฎหมาย เพียงแต่ปิดบังแหล่งที่มาของผู้ฝากและจำนวนเงินเท่านั้น ไม่ได้จำกัดวงเงินอย่างจริงจัง แต่เป็นเพราะว่าประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นมาบำรุงประเทศ จึงใช้วิธีการเป็นสถานที่ฟอกเงินจากแหล่งต่างๆ เช่น การพนัน จากบริษัทที่จดทะเบียนหนีภาษี เป็นต้น ประเทศต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ โมนาโค ไชบีเรีย เป็นต้น

1.4.4 ประเทศแถบศูนย์กลางการเงิน

ประเทศต่างๆ บริเวณศูนย์กลาง เช่น ในแปซิฟิกตอนใต้มีหมู่เกาะสำหรับบริการที่ต้องฟอกจากเอเชียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็กๆ หลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศสหรืออังกฤษ ที่เรียกว่า เกาะไอร์ออฟแมน เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางเกาะหรือประเทศที่มีฐานะเป็นอิสระ บางประเทศที่เดิมเป็นอาณานิคม เช่น บินรอลตา มอลตา และประเทศตามหมู่เกาะต่างๆ

³³ เกษม โบตระกูล. กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544. หน้า 23 – 25

1.4.5 บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

แหล่งการพนัน ส่วนใหญ่เกิดตามแหล่งที่สามารถพัฒนาสถานที่นั้นให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่ที่เคยมีเศรษฐกิจซบเซา แหล่งการพนันจะเป็นแหล่งฟอกเงินที่กระทำได้สะดวกและง่ายดาย นอกจากนี้แหล่งการพนันยังไม่มีมาตรการตรวจสอบหรือควบคุมในเรื่องแหล่งที่มาของเงินด้วย

1.4.6 ตลาดหุ้น

เป็นแหล่งที่เงินเปลี่ยนมือได้มาก ผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับผู้ซื้อหรือผู้ขาย เพราะหุ้นเป็นตราสารการเงินที่เปลี่ยนมือได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วช่วงที่หุ้นมีการค้าขายมาก สามารถฟอกเงินได้จำนวนมากมหาศาลหรือตลาดหุ้นมีลักษณะการซื้อขายเก็งกำไร ก็จะมีช่องทางให้เกิดการฟอกเงินได้เช่นกัน

1.4.7 การค้าขายที่ดิน

ที่ดินเป็นทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ถึงจะช้า แต่ได้กำไรมาก และเป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงินในประเทศที่ไม่ค่อยพัฒนา เพราะที่ดินเป็นทรัพย์สินที่สามารถจับต้องได้ แต่ไม่สามารถขโมยได้จึงมีการซื้อขายเปลี่ยนมือจำนวนมาก และราคาซื้อขายก็ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายเป็นสำคัญ ดังนั้นเป็นวิธีที่ให้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยการซื้อขายที่ดินในราคามิตรภาพ หรือการให้ค่านายหน้าซื้อที่ดินก็เป็นกระบวนการฟอกเงินวิธีการหนึ่งเช่นกัน

1.4.8 สินทรัพย์มีค่าทุกชนิด

แหล่งฟอกเงิน ได้แก่ สighthimทรัพย์สินมีค่า เช่น อัญมณีต่างๆ ซึ่งจะมีมูลค่าการซื้อขายให้แก่กัน ในราคามิตรภาพ หรือการให้ด้วยสินน้ำใจซึ่งเป็นสาเหตุของการคอร์รัปชัน และเป็นที่มาของการฟอกเงินต่อไป

1.4.9 การเปลี่ยนเป็นเงินสกุลอื่นๆ

ปัจจุบันมีประเทศที่เปิดเสรีทางการเงินมากขึ้น ทำให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไปได้ยากลำบากส่งผลให้การแลกเปลี่ยนเพื่อส่งไปยังต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้น และมีจำนวนมากว่าแต่ก่อน ประกอบกับบริการสมัยใหม่ เช่น การใช้บัตรเครดิตเป็นเงินสด ในอีกประเทศหนึ่งนับเป็นกลไกวิธีหนึ่งของการฟอกเงิน

1.4.10 การฟอกเงินโดยให้ผู้อื่นถือทรัพย์สินและรับเงินแทน

เป็นการมอบสินทรัพย์ให้ผู้อื่นไว้ซึ่งไม่ใช่ญาติ พี่น้อง โดยมีได้ทำนิติกรรมใดๆ ด้วยความไว้เนื้อเชื่อใจ เมื่อเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตอย่างกะทันหันและมีได้กระทำใดๆ ไว้ล่วงหน้าเงินจำนวนนั้นจะถูกนำไปฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องและตกเป็นของตนเองต่อไป

2. แนวคิดการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

การกำหนดความผิดมูลฐานมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องถูกนำมาตราการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญาหรือมาตรการทางแพ่งตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับ ในทางกลับกันถ้าหากมิใช่ความผิดมูลฐานแล้วก็ไม่สามารถดำเนินการได้

2.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน

คำว่าความผิดมูลฐาน หรือ Predicate Offense มิได้มีคำจำกัดความหรือคำนิยามไว้เป็นการเฉพาะ แต่มีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ดร.สุรพล ไตรเวทย์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความผิดมูลฐาน” หมายถึง ความผิดที่ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งผิดกฎหมายและรายได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวอาจจะถูกนำไปทำการฟอกเงินต่อไปโดยวิธีการต่างๆ เช่น ปิดบัง ซ่อนเร้น เปลี่ยนสภาพหรือลักษณะของทรัพย์สินเพื่อปิดบังความผิดและแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินนั้นพ้นจากการถูกดำเนินการตามกฎหมาย³⁴

กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความผิดมูลฐาน” หมายถึง ความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำ หรือเป็นความผิดหลักที่นำเอากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับกับเงินหรือทรัพย์สิน และให้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะเป็นความผิดมูลฐานด้วย³⁵

³⁴ สหัฐ ลิงหวิริยะ. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พร้อมด้วยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม. 2547. หน้า 69

³⁵ กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงาน ปปง. การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย. ค้นวันที่ 19 มิถุนายน 2563. จาก <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ForeignExchangeRegulations/ForeignMeansOfPaymentBusinesses/DocLib2/AML.pdf>

2.2 หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสภาผู้แทนราษฎร อาศัยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เพื่อกำหนดว่าความผิดในเรื่องใดที่ควรกำหนดให้เป็น “ความผิดมูลฐาน” ตามร่างกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน³⁶

- (1) ความผิดนั้นมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม
- (2) ความผิดที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง
- (3) ความผิดที่เป็นการกระทำสลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม
- (4) ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ

2.2.1 ความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

อาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกสังคมและเป็นปัญหาที่ยิ่งทวีความรุนแรง อีกทั้งยังก่อให้เกิดความเสียหายกับสังคมและเศรษฐกิจ สำหรับประเทศไทยอาชญากรรมมีปริมาณคดีเพิ่มขึ้นอย่างมาก และทวีความรุนแรง แม้จะมีกฎหมายที่มีบทลงโทษรุนแรงก็ตาม ประกอบกับผลตอบแทนที่มีมูลค่าสูงและเมื่อถูกปราบปรามอาชญากรรมอย่างหนัก ผู้กระทำความผิดจะมีการวางแผนสลับซับซ้อนมากขึ้น จากการกระทำด้วยตนเองกลายเป็นกระทำเป็นกระบวนกรในการประกอบอาชญากรรมในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) และพัฒนาเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อันเป็นความร่วมมือของผู้กระทำความผิดในการก่ออาชญากรรมและมีการกระทำในหลายประเทศ มีการวางแผนที่ดี ทำให้ยากที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิให้คำนิยามขององค์กรอาชญากรรมไว้หลายท่าน เช่น ศาสตราจารย์ ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “อาชญากรรมองค์กร หมายถึง อาชญากรรมซึ่งอาชญากรได้รวมตัวเข้าไว้ด้วยกัน ตามสายบังคับบัญชาในรูปแบบขององค์กร โดยจัดวางแผนและดำเนินงาน เพื่อประกอบธุรกิจผิดกฎหมายประเภทต่างๆ และบ่อยครั้งที่องค์กรอาชญากรจะอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อผูกขาดการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายนั้นๆ”³⁷

³⁶ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ. ถาม – ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. 2542. หน้า 68

³⁷ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนกรยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2531. หน้า 111

รศ.นวลจันทร์ ทศนชัยกุล เป็นอีกท่านที่ให้ความหมายว่า “องค์กรอาชญากรรม คือ การที่คณะบุคคลรวมตัวกันกระทำความผิดเกี่ยวกับธุรกิจการเงิน โดยในการรวมตัวกันจะมีการบริหารจัดการองค์กรอย่างเป็นทางการและมีประสิทธิภาพ การกระทำความผิดที่เป็นองค์การนี้ จึงยากแก่การจับกุมปราบปราม”³⁸

นอกจากนี้ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 United Nations Conventions Against Transnational Organized Crime 2000 (UNTOC) ข้อ 2 และ 3 ได้ให้ความหมายขององค์กรอาชญากรรมไว้ว่า องค์กรอาชญากรรม หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามคนหรือมากกว่า ที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่ง และที่มีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงอย่างหนึ่งหรือมากกว่า หรือในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม³⁹

กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้าง หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นโดยความบังเอิญเพื่อกระทำความผิดโดยทันที แต่ไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างเป็นทางการและไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องของการเป็นสมาชิก ตลอดจนไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างกลุ่มที่เป็นระบบ⁴⁰

อาชญากรรมร้ายแรง หมายถึง การกระทำที่เป็นความผิด ซึ่งสามารถลงโทษโดยการทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่หนักกว่านั้น⁴¹

การประกอบอาชญากรรมในลักษณะที่เป็นการรวมตัวของกลุ่มอาชญากร และร่วมกันกระทำความผิดในหลายรูปแบบ พัฒนามาจนถึงการแบ่งหน้าที่หรือกระจายสาขาของกลุ่มอาชญากร กระทั่งในปัจจุบันเรามีคำจำกัดความว่า องค์กรอาชญากรรม “Organized Crime” กล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบการกระทำอาชญากรรมแบบใหม่ที่นานาประเทศให้ความสำคัญหามาตรการ

³⁸ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. *อาชญากรรม (ป้องกัน-ควบคุม)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2542. หน้า 234

³⁹ วรณวิภา เมืองถ้ำ. อาชญากรรมทางธุรกิจกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ. ในเอกสารการสอนชุดวิชา อาชญากรรมทางธุรกิจ Business Crime เล่ม 2 หน่วยที่ 13. นนทบุรี: สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2563. หน้า 13-6

⁴⁰ “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 13-6

⁴¹ “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 13-6

ป้องกันและปราบปราม จึงมีหน่วยงานระหว่างประเทศได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความขององค์กรอาชญากรรมไว้ ดังนี้

หน่วยงาน International Association of Chiefs of Police (IACP) Organized Crime Committee ได้ให้คำนิยามขององค์กรอาชญากรรม ว่าเป็นการดำเนินการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันมีลักษณะ 4 ประการ คือ⁴²

1) รูปแบบการดำเนินการจะมีแบบแผน กฎเกณฑ์ เพื่อป้องกันผู้เป็นหัวหน้าจากการมีสิทธิเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการกระทำความผิดในทางอาญา และจะเป็นการรับรองของการดำรงอยู่ขององค์กร ในกรณีที่มีการจับกุมหรือถอดถอนหัวหน้าองค์กรอาชญากรรม หรือหัวหน้าองค์กรอาชญากรรมตาย

2) ผลกำไรที่ต่อเนื่อง คือแหล่งที่มาของรายได้ขององค์กรอาชญากรรม จะมาจากการจัดเสนอและการบริหารสินค้าที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด การพนัน การเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา การค้าประเวณี หรือกิจกรรมอื่นๆ อันทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เสื่อมลง ความผิดเหล่านี้เรียกว่า “ความผิดที่ปราศจากผู้เสียหาย” (Victimless Crime) ซึ่งมักให้ผลกำไรสูง และมีความเสี่ยงน้อย

3) การผูกขาดในการจัดเสนอและการจัดจำหน่ายสินค้าแก่ตลาดหรือการให้บริการ

4) ความคุ้มกันความเฉื่อยชา และการละเลยต่อหน้าที่เป็นพื้นฐานสำคัญของความคุ้มกันที่จะมีต่อองค์กรอาชญากรรม จึงต้องมีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่หรือการข่มขู่ผู้เป็นเหยื่อหรือพยานบุคคล

องค์กรอาชญากรรมเป็นกลุ่มซึ่งประสานงานกันและควบคุมกัน โดยกฎเกณฑ์ในกลุ่มของตน เป็นที่รวมของอาชญากรซึ่งทำงานภายใต้โครงสร้างที่สลับซับซ้อน กฎหมายที่ใช้บังคับเข้มงวดและวิธีการบังคับที่เป็นความลับ กิจกรรมองค์กรจะไม่ใช้ความรุนแรงจับปล้นโดยไม่คาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับ แต่จะเป็นผลมาจากการสมคบกัน โดยยากแก่การสืบสวนต่อเนื่องกันไปเป็นเวลาหลายปี มีวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมกิจการที่ทำกำไรมหาศาล

กิจกรรมสำคัญขององค์กรอาชญากรรมคือกิจกรรมที่สนองความต้องการในสินค้าและบริการที่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย รวมถึงการการประกอบการในธุรกิจที่ถูกกฎหมาย อันจะเห็นได้จาก การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม การค้ามนุษย์ การค้าทรัพยากรธรรมชาติ ความผิดลักษณะนี้มักจะมีผู้กระทำความผิดในลักษณะที่เป็นกระบวนการ มีการวางแผนเป็นอย่างดี

⁴² อัครพันธ์ สัปพันธุ์. กระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542. หน้า 12.

ตัวการใหญ่หรือผู้บริหารองค์กร ซึ่งอยู่เบื้องหลังจะหลุดรอดจากการถูกดำเนินคดีเนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอเชื่อมโยงไปถึง บุคคลที่ถูกจับมักเป็นบุคคลระดับล่าง

2.2.2 ความคิดที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง

ปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมมักมีเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จำนวนมหาศาลจากการกระทำความผิดและผลประโยชน์จำนวนมหาศาลเหล่านี้ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรอาชญากรรมมีความแข็งแกร่งและคงอยู่ต่อไปได้ รายได้จำนวนมหาศาลเหล่านี้ นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศแต่อย่างใดแล้ว ในทางตรงกันข้าม กลับเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมเนื่องจาก⁴³

1) เงินที่ได้จากธุรกิจอาชญากรรมที่มีมูลค่ามหาศาลถูกนำไปสู่การสร้างอิทธิพลให้แก่ผู้กระทำความผิด มีการติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแม้กระทั่งการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองเข้าไปขวางกั้นการดำเนินการทางกฎหมายให้กับตนเองและพวกพ้อง ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวสามารถพบเห็นได้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

2) เงินที่ได้จากธุรกิจอาชญากรรมที่มีมูลค่ามหาศาลนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการคงอยู่ขององค์กรอาชญากรรมเพราะการรวมตัวกันขององค์กรอาชญากรรมนั้นต้องมีผลประโยชน์ในด้านทรัพย์สินเป็นพื้นฐาน ดังนั้น เงินที่ได้มาจำนวนมหาศาลจึงถูกนำมาใช้เพื่อการดำเนินงานในองค์กรอาชญากรรมนั่นเอง

3) เงินที่ได้จากธุรกิจอาชญากรรมที่มีมูลค่ามหาศาลส่วนหนึ่งจะถูกนำไปใช้ลงทุนในวงการธุรกิจประเภทต่างๆ ซึ่งผลสุดท้ายเงินที่ได้จากการดำเนินการเหล่านี้ก็จะถูกนำกลับไปใช้เป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมขึ้นใหม่อีก จึงทำให้เกิดเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมและปราบปราม

2.2.3 ความคิดที่เป็นการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม

ปัจจุบันเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาที่สูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบ เทคนิค วิธีการ ความร้ายแรงและความรวดเร็วของการประกอบอาชญากรรม อาชญากรรมธรรมดามีการพัฒนาไปสู่การประกอบอาชญากรรมในรูปขององค์กรอาชญากรรม มีความสลับซับซ้อนในขบวนการ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ใช้เทคนิคขั้นสูงซึ่งมีประสิทธิภาพในการกระทำความผิด มีวิธีการทำลายพยานหลักฐานที่แนบเนียน เพื่อให้เหลือหลักฐานมัดตัวน้อยที่สุด และมุ่งผลตอบแทนมูลค่ามหาศาลและผลตอบแทนดังกล่าว

⁴³ วีระพงษ์ บุญโสภาส. ประเทศไทยกับความจำเป็นต้องมีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน. วารสาร ป.ป.ส. 2539. หน้า 45.

ก็ย้อนกลับมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพการงานต่างๆ ต่อไป จึงทำให้ยากแก่การป้องกัน และปราบปรามการประกอบอาชีพการงาน

นอกจากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนั้นยังเกิดจากการไม่มีกฎหมายมาบังคับใช้ เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดนั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีกฎหมายเฉพาะสำหรับ ความผิดนั้นแล้ว แต่กฎหมายดังกล่าวอาจล้าสมัยไม่สามารถนำมาปรับใช้กับลักษณะของการกระทำ ความผิดในปัจจุบันได้ หรือสามารถบังคับใช้ได้แต่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำ ความผิดเกรงกลัวหรือหลบจำ เนื่องจากบทลงโทษอาจไม่เหมาะสมกับการทำความผิด ดังนั้น ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมุ่ง กำหนดความผิดที่เป็นการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปรามเป็นลักษณะหนึ่งของการ กระทำผิดอาญาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำเอามาตรการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับการทำความผิด ที่มีลักษณะดังกล่าว

2.2.4 ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบันการประกอบอาชีพการงานนอกจากจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อเหยื่อ อาชญากรรมแล้ว อาชญากรรมหลายประเภทยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ของประเทศอีกด้วย ซึ่งได้แก่อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นมักจะแฝงเร้น การกระทำผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกกฎหมายซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว มีวิธีการปกปิดความผิด และพยายามทำลายพยานหลักฐานเพื่อไม่ให้มีหลักฐานผูกมัดตน มีวิธีการทำความผิดที่ซับซ้อน และค่อยเป็นค่อยไป ใช้เวลานานพอสมควรจึงจะรู้ถึงความเสียหาย ทำให้การค้นหายพยานหลักฐาน เป็นไปด้วยความยากลำบากไม่ทันต่อเหตุการณ์ มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำความผิด มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาข้อมูลและมีการวางแผนมาเป็นอย่างดี อาชญากรรม ทางเศรษฐกิจนั้นมักมีพฤติการณ์ในการทำความผิดที่ไม่รุนแรง ไม่ใช่กำลังทำร้าย ไม่ใช่อาวุธ แต่เป็นการกระทำละเมิดต่อความไว้วางใจโดยการฉ้อโกง หลอกลวง ต้มตุ๋น การปลอมแปลง ปกปิด ซ่อนเร้น ใซ้อุบาย โดยมักจะร่วมกันทำความผิดหลายคนด้วยวิธีการที่ได้ศึกษาและวางแผนกัน มาก่อนแล้ว และจุดมุ่งหมายของการประกอบอาชีพการงานทางเศรษฐกิจนั้นก็มุ่งต่อผลประโยชน์ จำนวนมหาศาลคือเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินเป็นสำคัญ ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีมูลค่า มากกว่าอาชญากรรมธรรมดา จำนวนผู้เสียหายในแต่ละครั้งมีจำนวนมาก หากมีการทำความผิด เกิดขึ้นหลายคดีย่อมทำให้จำนวนความเสียหายเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลและส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ภาพพจน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศถูกมองในแง่ลบซึ่งส่งผล ต่อความเชื่อมั่นของผู้ประกอบธุรกิจชาวต่างชาติในการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในประเทศ

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องกำหนดให้ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจนั้นเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีมาตรการที่มุ่งจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้สามารถตัดวงจรทางเศรษฐกิจของอาชญากรรมได้อย่างเด็ดขาดและทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีทุนที่จะนำมากระทำความผิดต่อไปได้ ซึ่งถือเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก

3. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมการฟอกเงิน

3.1 เพื่อตัดวงจรในการก่ออาชญากรรม

อาชญากรในยุคปัจจุบันต่างที่จะกระทำความผิดโดยมุ่งหวังผลตอบแทนในรูปแบบลักษณะที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง ดังจะเห็นได้จากการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับอาชญากรรมร้ายแรงหรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้สามารถสร้างผลตอบแทนให้กับเหล่าอาชญากรเป็นจำนวนมาก และอาชญากรได้สร้างกระบวนการในลักษณะที่ปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า การฟอกเงิน ซึ่งวิธีการนี้นับว่าเป็นการสนับสนุนอาชญากรรมซึ่งเป็นอันตรายต่อสังคมและความมั่นคงในด้านต่างๆ ของประเทศ ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อการจำกัดขอบเขตของการประกอบอาชญากรรม⁴⁴ จนนำไปสู่การปราบปรามพวกอาชญากรให้หมดสิ้นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เนื่องจากทำให้อาชญากรไม่สามารถมีแหล่งเงินทุนที่จะใช้เป็นทุนเพื่อสนับสนุนในการประกอบอาชญากรรมของเครือข่ายได้อีกต่อไป และจะช่วยลดอาชญากรรมที่อาศัยการฟอกเงิน เป็นเครื่องมือสนับสนุนได้อีกทางหนึ่งด้วย⁴⁵

3.2 เพื่อเป็นการป้องกันการนำเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเข้าสู่ระบบเงิน

โดยหลักแล้วกลุ่มอาชญากรมีวิธีการในการฟอกเงินกล่าวคือ นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไปผ่านกระบวนการเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดการได้มาหรือแหล่งที่ได้มา เพื่อไม่ให้ปรากฏร่องรอยทางการเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากกิจการหรือธุรกิจที่ถูกกฎหมาย จากนั้นจึงมีการนำกลับ

⁴⁴ พีรพันธุ์ เปรมภูติ. “เรื่องเดิม”. หน้า 2

⁴⁵ ไชยยศ เหมะรัชตะ. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 16(2). 2539. หน้า 25

ไปสู่ระบบเงินและระบบธุรกิจเสมือนหนึ่งว่าถูกกฎหมาย และพร้อมที่จะถูกนำกลับมาใช้ได้อีก ดังนั้นสามารถแยกวิธีการฟอกเงินได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้⁴⁶ ขั้นตอนแรก คือ การยกย้ายเงินที่ผิดกฎหมาย (Placement: disposal of the proceeds of crime) เช่น การนำเงินไปฝากกับสถาบันการเงิน เป็นต้น ขั้นตอนที่สอง คือ การปกปิดหรือซุกซ่อนแหล่งที่มา (Layering: separating the proceeds from source through layers of financial transaction หรือ Concealment) เพื่อไม่ให้ปรากฏร่องรอย โดยการให้เครือข่ายอาชญากรไปซื้อขายทรัพย์สินที่มีมูลค่าต่างๆ เช่น ทองคำ เพชร อัญมณี เป็นต้น และขั้นตอนที่สาม คือ การนำเงินกลับเข้ามาใช้ในระบบ (Integration: apparent legitimacy of the proceeds of crime หรือ Creation of perception of Legitimacy) หลังจากการประกอบอาชญากรรมแล้ว อาชญากรก็จะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มา ไปผ่านกระบวนการเปลี่ยนสภาพดังกล่าวข้างต้น จากนั้นจึงมีการจำหน่าย จ่าย โอน รับ โอน เพื่อให้บรรดาเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นกลับออกมาสู่ระบบอีกครั้ง และเพื่อแสดงให้บุคคลอื่นเห็นว่าเป็นเงินหรือรายได้จากกิจการหรือธุรกิจที่ถูกกฎหมาย

4. แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับการฟอกเงิน

ในปัจจุบันสภาพสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีพัฒนาไปมากขึ้น เหล่าอาชญากรก็มีการติดต่อสื่อสารกันและรวมตัวกันในการประกอบอาชญากรรมโดยอาจมีการจัดตั้งเป็นองค์กรในการกระทำความผิดหรือเป็นเพียงการรวมกลุ่มกันกระทำความผิดเป็นครั้งคราวก็ได้ (organizational crime) โดยเฉพาะอาชญากรรมคอเชิ้ตขาว (White Collar Crime) ซึ่งเป็นอาชญากรรม ที่กระทำโดยผู้ที่มีความน่าเชื่อถือในสังคม โดยใช้โอกาสในวิชาชีพของตนหรือใช้ความรู้ความสามารถพิเศษไปทำความผิดบางอย่าง อันเป็นการทำผิดเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจหรือเป็นอาชญากรรมในการประกอบธุรกิจ จะเห็นได้ว่าอาชญากรรมเหล่านี้จะเป็นกลุ่มที่ครอบคลุมความผิดทุกกลุ่มกฎหมาย⁴⁷ อาทิเช่น กฎหมายป้องกันการผูกขาด กฎหมายธนาคาร กฎหมายทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายอาหารและยา กฎหมายเกี่ยวกับการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม กฎหมายหลักทรัพย์ กฎหมายภาษี การกรรโชกทรัพย์ การหลอกลวงอันเป็นเท็จ การรับของโจร เป็นต้น จากการกระทำความผิดกฎหมายต่างๆ ของเหล่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้างต้น พอจะสะท้อนให้เห็นการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจ หรือเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า อาชญากรรมคอเชิ้ตขาว

⁴⁶ พีรพันธุ์ เปรมภูติ. “เรื่องเดิม”. หน้า 3

⁴⁷ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์สานต์. โทษทางอาญาทางเศรษฐกิจ. วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์,

ก็คือการกระทำความผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายที่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจและการพาณิชย์ ทั้งหมดที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้นก็เป็นอาชญากรทางเศรษฐกิจ⁴⁸ ซึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่รุนแรง ไม่ใช่อาวุธ ไม่ใช่การข่มขู่ ไม่ใช่วิธีที่พบเห็นเหมือนอาชญากรรมทั่วไป เช่น ปล้น ทำร้ายร่างกาย โดยจุดมุ่งหมายของการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนั้นเป็นไปเพื่อมุ่งประสงค์ต่อทรัพย์ คือเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเป็นสำคัญ เช่น การลักทรัพย์ ฉ้อโกง การปลอมแปลง หรือความไม่ซื่อสัตย์ในการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น ลักษณะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้⁴⁹

ลักษณะที่ 1 เป็นการกระทำความผิดกฎหมายหรือลักลอบการกระทำความผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกกฎหมายซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว โดยมีการกระทำความแบบลักลอบประกอบและการประกอบกิจการโดยเปิดเผยแต่ผิดกฎหมาย เช่น การค้าของหนีภาษี การประกอบการผิดกฎหมายในเรื่องการเงิน การธนาคาร และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เป็นต้น

ลักษณะที่ 2 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะมีความซับซ้อนและมีการกระทำความแบบค่อยเป็นค่อยไปซึ่งใช้ระยะเวลาอันพอสมควรจึงจะรู้ถึงความเสียหายและจะมีวิธีปกปิดความผิดและร่องรอยหลักฐานเพื่อไม่ให้มีหลักฐานมาเชื่อมโยงถึงคนทำให้การหาหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบาก ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงยากที่จะค้นหาได้ถึงแหล่งหลักฐานที่แท้จริงอันเป็นการเปิดช่องทางให้อาชญากรรมประเภทนี้สามารถหลุดพ้นจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ

ลักษณะที่ 3 เนื่องจากการกระทำที่มีลักษณะที่พบเห็นความผิดได้ค่อนข้างยาก ในบางครั้งผู้ถูกกระทำไม่ได้รู้สึกตัวเองกำลังเป็นเหยื่อซึ่งกว่าจะรู้ตัวก็ต่อเมื่อเกิดผลขึ้นแล้ว ประกอบกับไม่มีลักษณะที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ไม่มีลักษณะสร้างความหวาดกลัวให้ประชาชนโดยตรงทำให้ผู้เสียหายไม่รู้สึกตัวว่าตนได้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรแล้ว แต่กลับคิดว่าเป็นการเสียเปรียบในเรื่องของการดำเนินการในทางธุรกิจหรือทางค้าขายโดยปกติเท่านั้น ความรู้สึกของผู้ถูกกระทำจึงมีความรู้สึกต่อต้านที่ไม่รุนแรงนัก หากเปรียบเทียบกับอาชญากรรมธรรมดา รวมถึงไม่สร้างความโกรธแค้นให้กับผู้พบเห็นด้วย

⁴⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. เอกสารข้อมูลพื้นฐานอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ. ค้นวันที่ 20 เมษายน 2563 จาก http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/b50591_crime.pdf

⁴⁹ วีระพงษ์ บุญโยภาส. *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2552. หน้า 48-50

ลักษณะที่ 4 มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ว่าจะเป็นในด้านการควบคุมจัดการหรือมีการใช้เครื่องมือเข้าช่วย เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องจักรกล ซึ่งได้มีการศึกษาหาข้อมูลวางแผนเป็นอย่างดี การกระทำผิดจะดำเนินการอย่างเป็นระบบและจัดการเรื่องอื่นไว้พร้อมกัน จึงยากต่อการปราบปราม

ลักษณะที่ 5 กระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพหรืออิทธิพลในสังคม โดยโดยเฉพาะผู้มีอำนาจทางการเมืองหรือมีอำนาจกฎหมาย ซึ่งบุคคลธรรมดาไม่กล้าทำ

ลักษณะที่ 6 การกระทำความผิดทางเศรษฐกิจ โดยส่วนน้อยที่จะดำเนินการได้ด้วยคนเพียงคนเดียว แต่มักจะดำเนินการโดยหลายคนหลายกลุ่มจนเชื่อมโยงเป็นขบวนการในระดับท้องถิ่น จนไปสู่ระดับชาติ อีกทั้งยังมีการรวมกันเป็นองค์กรอาชญากรรมและขยายตัวออกเป็นอาชญากรรมข้ามชาติต่อไป

ลักษณะที่ 7 มีลักษณะเป็นการขัดต่อความสงบสุขและสวัสดิภาพของประชาชน ความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าอาชญากรรมธรรมดา จำนวนเหยื่อในแต่ละครั้งมีจำนวนมาก และนอกจากมีลักษณะของการกระทำต่อส่วนร่วมแล้ว อาจกล่าวได้ว่ารัฐก็นับว่าเป็นผู้ถูกกระทำด้วยเช่นกัน เพราะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งรวมไปถึงการทำลายความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าลักษณะของการกระทำความผิดทางเศรษฐกิจไม่ใช่เพียงการกระทำความผิดต่อกฎหมาย ขอบังคับ ระเบียบทางราชการ หรือเป็นการละเมิดในทางแพ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นความผิดในทางอาญาซึ่งเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยชัดเจน ผู้กระทำความผิดมีแรงจูงใจทางด้านผลประโยชน์หรือเงิน ทรัพย์สินเป็นหลัก ในบางครั้งผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีฐานะ ชื่อเสียง และได้รับความไว้วางใจจากสังคมด้วย อาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะกระทำไปเพื่อมุ่งประสงค์ต่อความมั่นคงทางธุรกิจ การค้า การประกอบกิจการอันกระทบถึงความปลอดภัยของประชาชน นับว่าเป็นภัยคุกคามต่อสังคมส่วนรวมได้ และยังเกี่ยวพันกับการฟอกเงินอันนำไปสู่การช่วยเหลือหรือสนับสนุนการดำเนินการใดๆ ที่ผิดกฎหมายต่อไป

5. ทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน

นอกจากการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ มีนักกฎหมายชาวสหรัฐอเมริกาได้นำเสนอทฤษฎีที่มีความสำคัญดังนี้

5.1 ทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory)

เป็นไปตามหลักกฎหมายความผิดพื้นฐานของการสมคบกันกระทำความผิดทางอาญาที่ว่ากลุ่มสมาชิกในการสมคบกัน จะมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกัน⁵⁰ นักกฎหมายชาวสหรัฐอเมริกานามว่า Pinkerton Rule ได้วางหลักไว้ว่า ผู้ร่วมสมคบกัน จะถูกถือว่าร่วมกระทำความผิดสำหรับการกระทำความผิดของผู้ที่ร่วมสมคบกันอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด อันหมายถึงการให้ความช่วยเหลือในการสมคบกันกระทำความผิด จะทำให้คณะบุคคลกลายเป็นกลุ่มบุคคลตามหลักตรรกวิทยา ก็คือเพื่อก่อตั้งในการตกลงและการตกลงนั้นคาดหมายได้นำไปสู่การสมคบกัน และการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการนั้น⁵¹

5.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)

ทฤษฎีดังกล่าวนี้นำมาใช้ประกอบในการดำเนินคดีฐานฟอกเงิน เนื่องจากหากผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการก่ออาชญากรรม การกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนองค์การอาชญากรรม⁵² ในการที่จะนำมาขายอิทธิพลและขยายแผนดำเนินการขององค์กร ซึ่งกรณีนี้ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินรู้ถึงแหล่งที่มาของเงินอีกด้วยว่ามาจากการกระทำความผิด ซึ่งเป็นการกระทำที่มีเจตนาที่จะให้มีการกระทำผิดต่อกฎหมายได้ต่อไป

จากทฤษฎีทั้งสองข้างต้น พิจารณาได้ว่าการฟอกเงินเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการสมคบกันกระทำ ด้วยการวางแผนอันชาญฉลาดและช่วยเหลือสนับสนุนองค์การอาชญากรรมต่อไป⁵³

⁵⁰ ไชยยศ เหมะรัชตะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 43

⁵¹ วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 10

⁵² ปิณฑวิช ทัพภวิมล. รายงานการวิจัยเรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กุมภาพันธ์ 2561. หน้า 17

⁵³ สถาบันดำรงราชานุภาพ. “เรื่องเดิม”. หน้า 9

6. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบความยุติธรรมทางอาญา

ระบบความยุติธรรมเป็นแนวทางหรือกระบวนการในการดำเนินงานยุติธรรม ระบบความยุติธรรมอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ประเทศใดที่ให้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของบุคคลน้อย ระบบความยุติธรรมก็จะมีประสิทธิภาพมาก ในขณะที่ประเทศใดที่ให้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของบุคคลมาก ระบบความยุติธรรมก็จะมีประสิทธิภาพน้อยลง⁵⁴ อาจแบ่งทฤษฎีเกี่ยวกับระบบความยุติธรรมทางอาญาได้เป็น 2 ทฤษฎีตามแนวคิดของศาสตราจารย์เซอร์เบิร์ท แอล แพคเกอร์ (Professor Herbert L. Packer) ที่ได้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับระบบความยุติธรรมไว้ และยังคงได้รับความนิยมและยอมรับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้มีการแบ่งทฤษฎีเกี่ยวกับระบบความยุติธรรมทางอาญาไว้ดังนี้

6.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (The crime control)

ทฤษฎีนี้เน้นหนักทางประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม มีจุดประสงค์ที่จะระงับควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้หรือปราบปรามอาชญากรรมก็จะถูกประชาชนเพ่งเล็งว่าความสงบเรียบร้อยของสังคมหมดสิ้นไปพร้อมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ถูกกระทบกระเทือน⁵⁵

สิ่งสำคัญสูงสุดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือการเป็นผู้รับประกันที่เชื่อถือได้ต่อสังคม ดังนั้น ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจึงเรียกร้องให้ดำเนินการในกระบวนการทางอาญาอย่างมีประสิทธิภาพนับตั้งแต่แรกเริ่ม โดยนับตั้งแต่การกักขังผู้ต้องสงสัย⁵⁶ การสอบสวน การสืบสวน การดำเนินคดีไปจนถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาตัดสินแล้วอย่างได้ผล⁵⁷

⁵⁴ ประธาน วัฒนวานิชย์. “ระบบความยุติธรรมทางอาญา: แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 9, 2, (2520) หน้า 147. อ้างใน มารีญา เทพลีธา. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขังขี้นยานพาหนะทางบกที่บริ โภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 37

⁵⁵ “เรื่องเดียวกัน”

⁵⁶ Herbert L. Packer. The Limits of The Criminal Sanction. (California. United States of America: Stanford University Press.1968). p.158. อ้างใน มารีญา เทพลีธา. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขังขี้นยานพาหนะทางบกที่บริ โภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 38

⁵⁷ ประธาน วัฒนวานิชย์. “อ้างแล้ว. หน้า 38

การดำเนินคดีอาญาตามทฤษฎีนี้จะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดชะงัก และรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังที่มีผู้เรียกว่ากระบวนการกั้นกรอง (Screening Process) การกั้นกรองจะเกิดขึ้นในทุกระดับการดำเนินคดี⁵⁸ เพื่อที่จะดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพ ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นให้มีอัตราการจับกุม (apprehension) และการพิพากษาลงโทษอยู่เป็นจำนวนที่สูงและจะต้องกระทำไปให้ได้ผลเช่นนี้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดด้วย⁵⁹ นอกจากนี้ยังจะต้องดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างรวดเร็ว และมีความแน่นอนกล่าวคือจะต้องรวดเร็วเพราะมีวิธีปฏิบัติที่มีแบบแผนแต่ยืดหยุ่นได้บ้าง และมีความแน่นอนที่หมายความว่าต้องมีโอกาสน้อยที่สุดที่ผู้กระทำความผิดจะหลุดรอดจากการถูกศาลพิพากษาลงโทษ⁶⁰

จากทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีนี้มุ่งหมายที่จะระงับ ควบคุม และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลักเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม การดำเนินการจะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดชะงักและรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทฤษฎีนี้ไม่ค่อยมุ่งเน้นในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ที่อาจจะถูกกระทบจากการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันอาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีนี้ถือว่าการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นเรื่องรองไป คือต้องรอหลังจากการระงับ ควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมจนเกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม จึงจะถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในสังคมแล้ว⁶¹

⁵⁸ ประธาน วัฒนวานิชย์. “อ้างแล้ว. หน้า 38

⁵⁹ Herbert L. Packer. The Limits of The Criminal Sanction. (California, United States of America: Stanford University Press, 1968). p. 159. อ้างใน มารีญา เทพลีธา. *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขับขี่ยานพาหนะทางบกที่บริ โภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 38.

⁶⁰ ประธาน วัฒนวานิชย์. “อ้างแล้ว. หน้า 38

⁶¹ ธนัทเทพ เขียวประสิทธิ์. *กฎหมายควบคุมการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธีพิเศษในคดีอาญาซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548. หน้า 61. อ้างใน มารีญา เทพลีธา. *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขับขี่ยานพาหนะทางบกที่บริ โภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 39.

6.2 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)

เป็นทฤษฎีที่ยึดกฎหมายเป็นหลักการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะต้องมีความเป็นธรรมในขั้นตอนต่างๆ⁶² กล่าวคือ จะต้องมีการอุปสรรคขวางกั้นไม่ให้ผู้ต้องหา ถูกดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวก⁶³ ทฤษฎีนี้มุ่งที่จะพิจารณา คดีหรือไต่สวนผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการ และเปิดเผยต่อหน้าศาลยุติธรรมที่เป็นกลางทั้งข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย ไม่เห็นด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการตามทฤษฎีการควบคุม อาชญากรรม

ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมมุ่งพิจารณาแง่มุมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลมากกว่าการระงับ ควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม⁶⁴ ดังนั้น การแสวงหาความจริง จะคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ การที่บุคคลใดจะถูกกล่าวหาว่าเป็นอาชญากร และถูกลิดรอนเสรีภาพจะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ โดยจะต้องพิสูจน์ จากพยานหลักฐานต่างๆ⁶⁵ บุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเพียงเพราะมีพยานหลักฐาน ยืนยันเท่านั้น แต่จะต้องเป็นกรณีที่มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาตามตัวบทกฎหมายที่ให้ ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว ได้พิพากษาคัดสินว่า เขามีความผิดแล้ว⁶⁶

⁶² วีระพงษ์ บุญโญภาส. *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม. 2547. หน้า 10. อ้างใน มาริยา เทพลีธา. *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขี้ยาพาหนะทางบกที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 39

⁶³ ประธาน วัฒนาวณิชย์. “อ้างแล้ว”. หน้า 39

⁶⁴ อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. “สิทธิของผู้ต้องหาในประเทศไทย” ใน เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. บุญทิพย์ ผ่องจิตร แลนเกรฟและประธาน วัฒนาวณิชย์. *สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์. 2529. หน้า 4. อ้างใน มาริยา เทพลีธา. *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขี้ยาพาหนะทางบกที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 39

⁶⁵ ปัทมา วรรณทร์. *การค้นหาคำความจริงในคดีอาชญากรรม : ศึกษากรณีการรับฟังพยานบุคคลที่เป็นสายลับ*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2554. หน้า 15. อ้างใน มาริยา เทพลีธา. *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขี้ยาพาหนะทางบกที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 39

⁶⁶ ประธาน วัฒนาวณิชย์. “อ้างแล้ว”. หน้า 40

แม้ความแตกต่างในด้านเป้าหมายของทฤษฎีทั้งสองนี้จะไม่ปรากฏเพราะต่างมุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม⁶⁷ แต่ก็มี ความแตกต่างกันในวิธีปฏิบัติ (Procedure)⁶⁸ กล่าวคือ ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น การดำเนินกระบวนการยุติธรรมจึงใช้วิธีการที่ต้องดำเนินการตามหลักนิติธรรมในทุกขั้นตอน ในขณะที่ทฤษฎีนี้มุ่งควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม ดังนั้น การดำเนินกระบวนการยุติธรรมจึงอาจใช้วิธีใดก็ได้ที่การควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมได้มากที่สุด โดยการใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น อาจมีผลที่ทำให้สังคมยอมรับการปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐเช่นการได้พยานหลักฐานมาจากการค้น โดยมีชอบหรือการล่อซื้อหรือการจับกุม โดยมีชอบเป็นต้น⁶⁹

ทฤษฎีทั้งสองนี้ค่อนข้างจะเป็นแนวความคิดที่ขัดหรือแย้งกัน มีข้อดีและข้อบกพร่องที่แตกต่างกันไป ซึ่งไม่อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีใด คือทฤษฎีที่ดีและถูกต้องที่สุด ดังนั้น ประเทศต่างๆ จึงมักจะใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบความยุติธรรมทางอาญาทั้งสองทฤษฎีนี้อย่างผสมผสานกัน ขึ้นอยู่ว่าจะเลือกใช้ทฤษฎีใดมากกว่ากัน แต่ทั้งนี้ควรจะเลือกใช้ทั้ง 2 ทฤษฎี โดยรักษาสมดุลของทั้ง 2 ทฤษฎี เพราะถ้าหากให้ความสำคัญแก่การควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมได้ ก็จะต้องจำเป็นต้องลดการควบคุมการใช้อำนาจรัฐให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลน้อยลง แต่ถ้าหากให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมาก และควบคุมการใช้อำนาจรัฐมากขึ้น ประสิทธิภาพในการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมก็จะน้อยลงอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้⁷⁰ กล่าวคือจะต้องดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้สามารถควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมได้ในขณะเดียวกันก็ต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลด้วย

⁶⁷ อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. สิทธิของผ้ต้องหาในประเทศไทย” ใน เกียรติจิกร วัจนะสวัสดิ์.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. บุญทิพย์ ผ่องจิตร แลนเกรฟและประธาน วัฒนวาณิชย์. สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์. 2529. หน้า 5. อ้างใน มารีญา เทพลีธา. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขับขียนพยานพนะทางบกที่บริ โภคเครื่องคัมแอลกอฮอล์ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 40

⁶⁸ ประธาน วัฒนวาณิชย์. “อ้างแล้ว. หน้า 40

⁶⁹ ประธาน วัฒนวาณิชย์. “อ้างแล้ว”. หน้า 40

⁷⁰ ธานิส เกศพิทักษ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. 2551. หน้า 273. อ้างใน มารีญา เทพลีธา. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขับขียนพยานพนะทางบกที่บริ โภคเครื่องคัมแอลกอฮอล์ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร ดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2558. หน้า 41

7. แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมราคาสินค้าและบริการ

7.1 การกำหนดราคาของตลาด (Market price determination)

ระบบตลาด (Market system) ผู้ซื้อและผู้ประกอบการจะทำการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการใดๆ⁷¹ ภายใต้ความต้องการของตน โดยที่รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงการตัดสินใจดังกล่าว รัฐมีเพียงหน้าที่ในการส่งเสริมให้ตลาดขับเคลื่อนได้อย่างเต็มที่ผ่านกลไกของกฎหมาย การรับรองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคล รวมถึงลดข้อกีดกันให้อิสระและเสรีภาพแก่ประชาชน⁷²

เช่นนี้จึงเห็นได้ว่าภายใต้ความจำกัดดังกล่าว “ราคา” จึงเป็นสิ่งที่กำหนดว่าแต่ละคนควรจะเลือกอย่างไร กล่าวคือ ราคาจะเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจของผู้ประกอบการที่จะเลือกผลิตสินค้าหรือบริการใดที่ตนได้กำไรสูงสุด ในขณะที่ผู้ซื้อก็จะเลือกราคาสินค้าที่ถูกที่สุดเพื่อให้ตนได้รับสินค้าหรือบริการที่ตนต้องการ จนสามารถสรุปได้ว่าในระบบตลาดนั้น ราคา คือเครื่องมือในการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากร⁷³

การเกิดขึ้นของราคาสินค้า เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ประกอบการ ในแง่ผู้ซื้อคือความปรารถนาที่จะซื้อ ซึ่งเรียกว่า “อุปสงค์ (Demand)” ส่วนในแง่ผู้ประกอบการคือความปรารถนาที่จะขาย ที่เรียกว่า “อุปทาน (Supply)”⁷⁴ แรงผลักดันจากทั้งอุปสงค์และอุปทานทำให้เกิดราคา ซึ่งราคาที่สอดคล้องต้องกันของผู้ซื้อและผู้ประกอบการจะนำไปสู่ราคาที่เรียกว่า “ราคาดุลยภาพ” และราคาดังกล่าวจะทำให้เกิดปริมาณสินค้าหรือบริการที่เรียกว่า “ปริมาณดุลยภาพ” และราคาดุลยภาพจะเป็นตัวกำหนดราคาของตลาด

7.1.1 อุปสงค์ (Demand)

อุปสงค์ (Demand) คือ รายการที่แสดงปริมาณซื้อในทุกระดับราคาที่เป็นไปได้ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยปริมาณซื้อนั้นพิจารณาได้จากเมื่อได้กำหนดให้สิ่งอื่นคงที่และพิจารณาเฉพาะสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคเต็มใจซื้อและสามารถซื้อ (ชำระเงินได้) ณ ระดับราคาใดราคาหนึ่ง จำนวนสินค้า ณ ระดับราคานั้น คือ ปริมาณซื้อ⁷⁵ หรือสรุปได้ว่าเป็นปริมาณของสินค้าที่ผู้บริโภคยินดีจะซื้อ ณ ระดับราคาต่างๆ เมื่อไม่มีปัจจัยอื่นๆ เปลี่ยนแปลง

⁷¹ Ruffin, R.J. and Gregory. *Micoeconomics*. 6th ed. (Harlow: Pearson Education .2005). p.62.

⁷² ชัยนต์ ต้นดีสวัสดิการ. *เศรษฐศาสตร์จุลภาค: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2556. หน้า 10

⁷³ N. Gregory Mankiw. *Principles of Economics*. 5th ed. (Manson : South-Western Cengage learning. 2009). p.86.

⁷⁴ Roger A. Arnold. *Micoeconomics*. 8th ed. (Harlow : Pearson Education.2008). p.51.

⁷⁵ McConnell C.R. Blue S.L.. *Economics: principles, problems, and policies*.. (Boston : McGraw-Hill. 2005). p.40.

และเมื่อสินค้าราคาถูกลงผู้บริโภคย่อมมีปริมาณความต้องการหรือปริมาณซื้อที่สูงขึ้น หากราคาสินค้าสูงขึ้นปริมาณความต้องการก็จะต่ำลง

ความสัมพันธ์แบบผกผันระหว่างราคาและปริมาณความต้องการซื้อ นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “กฎของอุปสงค์”

7.1.2 อุปทาน (Supply)

อุปทาน (Supply) คือ รายการที่แสดงถึงจำนวนของสินค้าที่ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการต้องการจะขายและสามารถขายได้ในราคาที่ขึ้นไปของสินค้านั้น ในช่วงเวลาหนึ่ง⁷⁶

อุปทานแสดงถึงปริมาณสินค้าหรือบริการที่ผู้ประกอบการต้องการเสนอขาย โดยที่ผู้ประกอบการนั้นจะต้องมีความยินดีที่จะผลิตและมีความสามารถในการผลิต “กฎของอุปทาน” จึงมีหลักการว่าเมื่อราคาสินค้าสูงขึ้น ผู้ประกอบการจะมีความต้องการเสนอขายสินค้าเพิ่มขึ้น และจะลดการเสนอขายลงเมื่อราคาลดลง ปริมาณอุปทานจึงแปรผันตามกันกับราคาสินค้านั้นเสมอ โดยที่ปัจจัยอื่นๆ ที่มีต่ออุปทานมีค่าคงที่

7.1.3 คุณภาพตลาด

เมื่อความต้องการในการซื้อสินค้าหรือบริการและความสามารถในการขายสินค้าหรือบริการรวมเข้าด้วยกันในตลาด ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความต้องการของผู้ประกอบการที่ต้องการขายในราคาที่สูงที่สุดมาเจอกับความต้องการซื้อของผู้ซื้อที่ต้องการซื้อในราคาที่ต่ำที่สุด⁷⁷ ความต้องการที่แตกต่างกันของทั้งสองฝ่ายจะนำไปสู่ภาวะที่เรียกว่า คุณภาพตลาด (Market equilibrium) หรือสถานการณ์ของตลาดที่ราคาหนึ่งทำให้ปริมาณอุปสงค์ (Quantity demanded) เท่ากับปริมาณอุปทาน (Quantity supplied) ซึ่งเป็นการทำงานของกลไกราคา (Price mechanism) ทั้งนี้การหาคุณภาพตลาดย่อมหาได้จากอุปสงค์และอุปทาน และ ณ จุดคุณภาพตลาดจะทำให้ได้ ราคาคุณภาพ (Equilibrium price) และ ปริมาณคุณภาพ (Equilibrium quantity) ที่ผู้ซื้อและผู้ประกอบการต่าง ตกลงกันซื้อขายในราคานี้

7.1.4 การควบคุมราคาของรัฐ

ลักษณะที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีหรือระบบตลาดนั้นคือการที่ราคาของสินค้าหรือบริการนั้นถูกกำหนดโดยกลไกตลาด โดยราคาในตลาดแบบเสรีจะกำหนดโดยการแข่งขันของผู้ประกอบการในตลาด อย่างไรก็ดี ในบางครั้งราคา ก็อาจมิได้ถูกกำหนดโดยกลไกตลาด

⁷⁶ Campbell R. McConnell and Stanley L. Brue. Economics: principles, problems, and policies.. (Boston : McGraw-Hill, 2008). p.45.

⁷⁷ วรรณญา ภัทรสุข. เศรษฐศาสตร์ 1 (หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549. หน้า 43

แต่กลับมีเหตุอย่างอื่นที่เข้ามากำหนดราคาแทนกลไกตลาด หนึ่งในเหตุดังกล่าวคือการควบคุมราคาของรัฐ ซึ่งมักจะเกิดขึ้น โดยที่รัฐมิได้พิจารณาถึงแรงผลักดันของตลาดแต่อย่างใด ราคาที่ไม่ได้เป็นไปตามกลไกตลาดจึงถูกกำหนดมาในรูปแบบของราคาขั้นต่ำ (Floor price) ที่รัฐไม่อนุญาตให้ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้าในราคาที่ต่ำกว่าที่รัฐกำหนดหรืออีกวิธีหนึ่งคือการควบคุมราคาขั้นสูงหรือเพดานราคา (Price Ceilings) วิธีนี้รัฐจะไม่อนุญาตให้ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้าในราคาที่สูงกว่าราคาที่รัฐกำหนด และไม่ว่ารัฐจะใช้วิธีแทรกแซงราคาด้วยรูปแบบใดก็ตามท้ายที่สุดจะพบว่าวิธีการดังกล่าวเป็นถูกสร้างขึ้นเพื่อสร้างหรือรักษาผลประโยชน์ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในระบบเศรษฐกิจเท่านั้น⁷⁸

1) การควบคุมราคาขั้นสูง (Price Ceilings)

การควบคุมราคาขั้นสูงเป็นมาตรการที่มักถูกใช้บังคับเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือช่วยเหลือบุคคลผู้มีรายได้น้อยเพื่อให้สามารถเข้าถึงสินค้าหรือบริการได้

(1) ลักษณะของการควบคุม

การกำหนดราคาขั้นสูงหรือกำหนดเพดานราคามีหลักการสำคัญคือรัฐต้องการให้ราคาสินค้าหรือบริการดังกล่าวต่ำกว่าราคาดุลยภาพ จึงควบคุมไม่ให้ขายสินค้าหรือบริการเกินกว่าราคาที่รัฐกำหนด ภาพรวมการได้ประโยชน์ของผู้บริโภคอาจได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ก็ได้ขึ้นอยู่กับว่าผู้บริโภคส่วนมากสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้หรือไม่⁷⁹

เมื่อรัฐเห็นว่าราคาสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ มีราคาแพงเกินไป รัฐจะกำหนดราคาขั้นสูงในการขายสินค้านั้น โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการห้ามขายสินค้าเกินกว่าราคาที่รัฐกำหนด ผู้ประกอบการผลิตสินค้าออกขายเท่าเดิม ในขณะที่สินค้านั้นราคาถูกลงผู้บริโภคย่อมต้องการซื้อเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน ผู้บริโภคจึงแย่งกันซื้อสินค้านั้น นำไปสู่การขาดแคลนสินค้า เมื่อสินค้าหมดไปแล้วย่อมไม่สามารถบริโภคสินค้านั้นได้ และเพื่อให้เกิดการแบ่งกันบริโภคสินค้านั้นจึงอาจจำเป็นต้องใช้วิธีการปันส่วน (Rationing) นำไปสู่การเข้าคิวซื้อสินค้า และหากผู้บริโภครายใดไม่ยอมเข้าคิวเพื่อซื้อสินค้าก็อาจคิดหาทางลัดโดยการตกลงกับผู้ประกอบการด้วยการเสนอราคาสินค้าหรือบริการที่สูงกว่าราคาขั้นสูงที่รัฐกำหนด ที่เรียกว่าภาวะตลาดมืด (Black market) ในทางปฏิบัติรัฐจึงแก้ปัญหาการฝ่าฝืนการขายสินค้าในราคาที่สูงกว่าที่รัฐกำหนดด้วยการกำหนดบทลงโทษตามกฎหมาย โดยในประเทศไทยบทบัญญัติดังกล่าวถูกกำหนดในรูปพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 รวมถึงนำมาตราการอื่นๆ มาใช้ประกอบ

⁷⁸ ชวินทร์ ลีนะบรรจง. เศรษฐศาสตร์คิดค้น. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2554. หน้า 50

⁷⁹ ปิยะลักษณ์ พุททวงศ์. เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1 ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2557. หน้า 279

เช่น การนำเข้าจากต่างประเทศหรือการอุดหนุนการผลิตทั้งในแง่การลดภาษีแก่ผู้ประกอบการหรือการให้เงินอุดหนุนจงใจให้แก่ผู้ประกอบการ เป็นต้น นอกจากนี้ การควบคุมราคาสินค้ายังมีจุดประสงค์แอบแฝงเพื่อต้องการจัดการกับภาวะเงินเฟ้อด้วย⁸⁰

(2) ผลที่เกิดจากการควบคุม

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าราคาของสินค้าหรือบริการในตลาดนั้นย่อมเกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนของภาวะดุลยภาพซึ่งอาจสูงหรือต่ำเท่าไรก็ได้ ทั้งที่ในความจริงแล้วตลาดสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ด้วยกลไกของตลาดเอง ซึ่งกลไกดังกล่าวขึ้นกับอุปสงค์และอุปทาน อย่างไรก็ตามในบางครั้งรัฐจะเข้าแทรกแซงกลไกตลาดเนื่องจากเห็นว่าราคาของสินค้าหรือบริการสูงหรือต่ำเกินสมควร การแทรกแซงดังกล่าวทำให้กลไกของตลาดถูกบิดเบือนไป การควบคุมราคาสินค้าขั้นสูงนั้นถูกนำมาใช้อย่างมากในช่วงศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นผลจากภาวะสงครามโลก ที่ 2 สงครามเวียดนาม สงครามเกาหลี เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบการใช้นโยบายดังกล่าวมักปรากฏในรูปแบบของกฎหมายที่ใช้กับสินค้าจำเป็น หรือกฎหมายเฉพาะสินค้า เช่น การควบคุมราคาที่อยู่อาศัย ราคาประกันภัย ราคายา เป็นต้น⁸¹

ก. ข้อดีของการควบคุมราคาขั้นสูง

ข้อดีที่สำคัญที่สุดและชัดเจนที่สุดของการควบคุมราคาได้แก่การแก้ไขและการลดอัตราเงินเฟ้อ⁸² ให้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นในภาวะปกติ อย่างไรก็ตามไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าการควบคุมราคาดังกล่าวจะทำให้อัตราเงินเฟ้อลดลงในระยะยาวหรือไม่

จากการศึกษาผลกระทบการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อนโยบายทางการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อของประเทศไทยนั้นพบว่า การควบคุมราคาสินค้าช่วยให้การดำเนินนโยบายทางการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลของอัตราเงินเฟ้อที่ชะลอตัวลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ภาวะเงินฝืดทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วเป็นผลมาจากการที่รัฐช่วยบรรเทาค่าครองชีพให้แก่ประชาชนด้วยการควบคุมราคา และแม้ว่าการลดลงของอัตรา

⁸⁰ ชวินทร์ ลีนะบรรจง. เศรษฐศาสตร์คิดค้น. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2554. หน้า 51

⁸¹ Edgar K. Browning and Mark A. Zupan. Microeconomics: Theory and Applications.. 11st ed. (Hoboken: Wiley. 2011). p.28.

⁸² เงินเฟ้อ หมายถึง ภาวะที่มีอุปสงค์ส่วนเกิน เกิดขึ้นโดยทั่วไปในลักษณะที่ว่าผู้ซื้อใช้เงินมากแต่ซื้อสินค้าได้น้อยลง เป็นการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินหรือรายได้ที่เป็นตัวเงิน ในขณะที่รายได้ที่แท้จริงคงที่หรือลดลง และเงินเฟ้อเป็นการลดลงภายนอกของเงิน โดยในภาวะนี้ประชาชนจะขาดความเชื่อถือในค่าของเงิน ซึ่งเป็นเพราะราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

เงินเพื่อจะเป็นสิ่งที่ดี แต่การควบคุมดังกล่าวอาจมีผลต่อการชะลอตัวของเศรษฐกิจ เนื่องจากการควบคุมราคาทำให้สังคมสูญเสียสวัสดิการสังคม (Social welfare loss)⁸³

นอกจากอัตราเงินเฟ้อแล้ว ข้อดีที่สำคัญอีกข้อหนึ่งอันเป็นวัตถุประสงค์ของการบังคับใช้มาตรการการควบคุมราคาขึ้นสูงนั้นคือการช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงสินค้าหรือบริการได้⁸⁴ แต่ทั้งนี้ข้อดีประการนี้ยังมีข้อวิพากษ์วิจารณ์กันเป็นอย่างมากซึ่งจะกล่าวต่อไปในข้อเสียของการควบคุมราคาขึ้นสูง

ข. ข้อเสียของการควบคุมราคาขึ้นสูง

การควบคุมราคาขึ้นสูงในต่างประเทศนั้น โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกฎหมายดังกล่าวทั้งในระดับมลรัฐ และในระดับรัฐบาลกลาง กฎหมายเหล่านั้นถูกเรียกว่า “Price gouging law” นักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเหมาะสมของกฎหมายนี้เป็นจำนวนมากอันเนื่องจากผลเสียของกฎหมายที่จะได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้⁸⁵

ก) การควบคุมราคาเป็นการบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากร

การบิดเบือนที่เกิดขึ้นมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลที่เกิดขึ้นโดยตรง ได้แก่ ปัญหาความขาดแคลนสินค้าตลอดระยะเวลาที่มีการใช้มาตรการดังกล่าว เพราะราคาที่รัฐกำหนดเป็นราคาสูงสุดนั้นย่อมต่ำกว่าราคาดุลยภาพ ทำให้ไม่มีผู้ประกอบการธุรกิจหรือผู้ประกอบการรายใดอยากขายสินค้า และทำให้เกิดกลไกต่างๆ ขึ้น เช่น เกิดกระบวนการเข้าคิว เนื่องจากสินค้าขาดแคลน ผู้บริโภคต้องแย่งกันเข้าคิวเพื่อซื้อสินค้า ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วการเข้าคิวดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาส เนื่องจากผู้ที่รอคิวต้องเสียเวลาและสละกิจกรรมที่จะทำในเวลาดังกล่าวไป นอกจากนี้ยังไม่อาจทราบได้ว่าท้ายที่สุดแล้วจะได้ซื้อสินค้าหรือบริการดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งผู้ประกอบการบางรายอาจแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการจำกัดการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อต้องการให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงสินค้าหรือบริการมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แม้สินค้าหรือบริการดังกล่าวจะมีความจำเป็นต่อผู้บริโภคแต่ละรายที่แตกต่างกันก็ตาม⁸⁶ นอกจากนั้นยังนำไปสู่การกักตุนสินค้า

⁸³ กรพินธุ์ ศรีอำพลชาญ. ผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อนโยบายภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549. หน้า 81

⁸⁴ Clem Tisdell and Keith Hartley. Microeconomic Policy: A New Perspective. 2nd ed. (Northampton: Edward Elgar Publishing, 2008). p.68.

⁸⁵ Christopher J. Coyne and Rachel L. Coyne. “The economics of price controls”. Flaws and ceilings price controls and the damage they cause. ed. Christopher J. Coyne and Rachel L. Coyne. (Great Britain: Page Bros. 2015). pp.8-25.

⁸⁶ Steve Suranovic. “A Primer on Price Gouging in the Wake of Hurricane Katrina”. Accessed 14 April 2020. <http://internationalecon.com/Opinion/PrimerOnPriceGouging.php>

เพราะผู้บริโภครองว่าจะไม่สามารถเข้าถึงสินค้าดังกล่าวได้ เนื่องจากผู้บริโภคระหนักว่าสินค้าหรือบริการที่มีราคาต่ำและในสถานะดังกล่าวการเข้าถึงสินค้าหรือบริการได้ไม่ใช่เรื่องปกติจึงทำให้เกิดการซื้อสินค้าหรือบริการมากกว่าปกติ⁸⁷ อีกทั้งยังนำไปสู่การก่ออาชญากรรมไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เนื่องจากเขาเหล่านั้นไม่อาจเข้าถึงสินค้าหรือบริการดังกล่าวได้

อีกสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการควบคุมราคาและเป็นสิ่งที่เกิดจากการบิดเบือนการจัดสรรทรัพยากรโดยตรง จนเสมือนเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นมาคู่กับการควบคุมราคาขั้นสูง คือ “ตลาดมืด (Black Markets)” ที่เป็นการซื้อขายสินค้าหรือบริการในราคาที่สูงกว่าที่รัฐกำหนดและการกระทำดังกล่าวถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย (Under the table) ภาวะดังกล่าวอาจเกิดจากผู้บริโภคเป็นผู้เสนอราคาที่สูงกว่าราคาควบคุมเองเพื่อต้องการให้ตนเองเข้าถึงสินค้าหรือบริการที่ตนต้องการ ทั้งที่รัฐกำหนดราคาควบคุมไว้ต่ำกว่าราคาของผู้บริโภคเสนอให้แก่ผู้ประกอบการ แต่เนื่องจากผู้บริโภคเหล่านั้นย่อมตระหนักดีว่าการควบคุมราคาขั้นสูงย่อมทำให้ผู้บริโภคบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงสินค้าหรือบริการได้อย่างแน่นอน

การบังคับขายพ่วง (Tie-in sales) โดยการที่ผู้ประกอบการบังคับขายสินค้าหรือบริการอื่นที่ไม่ถูกควบคุมราคาไปพร้อมกับสินค้าหรือบริการที่ถูกควบคุมราคา⁸⁸ เพื่อเป็นการเฉลี่ยกำไรระหว่างสินค้าหรือบริการทั้งสอง โดยที่ผู้บริโภคอาจไม่มีความต้องการสินค้าหรือบริการที่ถูกขายพ่วงมาด้วยเลย

การบวกกำไรในรูปแบบอื่น เช่น การคิดค่าธรรมเนียมเพิ่มหรือการเปลี่ยนแปลงขนาดสินค้า หรือปรับเปลี่ยนวัตถุดิบ เพื่อให้สามารถขายสินค้าหรือบริการในราคาที่รัฐควบคุมได้

ข) บทบาทของกำไรที่เปลี่ยนไปในการควบคุมราคา

ในระหว่างที่มีการบังคับใช้การควบคุมราคา ทำให้บทบาทของกำไรในตลาดถูกปฏิเสธ การควบคุมราคาของรัฐอยู่บนแนวคิดที่ว่ารัฐสามารถจำกัดกำไรของผู้ประกอบการอันเป็นการช่วยเหลือผู้บริโภค การคิดเช่นนี้เป็นการคิดบนพื้นฐานที่ว่า กำไรเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของผู้บริโภค ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วกำไรเป็นสิ่งที่เกิดจากความพึงพอใจในสินค้าดังกล่าวของผู้บริโภค และกำไรถูกทำให้มองเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม (Immoral)⁸⁹

⁸⁷ Rafi Mohammed. “The Problem with Price Gouging Laws”. Accessed 7 May 2020.

<https://hbr.org/2013/07/the-problem-with-price-gouging-laws>

⁸⁸ Roger A. Arnold. *Micoeconomics*. 8th ed. (Harlow: Pearson Education. 2008). p.75.

⁸⁹ Nichelas Provenzo. “The missed debate over ‘PRICE-GOUGING’”. Accessed 7 May 2020.

<http://capitalismmagazine.com/2006/05/the-missed-debate-over-price-gouging>

นอกจากนี้การควบคุมราคายังทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจตลอดจน นักลงทุนหมดแรงจูงใจในการผลิต การลงทุน ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับสินค้าหรือบริการ เพราะราคาที่รัฐควบคุมนั้นทำให้ตนขาดกำไร ซึ่งเดิมเป็นเครื่องจูงใจในการผลิตและการลงทุน โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาภายหลังจากที่มีการยกเลิกกฎระเบียบในการควบคุมราคาเช่าที่อยู่อาศัยนั้น ทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมาก⁹⁰

ค) การควบคุมราคาเป็นการแข่งขันทางการเมือง

แม้ว่าในทางเศรษฐศาสตร์นั้นจะเห็นว่าการควบคุมราคา ขึ้นสูงนั้นอาจมีผลเสียมากกว่าผลดี แต่เป็นที่น่าแปลกว่าทุกครั้งที่มีการประกาศใช้มาตรการดังกล่าว กลับได้รับความเห็นชอบจากเหล่านักการเมืองเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม้ว่านักการเมืองเหล่านั้น จะอยู่คนละพรรคการเมืองกันก็ตาม⁹¹ นอกจากนี้ นักการเมืองยังใช้ประเด็นดังกล่าวเป็นเครื่องมือ ในการหาเสียงด้วย โดยในการเลือกตั้งประธานาธิบดีในปี ค.ศ. 2016 Hillary Clinton ได้ประกาศว่า ตนเองจะออกกฎหมายเพื่อควบคุมราคาเช่าในประเทศสหรัฐอเมริกา⁹² จนมีนักเศรษฐศาสตร์บางส่วน อธิบายการกระทำเช่นนี้ว่าเป็นการแข่งขันในทางการเมืองเพียงเพื่อต้องการให้ประชาชนเห็นว่า ตนเองดูแลทุกข์สุขของประชาชน โดยลืมนำถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมา

ง) การควบคุมราคาทำให้เกิดความไม่แน่นอนของระบบเศรษฐกิจ

การควบคุมราคาเสมือนเป็นการมอบอำนาจให้แก่รัฐในการ จัดระบบและกำหนดรูปแบบเศรษฐกิจใหม่ ในระบบตลาดที่ปกติแล้วผู้ประกอบการจะพยายาม ที่จะคาดการณ์ถึงความต้องการของผู้บริโภคเพื่อนำมาสู่การวางแผน การผลิต และการขาย แต่เมื่อ มีการควบคุมราคาทำให้ผู้ประกอบการไม่อาจคาดการณ์อย่างเช่นในภาวะที่ไม่มีการควบคุมได้ นำไปสู่ภาวะ การหยุดชะงักของธุรกิจและทำให้ต้นทุนในการลงทุนสูงขึ้น

⁹⁰ Henry O. Pollakowski. "Rent Control and Housing Investment: Evidence from Deregulation in Cambridge, Massachusetts". (36 Civic report. 2003).

⁹¹ Matthew Yglesias. "The Case for Price Gouging, trying to prevent merchants from hiking prices during disasters is futile and counterproductive.." Accessed 14 April 2020.http://www.slate.com/articles/business/moneybox/2012/10/sandy_price_gouging_anti_gouging_laws_make_natural_disasters_worse.html

⁹² Hilary Kramer. "Politics, Price Gouging and Healthcare Potential". Accessed 14 April 2020. <http://investorplace.com/2015/09/politics-price-gouging-healthcare-potential/#.Vy2z8YR97IU>

จ) การควบคุมราคาเป็นการปกป้องสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเศรษฐกิจ

การควบคุมราคาเป็นการปกป้องสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเศรษฐกิจ เนื่องจากมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการแรกที่รัฐจะหยิบขึ้นมาใช้เมื่อเกิดปัญหาภัยพิบัติ ภาวะสินค้าหรือบริการมีราคาสูง หรือภาวะเงินเฟ้อ เพราะรัฐคิดว่ามาตรการดังกล่าวสามารถแก้ปัญหาได้ง่าย และรวดเร็ว ทั้งที่จริงแล้วเป็นการปกป้องปัญหาของเศรษฐกิจและเป็นการตัดโอกาสในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไป

2) การควบคุมราคาค้นต่ำ (Price floors)

การกำหนดราคาค้นต่ำนั้นส่วนมากมิได้กำหนดขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้บริโภค แต่เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อต้องการช่วยเหลือผู้ประกอบการธุรกิจ หรือเกษตรกรให้สินค้าหรือบริการนั้นมีราคาไม่ต่ำจนเกินไปจนทำให้บุคคลเหล่านั้นขาดทุน

(1) ลักษณะของการควบคุม

การแทรกแซงราคาโดยการกำหนดราคาค้นต่ำเกิดขึ้นเมื่อรัฐเห็นว่าราคาตลาดในขณะนั้นต่ำเกินไป รัฐจึงต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการกำหนดให้ราคาสูงกว่าราคาตลาด⁹³

สินค้าบางชนิด โดยเฉพาะสินค้าเกษตรกรรมที่ผลิตโดยเกษตรกรรายย่อยเป็นจำนวนมาก ปริมาณผลผลิตย่อมขึ้นกับปัจจัยต่างๆ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศและฤดูกาล สินค้าที่ผลิตออกมานั้นมักจะออกสู่ตลาดในเวลาเดียวกัน ผลดังกล่าวทำให้อุปทานของสินค้าชนิดนั้นมีปริมาณมาก หากอุปสงค์มิได้เพิ่มขึ้นและมีความยืดหยุ่นต่อราคาค่อนข้างน้อย จะทำให้ราคาของสินค้าชนิดนั้นอยู่ในระดับต่ำ รัฐจึงนิยมนำมาตรการกำหนดราคาค้นต่ำมาใช้เพื่อเพิ่มราคาสินค้าให้กับผู้ประกอบการ นอกจากนั้นเกษตรกรมักรวมกลุ่มเพื่อประท้วงรัฐเมื่อสินค้าเกษตรราคาคต่ำและยังบุคคลเหล่านั้นมีความเข้มแข็งทางการเมืองมากเท่าไร การผลักดันราคาก็ย่อมสำเร็จได้มากขึ้นเท่านั้น ราคาค้นต่ำมิได้เกิดจากการตั้งราคาโดยรัฐเท่านั้น ในบางธุรกิจอาจเกิดจากผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการสินค้าหรือบริการร่วมกันตั้งราคาค้นต่ำในตลาด หรือที่เรียกว่าการฮั้ว (Cartel) เพื่อให้กลุ่มของตนได้กำไรสูงสุด และเมื่อได้ตั้งราคาดังกล่าวแล้วเสมือนเป็นราคาที่รัฐตั้งขึ้น ผู้ประกอบการทุกรายจะขายสินค้าหรือบริการในราคาเดียวกันหมด⁹⁴ และปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การบัญญัติกฎหมายการแข่งขันทางการค้าขึ้นเอง

⁹³ ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์. เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1 ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2557. หน้า 284

⁹⁴ ชวินทร์ สันะบรรจง. เศรษฐศาสตร์คิดค้น. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2554. หน้า 50

(2) ผลที่เกิดจากการควบคุม

การควบคุมราคาขึ้นต่ำนั้นเป็นมาตรการที่นิยมนำมาใช้เป็นอย่างมากกับสินค้าเกษตร และค่าแรงขั้นต่ำ⁹⁵

ก. ข้อดีของการควบคุมราคาขึ้นต่ำ

การควบคุมราคาขึ้นต่ำเป็นการช่วยเหลือเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่มีรายได้น้อย ทำให้เกษตรกรได้รับเงินทันทีและมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่สามารถเข้าใจได้ง่าย⁹⁶ เป็นการรับประกันรายได้ของเกษตรกร⁹⁷ นอกจากนี้การกำหนดราคาขึ้นต่ำโดยเฉพาะสินค้าเกษตรยังช่วยแก้ปัญหาพ่อค้าคนกลางได้เพราะพ่อค้าคนกลางต้องรับซื้อสินค้าเกษตรของเกษตรกรในราคาขึ้นต่ำที่รัฐกำหนดเช่นกัน โดยที่ไม่ว่าเกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการกับรัฐหรือไม่ก็ตาม⁹⁸ เพราะเมื่อรัฐประกาศราคารับซื้อขั้นต่ำของสินค้าเกษตรแล้ว ราคาสินค้าดังกล่าวจะสูงขึ้น ไปด้วยไปทั้งตลาด

กรณีการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ทำให้ลูกจ้างซึ่งเป็นแรงงานได้รับการรับรองว่าจะได้รับรายได้ขั้นต่ำเท่าใดซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของลูกจ้าง โดยเฉพาะลูกจ้างไร้ฝีมือ นอกจากการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำนั้นเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีต้นทุนสูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพยายามปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้นเพื่อสอดคล้องกับค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำที่สูงขึ้น (Labour productivity)⁹⁹

ข. ข้อเสียของการควบคุมราคาขึ้นต่ำ

แม้การควบคุมราคาขึ้นต่ำจะช่วยเหลือเกษตรกรและแรงงานไร้ฝีมือได้ก็ตาม แต่ผลเสียที่เกิดขึ้นก็อาจมีจำนวนมากเช่นกัน

⁹⁵ McConnell C.R. Blue S.L. Economics: principles, problems, and policies. (Boston: McGraw-Hill. 2005. p.59.

⁹⁶ จีรวัดน์ ชนะ และ ดวงทิพย์ สิริกาญจนารักษ์. บทเรียนนโยบายอุดหนุนภาคเกษตรจากต่างประเทศ ฉบับที่ 99 FAQ focus and quick. หน้า 3

⁹⁷ Robert E. Hall and Marc Lieberman. Microeconomics: Principles and Applications. 4th ed. (South-Western: Thomson Higher Education. 2006. p.2.

⁹⁸ อัมมาร สยามวาลา และคณะ. โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การทุจริตกรณีการศึกษา : โครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด”. (ม.ป.ท.: ม.ป.พ.). 2557. หน้า 3-5

⁹⁹ สุวรรณดา ตูลยวสินพงษ์. เกณฑ์การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำและผลกระทบต่อการใช้งานและค่าจ้างงาน และค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2543. หน้า 17

ก) การสูญเสียงบประมาณของรัฐเนื่องจากอุปสงค์เทียม

เมื่อตลาดถูกแทรกแซงด้วยการกำหนดราคาขั้นต่ำของรัฐนั้น ทำให้ราคาของสินค้าหรือบริการดังกล่าวถูกบิดเบือนไปจากความจริง ผลที่เกิดขึ้นทำให้อุปสงค์มากกว่าอุปทานและราคาสินค้าหรือบริการสูงเกินกว่าความต้องการของผู้ซื้อ แม้รัฐจะกำหนดห้ามซื้อสินค้าหรือบริการในราคาที่ต่ำกว่ารัฐกำหนด แต่รัฐก็ไม่สามารถบังคับผู้ซื้อได้ ด้วยเหตุนี้หากรัฐไม่เข้าไปแทรกแซงจะทำให้เกิดปัญหาสินค้าหรือบริการสั้นตลาด การกำหนดราคาขั้นต่ำของรัฐจึงไม่เกิดประโยชน์ รัฐจึงจำเป็นต้องรับซื้อสินค้าหรือบริการดังกล่าวเองอันนำไปสู่การเกิดอุปสงค์เทียม การรับซื้อดังกล่าวทำให้รัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการรับซื้อและจัดเก็บสินค้า¹⁰⁰ เช่น โครงการรับจำนำข้าว นอกจากนี้ การที่รัฐกำหนดราคาซื้อที่สูงเกินไป ทำให้เกิดการผูกขาดของรัฐในทางอ้อมเนื่องจากราคาที่รัฐรับซื้อนั้นสูงกว่าราคาของผู้ซื้อรายอื่น¹⁰¹ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญได้¹⁰²

ข) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

การกำหนดราคาซื้อสินค้าหรือบริการ โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่สูงเกินไปนั้นทำให้ราคาสินค้าเกษตรในประเทศสูงขึ้นจนผู้ซื้อไม่อาจซื้อสินค้าดังกล่าวได้ และราคาที่สูงขึ้นอาจสูงเกินกว่าราคาในตลาดโลกอันส่งผลต่อการส่งออกสินค้านั้นไปยังต่างประเทศ¹⁰³ เช่นเดียวกับการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำที่ทำให้ต้นทุนการผลิต (Labour cost) ไม่เป็นไปตามกลไกตลาดและทำให้ต้นทุนสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ทำให้การเพิ่มค่าจ้างอาจไม่ส่งผลใดๆ ต่อลูกจ้างเพราะค่าจ้างที่ได้รับเพิ่มขึ้นนั้นเท่ากับมูลค่าของสินค้าหรือบริการที่สูงขึ้นตาม นอกจากนี้หากค่าจ้างขั้นต่ำสูง

¹⁰⁰ Robert E. Hall and Marc Lieberman. Microeconomics: Principles and Applications. 4th ed. (South-Western: Thomson Higher Education, 2006. p.93.

¹⁰¹ อัมมาร สยามวาลา และคณะ. โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การทุจริตกรณีการศึกษา : โครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด”. (ม.ป.ท.: ม.ป.พ.). 2557. หน้า 6-3

¹⁰² รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญในขณะที่มีโครงการรับจำนำข้าวเกิดขึ้นนั้นได้บัญญัติว่า มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

(1) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค

¹⁰³ อัมมาร สยามวาลา และคณะ. โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การทุจริตกรณีการศึกษา : โครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด”. (ม.ป.ท. : ม.ป.พ.. 2557). หน้า 6-1

เกินจนนายจ้างไม่สามารถจ่ายได้ หรือนายจ้างหันไปปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตด้วยการใช้เครื่องจักรมากขึ้นเพื่อลดต้นทุนค่าจ้างแรงงาน นายจ้างเหล่านั้นอาจจะเลิกจ้างลูกจ้างอันทำให้ลูกจ้างเกิดภาวะการว่างงาน¹⁰⁴

ค) การทุจริตคอร์รัปชัน

การทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นจากการรับซื้อสินค้าตามราคาขั้นต่ำที่รัฐกำหนด เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและเกี่ยวข้องกับเงินเป็นจำนวนมาก¹⁰⁵ ดังที่จะเห็นจากข่าวโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลพรรคเพื่อไทย

ง) ผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภค

การกำหนดราคาขั้นต่ำแม้จะทำให้ราคาสินค้าหรือบริการสูงขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยเหลือผู้ประกอบการ แต่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคของผู้ซื้อ ผลการกำหนดราคาสินค้าหรือบริการขั้นต่ำทำให้ผู้ซื้อลดหรือยุติการบริโภคสินค้าหรือบริการดังกล่าว ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่าอัตราปริมาณ แคลเซียมและโปรตีนในกลุ่มเด็กที่ยากจนนั้นมีจำนวนที่ต่ำลง เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกามีการกำหนดราคาขั้นต่ำของสินค้าจำพวกนม ทำให้เด็กเหล่านั้นไม่สามารถบริโภคนมได้เพราะนมมีราคาสูง¹⁰⁶

7.1.5 ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและนโยบายราคาที่เหมาะสม (Price elasticity and optimal pricing policy)

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price elasticity of demand หรือ Ed) เป็นการพิจารณาการตอบสนองของปริมาณซื้อต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า โดยที่ปัจจัยอื่นไม่เปลี่ยนแปลง¹⁰⁷ โดยอุปสงค์ที่ไม่มี ความยืดหยุ่นเลย (มีค่าเท่ากับ 0) กรณีนี้ราคาสินค้าหรือบริการจะเปลี่ยนแปลงไป การเสนอซื้อไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด มักเกิดขึ้นในกลุ่มสินค้าที่จำเป็นต้องใช้อย่างมากไม่ว่าราคาจะเป็นเท่าใดความต้องการก็ยังคงเท่าใด แต่หากอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่น

¹⁰⁴ สุวรรณฯ ตูลยวสินพงค์. เกณฑ์การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำและผลกระทบต่อการทำงานและค่าจ้างงานและค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2543. หน้า 17-18

¹⁰⁵ อัมมาร สยามวาลา และคณะ. โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การทุจริตกรณีการศึกษา : โครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด”. (ม.ป.ท.: ม.ป.พ.). 2557. หน้า 6-6

¹⁰⁶ Robert E. Hall and Marc Lieberman. Microeconomics: Principles and Applications. 4th ed. (South-Western: Thomson Higher Education, 2006). p.94.

¹⁰⁷ จินตนา พรพิไลพรธม และ บุญธรรม ราชรักษ์. “เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1”. ค้นวันที่ 15 เมษายน 2563 จาก [http://e-book.ram.edu/e-book/e/EC111\(H\)/EC111\(H\)-3.pdf](http://e-book.ram.edu/e-book/e/EC111(H)/EC111(H)-3.pdf)

เท่ากับหนึ่ง (มีค่าเท่ากับ 1) กรณีนี้ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดปริมาณการเสนอซื้อก็เปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนเท่านั้น และหากอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์ ราคาสินค้าไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าใด ปริมาณการเสนอซื้อจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่จำกัดจำนวน

การคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจ เพราะค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาจะอธิบายถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงในปริมาณซื้อซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดราคาในการกำหนดราคาที่เหมาะสม เมื่อคู่แข่งขันเปลี่ยนแปลงราคาขายหรือใช้กำหนดราคาที่สูงที่สุด อีกทั้งทำให้เห็นปฏิกิริยาตอบโต้ของผู้บริโภคต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าซึ่งย่อมขึ้นกับว่าสินค้าดังกล่าวมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดในสายตาผู้บริโภค ทำให้ผู้ประกอบการทราบว่า ควรขยายการผลิตหรือลดปริมาณการผลิตอย่างไร¹⁰⁸ และหากราคาสินค้าถูกแทรกแซงด้วยการควบคุมราคาของรัฐ ผู้ประกอบการจะทราบถึงปริมาณการเสนอซื้อจากการพิจารณาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ได้เช่นกัน

7.2 โครงสร้างตลาดสินค้า

ตลาดทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การที่ผู้ซื้อและผู้ประกอบการสามารถแลกเปลี่ยนซื้อขายได้ ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการกับผู้บริโภคจะได้พบกันหรือไม่ หรือมีสถานที่ซื้อขายกันหรือไม่ก็ตาม หากมีการตกลงซื้อขายแลกเปลี่ยนกันแล้วย่อมถือว่าตลาดได้เกิดขึ้นแล้ว

การแบ่งประเภทตลาดนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ ตลาดแข่งขันแบบสมบูรณ์ กับตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย ตลาดผูกขาด ตลาดผู้ขายน้อยราย และ ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด¹⁰⁹

7.2.1 ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition)

เป็นตลาดที่มีความสมบูรณ์ที่สุดในทางเศรษฐศาสตร์จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นตลาดในอุดมคติของนักเศรษฐศาสตร์และเป็นสิ่งที่รัฐทุกรัฐต้องการให้เกิดขึ้นเพราะตลาดแบบนี้ทำให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์สูงสุด

1) ลักษณะของตลาดแข่งขันสมบูรณ์

ตลาดแข่งขันสมบูรณ์เป็นตลาดในอุดมคติที่มีลักษณะเป็นตลาดที่มีทั้งผู้ซื้อและผู้ประกอบการจำนวนมาก ไม่มีผู้ประกอบการรายใดกำหนดราคาตลาดได้ การแข่งขันในตลาดจะแปรผกผันกับอิทธิพลของผู้ประกอบการ สินค้าในตลาดมีคุณลักษณะเหมือนกัน

¹⁰⁸ วรณี จิเจริญ. เศรษฐศาสตร์จุลภาค 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2558. หน้า 200

¹⁰⁹ ธาตรี สิทธิพงษ์ และ ชาลี ตระกูล. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท. 2552.

ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถเข้าออกตลาดได้อย่างอิสระ รวมถึงผู้ประกอบการรายใหม่ก็สามารถเข้าตลาดได้ง่าย และทั้งผู้ซื้อผู้ประกอบการก็มีข้อมูลในการตัดสินใจเป็นอย่างดี ต่างมีอิสระในการตัดสินใจ

ราคาสินค้าหรือบริการในตลาดถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของตลาด¹¹⁰ สินค้าที่เหมือนกันทุกประการทำให้ไม่มีการต่อรองราคา หากผู้ประกอบการรายใดขึ้นราคาสินค้า ผู้ประกอบการรายนั้นย่อมไม่อาจขายสินค้าได้ นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงราคาของผู้ประกอบการรายหนึ่งย่อมไม่กระทบต่ออุปสงค์ตลาดแต่อย่างใด¹¹¹

2) มาตรการแทรกแซงของรัฐในตลาดแข่งขันแบบสมบูรณ์

ตลาดแข่งขันสมบูรณ์เป็นตลาดที่ทั้งผู้ซื้อและผู้ประกอบการต่างมีอิสระในการตัดสินใจ โดยมีราคาเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ (Market signals) ของทั้งสองฝ่ายประโยชน์สูงสุดจึงเกิดขึ้นเมื่อตลาดเป็นไปอย่างเสรี รัฐไม่มีหน้าที่ต้องกำกับราคาแต่อย่างใด รัฐมีหน้าที่เพียงส่งเสริมการแข่งขัน¹¹² ในทางตรงกันข้ามหากรัฐเข้าแทรกแซงกลไกตลาด ผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นผลเสียต่อทุกฝ่ายโดยเฉพาะสวัสดิการของสังคม เนื่องจากระบบกลไกตลาดสามารถดำเนินปรับให้ตลาดเข้าสู่สภาพปกติได้ด้วยตนเองอยู่แล้ว การเข้าแทรกแซงของรัฐจึงเป็นการไม่จำเป็นแต่อย่างใด

7.2.2 ตลาดผูกขาด (Monopoly)

เมื่อกล่าวถึงระบบตลาดแล้ว ตลาดแข่งขันสมบูรณ์กับตลาดผูกขาดถือว่าเป็นตลาดที่มีลักษณะตรงกันข้ามอย่างชัดเจน สิ่งใดที่ปรากฏในตลาดแข่งขันสมบูรณ์จะไม่ปรากฏในตลาดผูกขาด¹¹³

1) ลักษณะของตลาดผูกขาด

โครงสร้างตลาดผูกขาดมีผู้ประกอบการรายเดียว เป็นผู้ที่มียอำนาจในการกำหนดราคาสินค้า (Price maker) เป็นผู้ที่มีอำนาจผูกขาด (Monopoly power) สินค้าที่ผลิตขึ้นสามารถหาสิ่งทดแทนได้ยากและการเข้ามาแข่งขันของหน่วยผลิตรายใหม่เป็นไปได้ยากเช่นกัน¹¹⁴

¹¹⁰ T.R.Jain and V.K. Ohri. Principles of microeconomics. (Delhi: VK publications.2011). pp.210-211

¹¹¹ ชาตรี สิทธิพงษ์ และชาติ ตระกูล. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท. 2552. หน้า 135-136

¹¹² ชีระพงษ์ วิจิตเศรษฐ. จุลเศรษฐศาสตร์ : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2552. หน้า 421

¹¹³ Robert E. Hall and Marc Lieberman. Microeconomics: Principles and Applications. 4th ed. (South-Western: Thomson Higher Education. 2006). p.292.

¹¹⁴ Jacqueline Murray Brux. Economics Issue and Policy. 3rded. (Mason:South-Western. 2005). p.190.

อาจกล่าวได้ว่าผู้บริโภคในตลาดนี้ไม่มีทางเลือกนั่นเอง (No choice) เหตุที่ผู้ประกอบการรายใหม่ไม่สามารถเข้าสู่ตลาดได้ เนื่องจากมีอุปสรรคขัดขวางในการเข้าสู่ตลาด (Barrier to entry) ซึ่งมีหลายสาเหตุ การผูกขาดประเภทหนึ่ง เรียกว่า การผูกขาดแบบธรรมชาติ (Natural monopoly) เกิดขึ้นเพราะสาเหตุของ Economies of scale (การประหยัดจากขนาด) ตลาดแบบนี้จะสามารถผลิตสินค้าได้ในต้นทุนที่ต่ำกว่าการมีผู้ประกอบการหลายราย เช่น ในเมืองขนาดเล็ก การมีปั้มน้ำมันแห่งเดียวย่อมมีต้นทุนที่ต่ำกว่าโรงกลั่นหลายโรง หรือระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นต้องมีการลงทุนจำนวนมาก เป็นต้น นอกจากนี้การผูกขาดยังอาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (Legal barriers) เช่น การได้รับสัมปทาน การได้รับการคุ้มครองทางทรัพย์สินทางปัญญา¹¹⁵ นอกจากนี้ยังมีการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตแต่ผู้เดียว ทำให้ผู้ประกอบการรายอื่นยากที่จะเข้าสู่ตลาด และทำให้สินค้าที่ผลิตนั้นหาสินค้าอื่นมาทดแทนไม่ได้¹¹⁶ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ทำให้รัฐมักแทรกแซงด้วยการเข้ากำหนดราคาสูงสุดเพื่อต้องการคุ้มครองประชาชน¹¹⁷ ให้เข้าถึงสินค้าหรือบริการในตลาดผูกขาด

2) มาตรการแทรกแซงของรัฐในตลาดผูกขาด

ตราบไคที่ราคาสินค้ายังสูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม หมายความว่า สังคมจะได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นจากการผลิตสินค้าดังกล่าวเพิ่มขึ้น แต่หากลดราคาโดยการเข้าแทรกแซงของรัฐด้วยการกำหนดราคาเพื่อต้องการคุ้มครองผู้บริโภค อาจเกิดปัญหาได้ว่าหากรัฐกำหนดราคาต่ำกว่าราคาที่ผู้ประกอบการก็จะได้รับเพียงกำไรปกติ เพราะหากราคาต่ำกว่าราคาที่ผู้ประกอบการจะได้รับกำไรปกติแล้ว ย่อมทำให้ผู้ประกอบการขาดทุนอันนำไปสู่สวัสดิการสังคมที่แย่ลงกว่าเดิม เช่นนี้การกำหนดราคาของรัฐให้เท่ากับต้นทุนส่วนเพิ่มช่วยทำให้การจัดสรรทรัพยากรในตลาดผูกขาดมีประสิทธิภาพได้¹¹⁸ การกำหนดราคาเช่นนี้มักเห็นได้จากการกำหนดเงื่อนไขให้แก่ผู้ได้รับสิทธิในการประกอบกิจการที่อาจเป็นการผูกขาดจากรัฐ¹¹⁹ เช่น กิจกรรมโทรคมนาคม กิจกรรมปิโตรเลียม เป็นต้น นอกจากนี้อีกมาตรการสำคัญคือการใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า ในการควบคุมพฤติกรรมผูกขาดไม่ให้บิดเบือนตลาดรวมถึงใช้อำนาจโดยมิชอบ

¹¹⁵ วรณี จิเจริญ. เศรษฐศาสตร์จุลภาค 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2558. หน้า 341

¹¹⁶ ธาตรี สิทธิพงษ์ และ ชาลี ตระกูล. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท. 2552. หน้า 146-147

¹¹⁷ วรณี จิเจริญ. เศรษฐศาสตร์จุลภาค 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2558. หน้า 356

¹¹⁸ ชีระพงษ์ วิคิดเศรษฐ. จุลเศรษฐศาสตร์: ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2552. หน้า 444-448

¹¹⁹ Robert E. Hall and Marc Lieberman. Microeconomics: Principles and Applications. 4th ed. (South-Western: Thomson Higher Education. 2006). p.273.

7.2.3 ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition)

หากเปรียบเทียบให้ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ คือ สีขาว และตลาดผูกขาด คือ สีดำ ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด ย่อมเป็นสีเทา เนื่องจากเป็นตลาดที่เกิดจากส่วนผสมของตลาดทั้งสอง (Hybrid of perfect competition and Monopoly)¹²⁰ และเป็นตลาดที่แข่งขันไม่สมบูรณ์เช่นเดียวกับตลาดผูกขาด

1) ลักษณะของตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด

ผู้ประกอบการมีจำนวนมากและแต่ละรายมีอิทธิพลต่อระดับราคาสินค้าในตลาดน้อยมาก การดำเนินนโยบายของผู้ประกอบการแต่ละรายไม่มีผลต่อผู้ประกอบการรายอื่นในตลาด สินค้าในตลาดมีลักษณะที่แตกต่างกันแต่สามารถทดแทนกันได้แต่ไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้สินค้าจะมีความยืดหยุ่นไขว้ของอุปสงค์มีค่าสูงแต่ต่ำกว่าอนันต์ ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าในตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดต้องพยายามสร้างลักษณะพิเศษให้กับสินค้าของตน¹²¹ ทั้งนี้จริงๆ แล้วสินค้าไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริโภคกลับรับรู้ว่ามีสินค้าต่างกัน โดยความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดจากการใช้ต้นทุนการขาย (Selling cost) เช่น การโฆษณา การบรรจุหีบห่อ¹²² และความแตกต่างดังกล่าวนำไปสู่ความผูกขาดอันทำให้ผู้ประกอบการสินค้าดังกล่าวสามารถกำหนดราคาสินค้าได้ แต่หากราคาที่กำหนดสูงเกินไปผู้บริโภคจะหันไปบริโภคสินค้าของผู้ประกอบการรายอื่นแทน

2) มาตรการแทรกแซงของรัฐในตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด

ตลาดแข่งขันสมบูรณ์นั้นมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจที่พึงปรารถนาที่สุดเนื่องจากขนาดของสวัสดิการสังคมจะมีขนาดสูงที่สุด แม้ว่าตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดจะมีลักษณะคล้ายกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์มาก แต่ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของโครงสร้างตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดจะด้อยกว่าของตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ซึ่งเห็นได้จากการเปรียบเทียบดุลยภาพในระยะยาวของทั้งสองตลาด¹²³ โดยราคาของสินค้าในตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดจะสูงกว่าแต่จะมีจำนวนผลผลิตที่ต่ำกว่าตลาดแข่งขันสมบูรณ์อันนำไปสู่สวัสดิการที่สังคมได้รับต่ำกว่าตลาดแข่งขันสมบูรณ์

¹²⁰ วรรณญา ภัทรสุข. เศรษฐศาสตร์ 1 (หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549. หน้า 244

¹²¹ ชัยนต์ ดันดีวิศดาการ. เศรษฐศาสตร์จุลภาค : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2556. หน้า 318

¹²² วรณี จิเจริญ. เศรษฐศาสตร์จุลภาค 3. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2558. หน้า 391

¹²³ ชัยนต์ ดันดีวิศดาการ. เศรษฐศาสตร์จุลภาค : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2556. หน้า 320-321

เมื่อราคาสินค้าสูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม การแทรกแซงการทำงานของกลไกราคาเพราะต้องการให้การจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องพิจารณาว่า ราคาดังกล่าวสูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มหรือไม่ หากสูงกว่าอันทำให้ผู้ประกอบการสามารถทำกำไรส่วนเกินได้ ราคาดังกล่าวจะทำให้ผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น และนำไปสู่กำไรปกติ อย่างไรก็ตาม มาตรการจัดสรรทรัพยากรจะไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากราคาเกินกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม แต่หากรัฐกำหนดให้ราคาควบคุมเท่ากับต้นทุนส่วนเพิ่มการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการจะทำให้ราคาต่ำลงไปอีกอันทำให้ผู้ประกอบการขาดทุนในท้ายที่สุด¹²⁴ เช่นนี้แม้ไม่แทรกแซงกลไกตลาด คุณภาพในระยะยาวของตลาดก็จะเกิดขึ้นได้เอง และมีลักษณะเหมือนตลาดแข่งขันอย่างสมบูรณ์

7.2.4 ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly)

ตลาดรูปแบบนี้มักพบในสินค้าที่ต้องลงทุนมาก หรือ ในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของประเทศ การแข่งขันในตลาดรูปแบบนี้จึงมีไม่มากนัก

1) ลักษณะสำคัญของตลาดผู้ขายน้อยราย

ตลาดผู้ขายน้อยรายจะมีผู้ประกอบการสินค้าไม่กี่รายในตลาด ผู้ประกอบการแต่ละรายเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีการควบคุมส่วนแบ่งตลาดเกือบทั้งหมด การดำเนินมาตรการใดมาตรการหนึ่งของผู้ประกอบการจึงคำนึงถึงการโต้ตอบของผู้ประกอบการรายอื่นด้วย สินค้าในตลาดอาจเหมือนกันหรือต่างกัน การเข้าสู่ตลาดเป็นไปได้ยาก เพราะส่วนมากเป็นสินค้าที่ต้องลงทุน เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงของผู้ประกอบการ มีการตั้งราคาเพื่อจำกัดคู่แข่ง¹²⁵ ผู้ประกอบการจะไม่แข่งขันกันในด้านราคา หากผู้ประกอบการรายใดเพิ่มราคา ผู้ประกอบการรายอื่นจะไม่ขึ้นราคาตาม หากผู้ประกอบการรายใดลดราคา ผู้ประกอบการรายอื่นจะลดราคาตัดหน้า การแข่งขันด้านราคาจึงไม่เกิดผลดีแก่ผู้ประกอบการรายใดในตลาด ผู้ประกอบการจึงมักรวมตัวกันเพื่อหาผลประโยชน์ร่วมกันใน 3 รูปแบบ คือ การรวมตัวเป็นกลุ่มผูกขาด (cartel) เพื่อตกลงปริมาณผลิตกันอย่างเปิดเผย เช่น กลุ่ม OPEC การรวมตัวอย่างไม่ตกลงเปิดเผยแต่เป็นนัยที่รู้จักกันในกลุ่มผู้ประกอบการโดยผู้ประกอบการที่เป็นผู้นำตลาดเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าให้ผู้ประกอบการรายอื่นกำหนดตาม และการตกลงควบกิจการเข้าด้วยกันของผู้ประกอบการบางราย¹²⁶ ตลาดแบบนี้

¹²⁴ ชีระพงษ์ วิจิตเศรษฐ. *จุลเศรษฐศาสตร์: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2552. หน้า 511-512

¹²⁵ เรียงชัย ต้นสุชาติ. *ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2550. หน้า 296-297

¹²⁶ ธาตรี สิทธิพงษ์ และ ซาลี ตระกูล. *เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท. 2552.

จึงมักจัดสรรทรัพยากรได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ และหากมีการวางแผนจัดการกับตลาดร่วมกัน แล้วตลาดผู้ขายน้อยรายจะกลายเป็นตลาดผูกขาดทันที (Monopoly)¹²⁷

2) มาตรการแทรกแซงของรัฐในตลาดผู้ขายน้อยราย

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าการจัดสรรทรัพยากรในตลาดแข่งขันน้อยราย มักจะไม่มีประสิทธิภาพ โดยหากการกำหนดราคาสินค้าของผู้ประกอบธุรกิจทำให้ราคาสินค้า สูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม เนื่องจากการกำหนดแผนการผลิตจากการกำหนดปริมาณการผลิต แต่การจัดสรรทรัพยากรจะมีประสิทธิภาพหากการกำหนดราคาทำให้ราคาสินค้าเท่ากับต้นทุนส่วนเพิ่ม ดังเช่นในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจที่ผลิตสินค้าเหมือนกันแต่ละรายไม่มีข้อจำกัดในกำลังการผลิต และวางแผนการขายสินค้าโดยการกำหนดราคาสินค้า เมื่อการจัดสรรทรัพยากรไม่มีประสิทธิภาพ รัฐจึงมักเข้าแทรกแซงเพื่อต้องการให้สังคมได้ประโยชน์สูงสุด

(1) การแทรกแซงเมื่อผู้ประกอบธุรกิจวางแผนการขายโดยการกำหนด ปริมาณสินค้า

เมื่อมีการกำหนดปริมาณสินค้า จะทำให้ราคาสินค้าสูงกว่าต้นทุน ส่วนเพิ่ม ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจได้กำไรเกินปกติ สังคมมีสินค้าน้อยเกินไป หากรัฐเข้ากำหนด ปริมาณสินค้าในตลาด เช่น แจกสินค้าฟรี ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์สูงสุด แต่อาจเกิดผลเสีย กับผู้ประกอบธุรกิจเพราะ ผู้ประกอบธุรกิจจะไม่มีแรงจูงใจในการผลิตสินค้าตามที่กำหนด เพราะตนจะไม่ได้กำไรเกินปกติและอาจขาดทุนได้ ในทางปฏิบัติรัฐจึงอาจเลือกใช้การชดเชย ให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจแทน

(2) การแทรกแซงเมื่อมีผู้นำราคา

เมื่อมีผู้นำตลาด ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นจะกำหนดราคาตามผู้นำ ซึ่งราย่อมเป็นราคาที่สูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม ทำให้สังคมมีสินค้าน้อยเกินไป รัฐจะแทรกแซง โดยการเข้ากำหนดราคาจากต้นทุนส่วนเพิ่มในการผลิตสินค้า โดยกำหนดให้ราคาสินค้าเท่ากับ ต้นทุนส่วนเพิ่ม อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ต้องพิจารณาคือรัฐจะสามารถกำหนดราคาให้เท่ากับต้นทุน ส่วนเพิ่มได้หรือไม่

¹²⁷ Jacqueline Murray Brux. Economics Issue and Policy. 3rded. (Mason:South-Western. 2005). p.191.

7.3 ความล้มเหลวของระบบตลาด (Market failure)

7.3.1 สาเหตุของความล้มเหลวของระบบตลาด

ความล้มเหลวของระบบตลาดเกิดขึ้นเมื่อตลาดอยู่ในสถานะที่ไม่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร รัฐจึงเข้าแทรกแซงกลไกตลาดเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การแทรกแซงของรัฐยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าการแทรกแซงดังกล่าวจะมีผลดีหรือผลเสียมากกว่ากัน¹²⁸ ทั้งนี้ สาเหตุของความล้มเหลวของระบบตลาดประกอบด้วยเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) การแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์

การแข่งขันที่ไม่สมบูรณ์ คือ การที่มีการกำหนดราคาสินค้าหรือบริการไว้สูงกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มและการผลิตสินค้าหรือบริการมีจำนวนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์ อันเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ¹²⁹ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นตลาดผูกขาด ตลาดผู้ขายน้อยราย หรือ ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดก็ตาม นอกจากนี้การจัดสรรทรัพยากรดังกล่าวยังก่อให้เกิดการปรับการกระจายรายได้จากผู้บริโภคมาสู่ผู้ผูกขาด¹³⁰

นอกจากนี้ Steven M. Suranovic นักเศรษฐศาสตร์ชาวสหรัฐอเมริกา เปรียบเทียบว่า ผลจากภัยพิบัติของธรรมชาติอันนำไปสู่ภาวะสินค้าขาดแคลนนั้น ทำให้ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการสินค้าหรือบริการในสถานะดังกล่าวได้กำไรจากขายสินค้าหรือบริการในภาวะดังกล่าวเช่นเดียวกับผู้ผูกขาดในตลาดผูกขาด แม้ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการสินค้าเหล่านั้นจะมีได้มีการฮั้ว (Cartel) หรือมีการผูกขาดตลาดก็ตาม (Monopolist)¹³¹

2) ความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลข่าวสาร

กลไกของตลาดแข่งขันแบบสมบูรณ์นั้นการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการพิจารณาในเงื่อนไขว่า ผู้บริโภคและผู้ประกอบการและหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องต่างมีข้อมูลที่สมบูรณ์ (Perfect information) มีความแน่นอนในทุกสถานการณ์ (Perfect certainty) ผู้บริโภคจึงบริโภคบนข้อมูลดังกล่าวเพื่อความพอใจสูงสุดของตน แต่ในความจริงทั้งผู้บริโภค

¹²⁸ Robert E. Hall and Marc Lieberman. *Microeconomics: Principles and Applications*. 4th ed. (South-Western: Thomson Higher Education, 2006). pp.468-469.

¹²⁹ ณีภูษพงศ์ ทองภักดี. *เศรษฐศาสตร์นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร : ไทยพัฒนารายวันการพิมพ์. 2551. หน้า 93-95

¹³⁰ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2549. หน้า 338-341

¹³¹ Steve Suranovic. "A Primer on Price Gouging in the Wake of Hurricane Katrina". Accessed 14 April 2020. <http://internationalecon.com/Opinion/PrimerOnPrice>

และผู้ประกอบการก็ยากที่จะรู้ข้อมูลบนเงื่อนไขดังกล่าว หน่วยเศรษฐกิจจำเป็นต้องตัดสินใจบนแนวทางที่ดีที่สุดที่ไม่สามารถควบคุมได้¹³² ซึ่งในบางครั้งก็อาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้

3) ผลกระทบภายนอก

ผลกระทบภายนอกเกิดจากการดำเนินกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการผลิตหรือการบริโภคที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นในสังคม ทำให้ต้นทุนสังคมไม่เท่ากับต้นทุนเอกชน ผลประโยชน์ส่วนรวมไม่เท่ากับผลประโยชน์ของบุคคล

กลไกของตลาดเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่อุปสงค์และอุปทานสามารถแสดงถึงประโยชน์ทั้งหมด (All benefits) และต้นทุนทั้งหมด (All costs) ของการบริโภคและผลิตสินค้าและนำไปสู่ราคาและปริมาณดุลยภาพของสินค้าหรือบริการ หากอุปสงค์และอุปทานไม่สะท้อนถึงประโยชน์ดังกล่าว จะทำให้สังคมไม่ได้รับสวัสดิการสูงสุด ทั้งนี้ก็เนื่องจากผลกระทบภายนอกทำให้อุปสงค์อุปทานไม่สามารถทำให้ตลาดทำงานได้สมบูรณ์¹³³ ผลกระทบภายนอกอาจมีทั้งในด้านดีและด้านเสีย โดยเฉพาะในด้านเสีย เช่น ปัญหามลภาวะ และมลพิษต่างๆ ซึ่งผลกระทบภายนอกในด้านเสียจะทำให้ประสิทธิภาพของตลาดต่ำลงและก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ (Deadweight loss)¹³⁴

4) สินค้าสาธารณะ

สินค้าประเภทหนึ่งที่ไม่มีความสมบัติในการบริโภคเฉพาะตัว (Nonexclusive) ซึ่งเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคหลายคนสามารถบริโภคพร้อมกันได้ (Jointly consumed) เช่น กลิ่นโทรทัศน์คลื่นวิทยุ สวนสาธารณะ เป็นต้น การบริโภคนั้นไม่ทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบ และจำนวนของสินค้าหรือบริการนั้นไม่ลดลงตามจำนวนผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น และการกีดกันไม่ให้บริโภคสินค้าสาธารณะอาจเป็นไปได้

คุณสมบัติของสินค้าสาธารณะนั้นทำให้การผลิตสินค้าสาธารณะส่งผลกระทบต่อคนในสังคม สังเกตได้จากต้นทุนส่วนเพิ่มของสังคมที่จะให้ผู้บริโภคเพิ่มขึ้นหนึ่งคนเท่ากับศูนย์ แต่ราคาของสินค้าสาธารณะที่เป็นประโยชน์ส่วนเพิ่มของสังคมมากกว่าศูนย์ อันเป็นการขัดกับเงื่อนไขในการผลิตที่ให้ได้รับสวัสดิการสูงสุดที่จุดต้นทุนส่วนเพิ่มของสังคม

¹³² สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2549. หน้า 342-345

¹³³ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2549. หน้า 346-350

¹³⁴ Robert E. Hall and Marc Lieberman. Microeconomics : Principles and Applications. 4th ed. (South-Western: Thomson Higher Education. 2006). p.476.

เท่ากับประโยชน์ส่วนเพิ่มของสังคม และการแยก คนที่ขอมจ่ายค่าใช้สินค้าสาธารณะกับคนที่ไม่ขอมจ่ายออกจากกันเป็นเรื่องยาก เพราะเป็นการบริโภคร่วมกันและสินค้าสาธารณะไม่เป็นการเฉพาะตัวทำให้มีคนบางกลุ่มบริโภคโดยไม่เต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้า ก่อให้เกิดปัญหา Free – rider เนื่องจากคนที่ไม่ขอมจ่ายค่าสินค้าไม่แสดงความพอใจให้ผู้ประกอบการธุรกิจทราบเพราะเกรงว่าจะถูกเก็บภาษีตามความพอใจของคนอื่นทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจไม่สามารถกำหนดการผลิตได้อย่างเหมาะสมโดยสินค้าสาธารณะส่วนมาก รัฐจึงต้องเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเสียเอง

5) ภาวะการว่างงาน เงินเพื่อ และความไม่สมดุลของตลาด

ตามตำราในทางเศรษฐศาสตร์จำนวนมากมักจะกล่าวถึงเหตุของภาวะตลาดล้มเหลวไว้เพียงตามหัวข้อที่ 1) – 4) อย่างไรก็ตามนักเศรษฐศาสตร์บางส่วนเห็นว่าภาวะการว่างงาน เงินเพื่อ เป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่แสดงว่าตลาดไม่เป็นไปตามกลไกที่ควรจะเป็นและนำไปสู่ภาวะตลาดล้มเหลว ซึ่งเหตุการณ์ที่สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนคือเหตุการณ์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2¹³⁵

7.3.2 การแก้ไขภาวะตลาดล้มเหลวโดยรัฐ

ด้วยเหตุที่กล่าวมาในข้อ 7.3.1 ทั้งหมดที่นำไปสู่ความล้มเหลวของตลาด รัฐจึงต้องยื่นมือเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยกลไกและเครื่องมือของรัฐด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างการแก้ไขภาวะตลาดล้มเหลวโดยสังเขปดังนี้¹³⁶

1) กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาภาวะตลาดผูกขาดเพื่อให้ตลาดเกิดการแข่งขันหรือเป็นไปตามกลไกตลาด อย่างไรก็ตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้านั้นมิใช่แนวทางตายตัวสำหรับตลาดที่ผูกขาด เนื่องจากในบางสถานการณ์ตลาดอาจเลวร้ายไปกว่าเดิมหากมีการแข่งขัน จึงมีการนำมาตรการอื่นมาใช้เสริมกฎหมายการแข่งขันทางการค้าในตลาดผูกขาดด้วย เช่น กรณีที่การผูกขาดเกิดขึ้นจากสิทธิบัตร รัฐอาจกำหนดให้สิทธิบัตรสิ้นสุดผลลงก่อนครบอายุเพื่อต้องการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะสิทธิบัตรยารักษาโรคที่สำคัญแต่การกระทำดังกล่าวอาจทำให้ผู้ประกอบการรายอื่นได้เช่นกัน นอกจากนี้การผูกขาดโดยธรรมชาติ (Natural monopoly) การใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าอาจไม่ได้ผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันอาจทำให้ต้นทุนของสินค้าโดยรวมสูงเกินไปและสูงกว่าในภาวะผูกขาดด้วย แนวทางที่รัฐจำนวนมากดำเนินการในเรื่องนี้จึงเป็นการเข้าเป็นเจ้าของและดำเนินธุรกิจดังกล่าวเอง (Ownership and operation)

¹³⁵ Joseph E. Stiglitz. Economics of the Public Sector. 3rd ed.. (Manhattan: W. W. Norton & Company. 2000). p.85

¹³⁶ Robert E. Hall and Marc Lieberman. Microeconomics: Principles and Applications. 4th ed. (South-Western: Thomson Higher Education. 2006). pp.469 - 488.

หรือมีเช่นนั้นรัฐจะใช้วิธีการออกกฎระเบียบ (Regulation) เพื่อควบคุมราคาสินค้าโดยตรง ซึ่งอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่ารัฐจะกำหนดราคาอย่างไรมิให้ต่ำเกินไปและทำให้ผู้ประกอบการยังคงได้กำไรที่ควรจะได้รับ ทั้งนี้ รัฐจึงมักแก้ไขโดยวิธีการกำหนดราคาขายที่ต่ำเกินไปด้วยการสนับสนุนเงินแก่ผู้ประกอบการ (Subsidize)

2) การเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการให้สอดคล้องกับผลกระทบภายนอกที่สินค้าหรือบริการดังกล่าวก่อให้เกิดต่อสังคมส่วนรวม เป็นวิธีการแก้ปัญหาผลกระทบภายนอกด้านเสียและทำให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงการผลิตเพื่อป้องกันมิให้ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกอันทำให้ตนต้องเสียภาษีดังกล่าว และทำให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการบริโภคสินค้าหรือบริการนั้น

3) การออกใบอนุญาต ที่เป็นการควบคุมการดำเนินการที่ก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกในทางที่เสีย ตัวอย่างที่ชัดเจน ได้แก่ ใบอนุญาตเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งจะจำกัดการปล่อยมลพิษไว้อย่างไรก็ดี ใบอนุญาตดังกล่าวรัฐมักกำหนดให้สามารถเปลี่ยนมือได้ (Transferable permit) เช่นนี้ ผู้ประกอบการที่ใช้เทคโนโลยีสะอาดย่อมสามารถขายใบอนุญาตดังกล่าวได้

4) การกำหนดมาตรฐานของสินค้าและการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น เป็นการแก้ไขปัญหาความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลข่าวสาร โดยรัฐจะกำหนดมาตรฐานที่จำเป็นของสินค้าเพื่อให้ผู้ประกอบการต้องดำเนินการตาม หรือการกำหนดให้บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้น เพื่อให้ผู้ถือหุ้นหรือผู้บริโภครู้ถึงข้อมูลดังกล่าวได้

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและความผิด เกี่ยวกับสินค้าที่มีการกักตุนและจำหน่ายเกินราคา

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีมาตรการที่เป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อทำลายวงจรทางการเงินของการประกอบอาชญากรรมร้ายแรงหรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีมาตรการในการสกัดกั้นเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้มาโดยไม่สุจริต ซึ่งได้มีการปกปิด หรือซุกซ่อนแหล่งที่ได้มาให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกกฎหมายโดยผ่านกระบวนการฟอกเงิน จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายสำหรับการดำเนินการกับทรัพย์สิน โดยวิธีการยึดอายัด และริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และหากพบพยานหลักฐานการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องไปยังบุคคลใดก็ตาม บุคคลนั้นก็อาจที่จะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายในความผิดอันเป็นที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้น และสามารถที่จะลงโทษผู้ช่วยเหลือสนับสนุนและผู้สมคบกันกระทำความผิดได้อีกด้วย ซึ่งมีลักษณะที่จะลงโทษบุคคลที่กระทำการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในทางอาญา โดยความผิดทางอาญาที่เป็นแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นก็คือ ความผิดมูลฐาน ซึ่งถ้าผู้กระทำความผิดมูลฐานนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานไปกระทำในลักษณะของการฟอกเงิน เช่น โอน รับ โอน หรือเปลี่ยนแปลงซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้น เพื่อปกปิด อำพราง ลักษณะที่แท้จริงในการได้มา หรือได้มา ครอบครอง หรือใช้เงินหรือทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครองซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้น เป็นต้น ผู้ที่กระทำความผิดในความผิดมูลฐานดังกล่าวนี้จึงจะมีความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายสำหรับการดำเนินการทางอาญา โดยวิธีการลงโทษจำคุกหรือปรับตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรการทางกฎหมายที่จะทำการศึกษาต่อไปนี้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย ซึ่งจะนำมากล่าวถึง ดังต่อไปนี้

1.1 นิยามคำว่าความผิดมูลฐาน

ความผิดมูลฐาน หรือ Predicate Offense¹³⁷ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มิได้กำหนดคำจำกัดความหรือนิยามของคำว่า ความผิดมูลฐานในการฟอกเงินเป็นการเฉพาะ หรือแม้แต่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ออกโดยสหประชาชาติ (United Nation Model Law on Money Laundering หรือเรียกโดยย่อว่า UN Model Law) ก็ไม่ได้กำหนดนิยามหรือความหมายไว้ เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การฟอกเงินคือการเปลี่ยนสภาพแปรสภาพของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย และปกปิดการได้มาซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบนั้นเพื่อมิให้ผู้อื่นทราบ ให้กลายเป็นสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสามารถนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นกลับไปใช้ได้อีกครั้ง และความน่าเชื่อถือของคำว่าความผิดมูลฐานจะอยู่ที่จำนวนฐานความผิดที่แต่ละประเทศได้มีการกำหนดให้เป็นความผิดฐานฟอกเงิน โดยในกฎหมายแม่บทอย่าง UN Model Law ประกอบข้อเสนอแนะ 40 ประการของ FATF ก็ได้กำหนดแนวทางไว้อย่างกว้างๆ ในการที่แต่ละประเทศจะกำหนดฐานความผิดต่างๆ โดยบัญญัติไว้ภายในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของตน เพื่อดำเนินการกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานนั้นๆ โดยข้อเสนอแนะที่ 3 ของ FATF ได้แนะนำให้แต่ละประเทศควรนำความผิดฐานฟอกเงินมาใช้กับความผิดร้ายแรงทั้งหมด โดยควรมุ่งกำหนดความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมขอบเขตกว้างขวางที่สุด ความผิดมูลฐานอาจอ้างถึงความผิดทั้งหมดหรือตามการกำหนดโทษในการกระทำความผิดร้ายแรงประเภทหนึ่ง หรือโทษจำคุกที่ใช้กับความผิดมูลฐาน (threshold approach) หรือกำหนดตามประเภทความผิดมูลฐานต่างๆ หรือทุกวิธีรวมกัน ในกรณีที่แต่ละประเทศใช้วิธี threshold ความผิดมูลฐานทั้งหลาย อย่างน้อยที่สุดควรประกอบด้วยความผิดทั้งหมดที่อยู่ภายในกรอบของความผิดร้ายแรงตามกฎหมายในประเทศ หรือควรจะรวมความผิดที่กำหนดโทษสูงสุดคือโทษจำคุกมากกว่า 1 ปีขึ้นไป หรือสำหรับประเทศที่กำหนดความผิดขั้นต่ำในกฎหมาย ความผิดมูลฐาน

¹³⁷ วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 26-27

ควรประกอบด้วยความคิดทั้งหมดที่มีบทลงโทษจำคุกอย่างน้อยมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป¹³⁸ ซึ่งประเทศไทย ก็ได้ยึดแนวทางมาจากกฎหมายแม่บทอย่าง UN Model Law ประกอบข้อแนะนำ 40 ประการ ของ FATF เช่นกัน¹³⁹ ตัวอย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้มีฐานความผิดไว้ กว่า 200 มุขฐาน¹⁴⁰ ส่วนในประเทศไทยได้กำหนดฐานความผิดไว้ 29 มุขฐาน¹⁴¹ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอิสระและเสรีภาพทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้รัฐบาล ต้องออกกฎหมายครอบคลุมการกระทำความผิดให้มากที่สุด เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้มีประสิทธิภาพนั่นเอง แต่เนื่องจากการกำหนดฐานความผิดของประเทศไทยยังติดอุปสรรค บางประการ ทั้งในเรื่องของกฎหมายและในเรื่องการเมือง จึงทำให้ไม่สามารถกำหนดจำนวนความผิด ที่ถือว่าเป็นฐานความผิดการฟอกเงินไว้มากมายเหมือนกับประเทศอื่นๆ เหตุนี้ประเทศไทยคง หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงินที่มีอยู่ ให้รองรับ ในการปราบปรามการฟอกเงินที่มีความสลับซับซ้อน

สำหรับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดเกี่ยวกับความผิดมูลฐาน โดยได้ระบุความผิดอาญา ซึ่งได้แก่ความผิดอาญา 21 ประเภท ที่ก่อให้เกิดจำนวนเงินหรือทรัพย์สินในการที่จะนำไปฟอกเงิน ดังนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำ

¹³⁸ Anti-Money Laundering Office (AMLO). INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION THE FATF RECOMMENDATIONS. FEBRUARY 2012.p.55

¹³⁹ อรรถนพ ลิขิตจิตถะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 19

¹⁴⁰ อภินพ สุจิณญ์. การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550. หน้า 138

¹⁴¹ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. คู่มือประชาชนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนเวสต์ คอมมิวนิเคชั่น. 2559. หน้า 18

เพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ชื่อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการ การค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการ การค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุม ผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี

3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อ โกงประชาชน ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อ โกงประชาชน

4) ความผิดเกี่ยวกับการชักยอกหรือฉ้อ โกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำ โดยทุจริตซึ่งกระทำโดยกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์ เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วย สถาบันการเงิน หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงาน ในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นต้น

6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือริดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโจร ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยศุลกากร

8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา

9) ความผิดเกี่ยวกับการพนัน ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน โดยไม่ได้รับอนุญาต โดยมีวงเงินในการ กระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่อ อิเล็กทรอนิกส์

10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ หรือการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรม ที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมาย ว่าด้วยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ

11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจร เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื่อ รับจำหน่าย หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตัวอันมีลักษณะเป็นการค้า ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าซึ่งมิใช่ความผิดอันยอมความได้ เฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า อันมีลักษณะเป็นการค้า ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทาง อันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้อยึดถือหรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีขอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า แต่ไม่รวมถึงกลุ่มบุคคลที่ใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญในการประกอบอาชีพโดยปกติเพื่อความจำเป็นแห่งการดำรงชีพ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับแร่ กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ กฎหมายเกี่ยวกับป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ กฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เป็นต้น

16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัส เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น ซึ่งเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ น้อ โกง หรือยักยอกอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่มีผลกระทบต่อราคาการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าหรือเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายใน ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้าหรือกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

21) ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน เฉพาะที่เป็นการค้าอาวุธ เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด และความผิด เฉพาะที่เป็นการค้ายุทธภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ในการก่อการร้าย การรบ หรือการสงคราม ซึ่งเป็นการ กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน หรือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

ซึ่งความผิดมูลฐานทั้ง 21 มูลฐานนั้นหมายรวมถึงการกระทำความผิด อาญาอนาจารอาญาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะเป็นความผิด มูลฐานด้วย

นอกจากความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้ง 21 มูลฐานแล้ว ยังมีความผิดมูลฐานอีก 8 มูลฐาน ตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้การ กระทำความผิดตามกฎหมายนั้นๆ ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินด้วย ดังนี้

22) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนน ให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ในห้วงเวลาดังกล่าวลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนน ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันได้แก่ มาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561

23) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิก วุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใดๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้อื่นหมดสิทธิที่จะเลือก หรือได้รับเลือกหรือเพื่อจูงใจให้ผู้สมัครหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนหรือไม่ลงคะแนนให้แก่ผู้ใด ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา อันได้แก่ มาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2561

24) ความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งเป็นการกระทำ ความผิดตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติ พ.ศ. 2556

25) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งเป็นการกระทำ ความผิดตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงิน แก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

26) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง พ.ศ. 2559

27) ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลียงหรือฉ้อโกงภาษีตามประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 37 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 45) พ.ศ. 2560

28) ความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562

29) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น ใ้ห้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น อันได้แก่ มาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562

ส่วนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นการผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นการผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน¹⁴² หรือเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้นหรือดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด ดังนั้นสามารถแยกทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ ดังนี้¹⁴³

เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน เช่น เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติดประเภทต่างๆ เช่น เมทแอมเฟตามีน ยาไอซ์ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฉ้อโกงประชาชน เช่น แชร่ลูกโซ่ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ

¹⁴² “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558

¹⁴³ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. “เรื่องเดิม”. หน้า 7-8

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เช่น เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สิน บัญชีทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่นโดยทุจริต เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เกี่ยวกับการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์พนันออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นจะต้องเป็นความผิดใน 21 มูลฐานความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและความผิดมูลฐานอีก 8 มูลฐาน ตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้การกระทำความผิดตามกฎหมายนั้นเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ เท่านั้น ถ้าเป็นการกระทำความผิดอื่นๆ นอกเหนือ ไปจากมูลฐานความผิดดังกล่าวนี้แล้ว ย่อมไม่ เข้าหลักเกณฑ์ตามความหมายนี้ หรือเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือ การกระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หมายความว่า เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการที่ได้เข้าไป สนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิด เช่น เข้าไปช่วยเหลือ หรือสนับสนุนในการค้ายาเสพติด หรือในการทุจริตของผู้บริหารสถาบันการเงิน และผลจากการเข้าไปสนับสนุน หรือช่วยเหลือนั้น ทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้น

การสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิด อาจจะเป็นกรณีที่ทำให้ความสะดวก ในการที่ผู้อื่นกระทำความผิด ก่อนกระทำความผิด ขณะหรือหลังกระทำความผิด ก็ได้ เงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน เมื่อได้กระทำความผิด ทางอาญาอันเป็นความผิดมูลฐาน หรือได้สนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดใดๆ ใน 29 มูลฐานความผิด และต่อมาได้นำเงินหรือทรัพย์สินนั้น ไปซื้อสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์อื่นๆ หรือนำทรัพย์สินที่ได้มาไปขาย หรือ โอนเงินหรือทรัพย์สินไปยังบุคคลอื่นๆ เงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนต่อๆ มาเช่นนี้ ก็ยังถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ ไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือ การกระทำความผิด หรือดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิด จะมีการจำหน่าย จ่าย โอนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐาน ทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดทรัพย์สินนั้นก็ยังคงถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดมูลฐาน เมื่อผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการ กระทำความผิดหรือได้จากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดนั้นไปแสวงหา ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น นำเงินไปฝากธนาคารมีดอกเบี้ยเกิดขึ้น ดอกเบี้ยเงินฝากนั้น ก็ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย

1.2 มาตรการทางอาญา

เรื่องของการฟอกเงินนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ในปัจจุบันสถานการณ์ของการฟอกเงินส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคมภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาที่ร้ายแรงโดยผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษทางอาญา จากปัจจัยดังกล่าวจึงต้องแก้ปัญหาโดยการออกมาตรการทางกฎหมาย นั่นก็คือกฎหมายฟอกเงินซึ่งได้กำหนดเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำความผิด และบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

1.2.1 กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา

ในมาตรา 5 เป็นความผิดฐานฟอกเงิน รวมถึงผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ พยายาม และสมคบกันเพื่อฟอกเงินด้วย โดยมีองค์ประกอบของความผิดฐานฟอกเงิน คือ ผู้ใด ได้แก่ บุคคลใดๆ รวมถึงนิติบุคคล มีการกระทำ อันหมายถึง การโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น มีเจตนาพิเศษ คือ เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือ หลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือได้รับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้งการจำหน่าย การ โอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินโดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น โดยมีเจตนาธรรมดา หมายถึง รู้สำนึกในการที่กระทำและประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น วัตถุที่มีการกระทำคือ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน จากบทบัญญัติดังกล่าวในมาตรา 5 จึงเป็นลักษณะของความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเป็นความผิดทางอาญาอีกต่างหากจากบรรดาความผิดมูลฐาน

1.2.2 กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญานอกราชอาณาจักร

ในมาตรา 6 เป็นบทบัญญัติขยายเขตอำนาจศาล¹⁴⁴ เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดที่แม้จะกระทำนอกประเทศไทย แต่ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องรับโทษในประเทศไทย ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในประเทศไทย หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในประเทศไทย และมิได้การส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ดังนั้นผู้ใดกระทำความผิด

¹⁴⁴ ไชยศ เหมะรัชตะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 69-70

ฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ถึงแม้ว่าจะกระทำนอกประเทศไทยก็ตาม จะต้องรับโทษในประเทศไทย ตามมาตรา 6

1.2.3 กำหนดให้ลงโทษผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

ในมาตรา 7 กฎหมายยังได้กำหนดให้ผู้ใดซึ่งกระทำการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิดหรือจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยจะต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น ดังนั้นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่าจะเป็นผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ ในมาตรา 7 จึงได้กำหนดโทษของผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือเช่นเดียวกับตัวการซึ่งสูงกว่ากฎหมายอาญาทั่วไป¹⁴⁵ เพราะการสนับสนุนการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาได้รับโทษเพียงสองในสามส่วนเท่านั้น และการกระทำความผิดฐานฟอกเงินมักจะดำเนินการเป็นกลุ่มขบวนการ ซึ่งจับกุมตัวการได้ยากและมักจะจับกุมเพียงผู้สนับสนุนได้เท่านั้น

1.2.4 กำหนดให้ลงโทษผู้พยายามกระทำความผิดเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

ในมาตรา 8 กฎหมายยังได้กำหนดบทลงโทษผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จซึ่งสูงกว่ากฎหมายอาญาทั่วไป เพราะการพยายามกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 80 ได้รับโทษเพียงสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

1.2.5 กำหนดให้ลงโทษผู้สมคบกันกระทำความผิด

ในมาตรา 9 ผู้ที่สมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จะต้องมีลักษณะ ดังนี้ มีการตกลงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีเจตนากระทำความผิดฐานฟอกเงิน การสมคบกันนั้น เพียงแค่การคบคิดกันและตกลงกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็ถือเป็นความผิดทางอาญาแล้ว¹⁴⁶ ไม่จำเป็นต้องรอให้มีการกระทำจริงๆ ตามที่ได้มีการตกลงกันเกิดขึ้น หรือแม้จะไม่กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้คบคิดกันมาเลย กฎหมายก็ลงโทษผู้สมคบกันเช่นว่านี้ทั้งหนึ่งของโทษที่ได้กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ส่วนในกรณีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้ตกลงกัน

¹⁴⁵ อภินพ สุจิตฺตโย, “เรื่องเดิม”, หน้า 97

¹⁴⁶ นิกร เกริกกุล, *การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ*, กรุงเทพมหานคร:

ของผู้สมคบ ผู้สมคบทั้งหมดต้องรับผลแห่งการที่ตัวการได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ทำลงไป ตามที่ผู้ร่วมสมคบได้ตกลงกันเหมือนตัวการได้เป็นตัวแทนในการกระทำของผู้สมคบ

สำหรับบทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5 ผู้สนับสนุน ผู้ช่วยเหลือ ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 7 ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 8 และสมคบกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 9 ต้องระวางโทษตามมาตรา 60 คือ จำคุก ตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในมาตรา 61 เป็นกรณีที่ดินบุคคลกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษ ปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท แต่สำหรับกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

1.3 มาตรการทางแพ่ง

การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น มีจุดมุ่งหมายในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินในรูปแบบต่างๆ เนื่องจาก ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการกระทำความผิด จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายสำหรับดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิด ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น อันเป็นการตัดแรงจูงใจ และแหล่งเงินทุนในการกระทำความผิด การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำได้โดยการยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และการริบทรัพย์สินดังกล่าวให้ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.3.1 การใช้มาตรการตรวจสอบทรัพย์สิน

ในมาตรา 34 ได้กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ในการ ตรวจสอบทรัพย์สิน กล่าวคือ ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือ สำนักงาน ปปง. ได้รับรายงานและข้อมูล เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานจะทำการตรวจสอบเบื้องต้น หากพบว่ามีกระทำความผิด มูลฐานจริง จะประมวลเรื่องเสนอคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อขอตรวจสอบทรัพย์สิน หากรายละเอียด หรือหลักฐานที่ได้รับมายังไม่เพียงพอ ก็จะดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม เมื่อคณะกรรมการ ธุรกรรมพิจารณาหลักฐานที่น่าเสนอแล้วเห็นว่าหลักฐานเพียงพอจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ของสำนักงาน ปปง. ทำการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมูลฐานรวมไปถึงผู้เกี่ยวข้อง สัมพันธ์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถสืบสวนติดตามทรัพย์สินซึ่งตกอยู่ภายใต้การดำเนินการทางทรัพย์สินได้

เช่น การตรวจสอบจากข้อมูลและรายงานธุรกรรม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

1.3.2 การใช้มาตรการชั่วคราวในการดำเนินการกับทรัพย์สิน

ในมาตรา 35 ได้กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ในการยับยั้งการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีหลักฐานว่าธุรกรรมใดอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งธุรกรรมไว้ได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกิน 3 วันทำการ ยกเว้นเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ เลขานุการ ปปง. สามารถสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมไปก่อนได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ

ในมาตรา 48 ได้กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการ โอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เว้นแต่กรณีจำเป็นเร่งด่วนได้กำหนดให้เลขานุการ ปปง. สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปก่อนก็ได้ แต่ต้องรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม โดยระยะเวลาที่จะยึดหรืออายัดได้จะต้องไม่เกิน 90 วัน และทรัพย์สินที่จะยึดหรืออายัดได้ต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เนื่องจากผู้ประกอบอาชญากรรม จะพยายามหลีกเลี่ยงจากการตรวจสอบทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ ก็จะมีการซ่อนเร้นเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้กระทำความผิด รวมทั้งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยจะหาทางซุกซ่อนหรือจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินที่ต้องสงสัยในทันที จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วคราวก่อนจะถึงขั้นตอนในการริบทรัพย์สิน ซึ่งต้องกระทำโดยเร็วที่สุดนับแต่ทราบเหตุอันควรต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการโอนหรือจำหน่าย โดยวิธีการใดๆ อันจะเป็นผลเสียหายต่อการริบทรัพย์สินซึ่งสามารถริบได้ มาตรการชั่วคราวได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

1.3.3 การใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture)

ในมาตรา 49 ได้กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ ปปง. มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลใดไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ตามเงื่อนไขของมาตรา 48 แล้ว¹⁴⁷ ในกรณีที่ได้มีการตรวจสอบรวบรวมพยานหลักฐานครบถ้วนจนปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้ เลขานุการ ปปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยเร็ว

¹⁴⁷ วิชัย ตันติกุลานันท์. “เรื่องเดิม”. หน้า 162-163

จะเห็นได้ว่าในมาตรานี้เป็นการนำเอาการริบทรัพย์สินในทางแพ่งเป็นมาตรการที่จะโจมตีต่อทรัพย์สิน¹⁴⁸ เพราะตามกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำผิดก็ดี ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ดี ต้องริบตามกฎหมายอาญา แต่กระบวนการที่จะไปสู่การริบทรัพย์สิน ถ้าดำเนินไปตามกฎหมายปกติจะมีขั้นตอนมาก ส่งผลให้ไม่สามารถที่จะทำให้มาตรการริบทรัพย์สินประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกฎหมายหลายประเทศได้กำหนดหลักการดำเนินการริบทรัพย์สินในทางแพ่งไว้ โดยแทนที่จะต้องไปจับกุมฟ้องร้องตัวผู้ต้องหา ก่อนถึงจะดำเนินการริบทรัพย์สินได้ ก็ไม่จำเป็นต้องรอให้จับกุมดำเนินคดีก่อนก็สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินไปได้เลย โดยแยกดำเนินการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้ทันที เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งเลขอาชญากร ป.ป.ง. จะเป็นผู้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะพิจารณาร้องขอต่อศาลแพ่งเพื่อไต่สวนว่าเป็นการฟอกเงินหรือไม่ ถ้าใช่ก็ให้ริบทรัพย์สินได้เลยโดยใช้กลไกทางแพ่งที่ไม่ต้องติดตามจับตัวคนร้ายให้ได้ก่อน การริบทรัพย์สินทางแพ่งเป็นการดำเนินการทางแพ่งต่อทรัพย์สิน และเป็นคนละส่วนกับการดำเนินการทางอาญาต่อบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องอ้างความผิดทางอาญาเพื่อเป็นเงื่อนไขในการริบทรัพย์ โดยไม่จำเป็นต้องมีการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย โดยจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงต่างๆ และพยานแวดล้อมเท่าที่เจ้าหน้าที่มีอยู่ อาทิเช่น จากคำรับสารภาพ ของเจ้าของทรัพย์สิน จากผู้ดูแลทรัพย์สินที่ถูกยึด หรือคำให้การของผู้ร่วมสมคบ เป็นต้น

การดำเนินการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นแผ่นดินมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกับการริบทรัพย์ทางอาญาที่เห็นได้ชัด คือ¹⁴⁹

1) เป็นมาตรการพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะที่รัฐกำหนดให้ใช้ในการดำเนินการทางแพ่ง ในการดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิด โดยมีเหตุผลมาจากหลักการคุ้มครองประโยชน์ของสังคม ประโยชน์สาธารณะและหลักการติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

2) คดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน มิใช่คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา เป็นมาตรการทางแพ่ง ไม่ใช่โทษทางอาญา ใช้บังคับย้อนหลังได้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้

¹⁴⁸ อรรถพ ลิขิตจิตถะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 112

¹⁴⁹ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือการปฏิบัติงาน การพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. ศาลแพ่งและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กันยายน 2556. หน้า 22

- 3) มีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษหรือไม่ก็ตาม
- 4) มีทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด หรือได้มาจากการจำหน่ายจ่าย โอนทรัพย์สินดังกล่าว หรือดอกผลของทรัพย์สินดังกล่าว
- 5) การผลักภาระการพิสูจน์ไปให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน
- 6) มีบทสันนิษฐานของกฎหมาย คือ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือรับโอนทรัพย์สินเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ ได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี อันเป็นหลักกฎหมายในการผลักภาระการพิสูจน์
- 7) หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นสามารถดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้อีก ตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
- 8) ผู้ร้อง (พนักงานอัยการ) ไม่จำเป็นต้องนำสืบพยานหลักฐานให้ประจักษ์แจ้งว่าผู้คัดค้านเป็นหรือไม่เป็นผู้กระทำความผิด เพราะการรับทรัพย์สินทางแพ่งเป็นการดำเนินการต่อทรัพย์สินเป็นคนละส่วนกับ การดำเนินการทางอาญา

1.3.4 การนำเอาหลักการผลักภาระพิสูจน์มาใช้ (Shift of Burden of Proof)

ในมาตรา 50 เนื่องจากการยากที่จะพิจารณาว่าทรัพย์สินใดน่าจะเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินใดที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงได้กำหนดไว้เป็นข้อสันนิษฐานว่า หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือ ได้รับ โอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี พนักงานอัยการ ซึ่งยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน มีหน้าที่นำสืบให้เข้าข้อสันนิษฐานว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จากนั้นผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์แล้วแต่กรณี จะต้องพิสูจน์หรือแสดงข้อเท็จจริงหักล้างข้อสันนิษฐานว่าทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือตนเป็นผู้รับโอนมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือ ได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ซึ่งถ้าศาลจะพิจารณาซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งสองฝ่าย หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและคำร้องของผู้ที่อ้างว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินฟังไม่ขึ้น ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็น

ของแผ่นดิน ซึ่งเป็นการผลักภาระพิสูจน์¹⁵⁰ ที่มาของทรัพย์สินให้กับผู้ถูกร้องโดยเป็นผู้กระทำความผิด หรือได้รับโอนจากผู้กระทำความผิด ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าได้ทรัพย์สินมาอย่างสุจริตอย่างไร ทรัพย์สินนั้นย่อมตกเป็นของแผ่นดิน

ในมาตรา 51 วรรคสาม และมาตรา 52 วรรคสอง หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของ ทรัพย์สิน หรือรับโอนทรัพย์สินเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด มูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้รับ โอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณีอันเป็น หลักกฎหมายในการผลักภาระพิสูจน์¹⁵¹ ให้กับผู้ซึ่งอ้างตนเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ หรือผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์

ในมาตรา 58 กรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นทรัพย์สิน ที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่น ได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมาย ดังกล่าวหรือการดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไป

1.4 ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิด ตามมาตรา 58 วรรคสอง

ข้อ 1 ที่กำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการกับทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรม อันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจ การคลังของประเทศหรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ตามมาตรา 58 วรรคสอง โดยในการ พิจารณาว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเข้าลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบหรือไม่ ให้คำนึงถึง ข้อเท็จจริงและเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ประกอบด้วย

¹⁵⁰ กมลศักดิ์ หมั่นภักดี. การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้าน อาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552. หน้า 119-120

¹⁵¹ สุรพล ไตรเวทย์. “เรื่องเดิม”. หน้า 104

(1) ปรากฏความเสียหายหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป

(2) เกิดความคุ้มครองในเชิงภารกิจของรัฐเมื่อเทียบกับความเสียหาย หรือมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) มีลักษณะการกระทำความผิดที่ร้ายแรงอันกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนส่วนมากหรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อประเทศหรือประชาชนเป็นจำนวนมาก

(4) เป็นความผิดที่มีความซับซ้อนหรือดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายหรือขบวนการ

1.5 คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9092/2553 เมื่อรับฟังข้อเท็จจริงในคดีนี้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานร่วมกับพวกฟอกเงินตามฟ้อง ศาลก็พิพากษาลงโทษจำเลยได้ กรณีไม่จำเป็นต้องอาศัยความผิดมูลฐานเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องมีการดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐานหรือมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดมูลฐานเสียก่อน จึงจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานได้ ทั้งในการพิพากษาคดีอาญาก็ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้ศาลจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาคดีอื่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7290/2554 ความผิดฐานฟอกเงินตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 ซึ่งต้องระวางโทษตามมาตรา 60 โจทก์จะต้องนำสืบให้ได้ความว่า เงินของกลางเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำที่เป็นความผิดมูลฐานอันเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดความผิดมูลฐานที่โจทก์ฟ้องเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบไม่ปรากฏว่าจำเลยได้นำของอะไรเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงศุลกากร จนเป็นเหตุให้มีเงินของกลางดังกล่าว การที่จำเลยจะนำเงินของกลางเพื่อออกนอกราชอาณาจักร จำเลยจะมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรหรือไม่นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เงินของกลางอาจเป็นเพียงของที่ใช้ในการกระทำความผิดฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วยศุลกากรเท่านั้น ไม่อยู่ในนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามความในมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

การซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นเหตุให้ได้เงินของกลางมานั้น เป็นความผิดต่อกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน โดยเฉพาะ ไม่อยู่ในนิยาม “ความผิดมูลฐาน” ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9811/2560 ตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็เพื่อกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สามารถดำเนินการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม จึงมีการกำหนดมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งอยู่ในอำนาจ ของศาลที่พิจารณาคดีอาญา โดยกำหนดโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วยการจำคุก ปรับ หรือริบทรัพย์สินทางอาญา และกำหนดมาตรการทางแพ่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 6 ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 ไว้และให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวกฎหมายบัญญัติให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 วรรคหนึ่ง และไม่ว่าจะจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ หรือผู้กระทำความผิด จะถูกลงโทษหรือไม่ ก็สามารถดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ ซึ่งเป็นการดำเนินการคนละส่วนกับมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดฐาน ฟอกเงิน การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจึงมิใช่คดีอาญา ย่อมไม่อยู่ในบังคับอายุความทางอาญาตาม ป.อ. มาตรา 95 แต่เป็นมาตรการทางแพ่งที่ให้อำนาจรัฐ ในการติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจากผู้ครอบครองทรัพย์สินโดยมิชอบ เพื่อไม่ให้ยึดถือทรัพย์สินไว้ได้ต่อไปโดยให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน อันเป็นหลักการ และเหตุผลตามที่บัญญัติเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งต่างจากหน้าที่ก่อให้เกิดสิทธิ เรียกร้องระหว่างเจ้าหน้าที่กับลูกหนี้ที่เจ้าหน้าที่ใช้สิทธิในการที่จะบังคับให้ลูกหนี้กระทำการหรืองดเว้น การอันใดอันหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ตามมูลหนี้ที่สามารถบังคับกันได้ตามกฎหมายดังเช่นประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ต้องกระทำภายในกำหนดอายุความทางแพ่ง กรณีย่อมไม่อยู่ในบังคับ ว่าด้วยอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 ลักษณะ 6 ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้อง ขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้โดยไม่มีอายุความ (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 14/2560)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 105/2561 การที่จำเลยถอนเงินค่าเมทแอมเฟตามีนออกจาก บัญชีเงินฝาก ป. รวม 9 ครั้ง เป็นเงิน 4,173,000 บาท ตามที่ได้รับมอบอำนาจจาก ป. เพื่อนำไป ให้ ต. ผู้ที่ขายเมทแอมเฟตามีนให้ ศ. กับพวก ถือว่าเป็นการกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด การได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงมีความผิดฐานฟอกเงิน ตามพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 (2), 60

2. พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542

มาตรการทางกฎหมายที่จะทำการศึกษาต่อไปนี้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดของประเทศไทย ซึ่งจะนำมากล่าวถึง ดังต่อไปนี้

2.1 นิยามที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติคำนิยามที่สำคัญไว้ ในมาตรา 4 ดังนี้

คำว่า “ธุรกิจ”¹⁵² กฎหมายมีเจตนารมณ์ต้องการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านราคา และปริมาณสินค้า ดังนั้นการควบคุมและกำกับดูแลจึงมุ่งไปสู่กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ คือผู้ขายสินค้า หรือบริการ เนื่องจากการเอาเปรียบผู้บริโภคมักเกิดขึ้นจากการที่ผู้ประกอบการธุรกิจต้องการค้าขาย ทำกำไรจากผู้บริโภค มาตรการในการกำกับดูแลควบคุมและการลงโทษ จึงเป็นการใช้มาตรการ และลงโทษกับผู้ประกอบธุรกิจ การที่คำว่าธุรกิจให้หมายรวมถึงกิจการในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การบริการ ก็เพื่อขยายความครอบคลุมถึงผู้ประกอบการทั้งในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การบริการ¹⁵³

คำว่า “สินค้า”¹⁵⁴ กฎหมายจำกัดความหมายของสินค้าที่จะกำกับดูแล โดยกำหนดให้สินค้าที่จะกำกับดูแลด้านราคาและปริมาณนั้น จะต้องเป็นสินค้าที่ใช้ในการอุปโภคหรือบริโภค เป็นหลัก ซึ่งก็คือสินค้าจำเป็นที่ใช้ในชีวิตประจำวันและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย ในขณะที่เดียวกันก็มีสินค้าอื่นๆ ที่อยู่ในความหมายของสินค้าอุปโภค หรือบริโภค เช่น รถยนต์ ถือเป็นสินค้าอุปโภคที่จำเป็นในชีวิตเช่นกัน

คำว่า “บริการ”¹⁵⁵ แต่เดิมนั้น ในพระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ. 2480 หรือพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 ไม่ได้บัญญัติ ให้บริการอยู่ในข่ายควบคุม แต่เมื่อเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้า การบริการจึงถือเป็น

¹⁵² “ธุรกิจ” หมายความว่า กิจการในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การบริการ หรือกิจการอื่น ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

¹⁵³ อุดลย์ ยุววิทยาพานิชย์. คำอธิบายกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542. มปป. หน้า 11

¹⁵⁴ “สินค้า” หมายความว่า สิ่งของที่อาจใช้ในการอุปโภคหรือบริโภค รวมทั้งเอกสารแสดงสิทธิในสิ่งของ

¹⁵⁵ “บริการ” หมายความว่า การรับจัดทำกรงาน การให้สิทธิใดๆ การให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สิน หรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงิน หรือผลประโยชน์อื่น

หัวใจสำคัญของธุรกิจ ดังนั้น จึงได้มีการตราให้บริการอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมายฉบับนี้ด้วยการให้บริการตัวอย่างเช่น การให้บริการเรือเพื่อรับรถยนต์ข้ามแม่น้ำ การให้บริการซ่อมรถยนต์ การให้บริการตัดผม ฯลฯ ซึ่งการบริการเหล่านี้ผู้ประกอบการสามารถเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภคได้ทั้งในด้านราคาและคุณภาพของบริการ ซึ่งในปี พ.ศ. 2522 ได้มีการกำหนดให้บริการ รวม 1 บริการเป็นบริการควบคุมคือ การให้สิทธิในการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์เพลงเพื่อการค้า เมื่อกำหนดเป็นมาตรการควบคุมแล้ว คณะกรรมการกลางฯ ได้กำหนดมาตรการให้ผู้ให้สิทธิในการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์เพลงเพื่อการค้าต้องแจ้งค่าตอบแทนการให้สิทธิในการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์เพลงที่เก็บจากบุคคลที่นำไปเผยแพร่หรือต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ รายชื่อที่อยู่ของผู้รับมอบอำนาจ รายชื่อ จำนวนเพลงที่มอบอำนาจให้จัดเก็บ ฯลฯ เพื่อกำกับดูแลไม่ให้มีการเอารัดเอาเปรียบในวงการเผยแพร่ลิขสิทธิ์เพลง

คำว่า “จำหน่าย”¹⁵⁶ เป็นคำที่กำหนดพฤติกรรมทางด้านราคา ซึ่งคือการขาย การให้การแจกจ่าย การโอนสิทธิ์การครอบครองสินค้าให้แก่บุคคลอื่น การค้าขายในตลาด ซึ่งจะมีการซื้อขายเป็นหลัก ผู้ขายคือผู้ประกอบการทางการค้า ส่วนผู้ซื้อจะเป็นผู้ประกอบการหรือประชาชนผู้บริโภคเป็นหลัก ซึ่งในกลุ่มผู้ซื้อนั้นมักจะถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ขาย เนื่องจากผู้ขายจะมีอำนาจทางการตลาดเหนือกว่าผู้ซื้อ ดังนั้น ในทางการค้าจึงเกิดการปฏิบัติทางการค้าอันไม่เป็นธรรม ขึ้นอยู่ตลอดเวลา กฎหมายฉบับนี้จึงได้เข้ามากำกับดูแลให้เกิดความเป็นธรรม ซึ่งได้กำหนดความหมายของคำว่า จำหน่ายให้รวมถึงการขาย การแลกเปลี่ยน การให้ การจ่ายแจกและการโอนสิทธิ์การครอบครองสินค้าให้แก่บุคคลอื่น เพื่อให้การกำกับดูแลรักษาความเป็นธรรมทางการค้ามุ่งไปสู่กิจกรรมที่กำหนดได้กว้างขึ้น

คำว่า “ผลิต”¹⁵⁷ ผู้ผลิตนั้นจะเป็นผู้ขายหรือผู้จำหน่ายในขั้นต้นของระบบการค้า การกำหนดความหมายของคำว่าผู้ผลิตเพื่อจะได้มีกรอบในการพิจารณาว่าใครคือผู้ผลิตที่จะเข้าอยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้ จะเห็นได้ว่าถ้าเป็นการทำ ผสม ประจุ ประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดลอก แบ่งบรรจุ รวมบรรจุ เป็นการกำหนดถึงคำว่าผู้ผลิตโดยชัดเจน ในขณะที่เดียวกันก็ได้ระบุความหมายให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยการกำหนดให้ผู้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้า ไม่ว่าด้วยวิธีใดถือเป็นผู้ผลิตด้วย ซึ่งความหมายของวรรคนี้จะต้องผูกอยู่กับคำว่า

¹⁵⁶ “จำหน่าย” หมายความว่า ขาย แลกเปลี่ยน ให้ จ่ายแจก โอนสิทธิ์การครอบครองสินค้าให้แก่บุคคลอื่น หรือให้บริการ

¹⁵⁷ “ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ประจุ ประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดลอก แบ่งบรรจุ รวมบรรจุ หรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีขึ้นซึ่งสินค้า ไม่ว่าด้วยวิธีใด รวมทั้งการทำให้มีขึ้นซึ่งชื่อทางการค้าหรือเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้านั้น ไม่ว่าจะทำเองหรือให้ผู้อื่นทำก็ก็ตาม

สินค้าคือที่อาจใช้ในการอุปโภคหรือบริโภคเป็นหลักด้วย หากสินค้าที่ทำให้มีขึ้นไม่ใช่สินค้าอุปโภคบริโภคก็ไม่เข้าอยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้

คำว่า “ราคา”¹⁵⁸ คือ ค่าตอบแทนสำหรับการจำหน่าย การตอบแทนนั้นจะเป็นการตอบแทนในรูปเงินตราหรือผลประโยชน์หรือแลกเปลี่ยนสินค้าก็ถือเป็นค่าตอบแทนในการจำหน่ายทั้งสิ้น¹⁵⁹

2.2 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มาตรา 29 กำหนดว่า “ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการใดๆ โดยจงใจที่จะทำให้ราคาต่ำเกินสมควรหรือสูงเกินสมควรหรือทำให้ปั่นป่วนซึ่งราคาสินค้าหรือบริการใด

คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ถือว่าเป็นการทำให้ราคาต่ำเกินสมควร หรือสูงเกินสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการใดก็ได้ หลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

บทบัญญัติมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติที่มีโทษในทางอาญา โดยผู้ฝ่าฝืนมาตรา 29 จะมีความผิดตามมาตรา 41 ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

คำว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา 29 ครอบคลุมไปยังธุรกิจทุกชนิดทุกประเภท เนื่องจากตามมาตรา 4 ได้ให้นิยามศัพท์คำว่า ธุรกิจไว้ว่าหมายถึงกิจการในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การบริการ หรือกิจการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนั้น จึงอยู่ในบังคับใช้ของมาตรา 29 ได้ทั้งหมด การบังคับใช้มาตรการใดๆ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการนั้นกำหนดให้คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศให้สินค้าหรือบริการเป็นสินค้าหรือบริการควบคุมตามมาตรา 24 ได้ และเมื่อ กกร. ประกาศในสินค้าหรือบริการใดเป็นสินค้าหรือบริการควบคุมตามมาตรา 24 แล้ว กกร. จึงจะใช้อำนาจตามมาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 28 กำหนดมาตรการ เงื่อนไข หลักเกณฑ์ ฯลฯ เพื่อป้องกันการกำหนดราคาซื้อ ราคาจำหน่าย หรือการกำหนดเงื่อนไข และวิธีปฏิบัติทางการค้าอันไม่เป็นธรรมต่อไป แต่เมื่อพิจารณาความในมาตรา 29 แล้วจะเห็นว่าไม่ได้มีข้อความกำหนดให้สินค้าและบริการตามมาตรา 29 เป็นสินค้าและบริการควบคุมก่อน ฉะนั้น สินค้าและบริการที่จะเข้าอยู่ในบังคับของมาตรา 29 จึงเป็นสินค้าและบริการทุกประเภททั้งที่ควบคุมและไม่ควบคุม

¹⁵⁸ “ราคา” หมายความรวมถึง ค่าตอบแทนสำหรับการจำหน่ายด้วย

¹⁵⁹ อุดุลย์ ยุววิทยพานิชย์. คำอธิบายกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542.

องค์ประกอบความผิดในเรื่องเจตนาตามมาตรา 29 กฎหมายใช้คำว่า “จงใจ” ซึ่งหมายความว่า เจตนาจะกระทำให้เกิดผลในทางกฎหมาย ประกอบด้วย เจตนาธรรมดาและเจตนาพิเศษ คือ

1) เจตนาธรรมดา คือ ผู้กระทำได้กระทำไปโดยรู้สำนึกในการกระทำและในขณะเดียวกัน ผู้กระทำก็ประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

2) เจตนาพิเศษ มี 3 ประการ แยกเป็นประการใดประการหนึ่ง ดังนี้

(1) เพื่อจะทำให้ราคาต่ำเกินสมควร

(2) เพื่อจะทำให้ราคาสูงเกินสมควร

(3) เพื่อจะทำให้ปั่นป่วนซึ่งราคา

การกระทำโดยเจตนาพิเศษทั้ง 3 ประการ จะต้องกระทำโดยมุ่งผลสุดท้ายให้เกิดผลกระทบไปที่ราคาสินค้าหรือบริการ การพิจารณาคำว่าโดยจงใจที่จะทำให้ราคาต่ำเกินสมควร สูงเกินสมควร หรือทำให้ปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการใดนั้น จะต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป โดยผู้มีอำนาจหน้าที่หรือผู้มีอำนาจวินิจฉัย¹⁶⁰

2.2.1 ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหรือวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ประกอบการเป็นการกระทำที่มีผลให้ราคาสินค้าหรือบริการสูง ต่ำเกินสมควรหรือปั่นป่วน จากทบัญญัติมาตรา 29 สามารถแยกได้เป็น 2 กรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง เป็นอำนาจของคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) ที่จะเป็นผู้กำหนดว่าสูงหรือต่ำเกินสมควรหรือปั่นป่วนคืออย่างไร ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 29 วรรคสอง กำหนดให้ กกร. เป็นผู้มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ถือว่าการทำให้ราคาต่ำเกินสมควรหรือสูงเกินสมควร หรือทำให้ปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการใด ฉะนั้น หาก กกร. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวออกมาพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถวินิจฉัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการนั้นได้

สำหรับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา 29 วรรคสอง ซึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาว่าผู้ประกอบการทำให้ราคาสูงหรือต่ำเกินสมควร เพื่อใช้เป็นหลักในการพิสูจน์นั้น กรมการค้าภายในได้มีการนำเสนอหลักเกณฑ์ เพื่อให้ กกร. พิจารณาออกประกาศกำหนดไว้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

¹⁶⁰ “เรื่องเดียวกัน”. หน้า 104

ขั้นตอนที่หนึ่ง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาราคาที่จะถือว่าต่ำเกินสมควร สูงเกินสมควร โดยพิจารณา ดังนี้

- 1) กรณีราคาต่ำเกินสมควร พิจารณาได้จาก
 - (1) ราคาขายต่ำกว่าต้นทุนผลิต หรือต้นทุนนำเข้า
 - (2) ราคาขายต่ำกว่าต้นทุนซื้อ ซึ่งใช้กรณีค้าส่งและค้าปลีก หมายถึงราคาสินค้าที่ซื้อมาหักด้วยส่วนลดและเงินชดเชยทั้งหมด
- 2) กรณีราคาสูงเกินสมควร ให้พิจารณาจาก
 - (1) ราคาขายซึ่งมีอัตรากำไรสูงกว่าอัตรากำไรปกติที่ควรได้รับตามประเพณีทางการค้า
 - (2) ราคาขายสูงกว่าราคาที่ทางราชการกำหนด
 - (3) ราคาขายสูงผิดปกติ เมื่อเทียบกับราคาของสินค้าประเภท ชนิด และตราเดียวกันที่ขายในร้านค้าที่มีลักษณะเดียวกันซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง
 - (4) ราคาขายสูงขึ้นผิดปกติไม่สอดคล้องกับต้นทุนที่สูงขึ้น

ขั้นตอนที่สอง การบังคับใช้และเผยแพร่หลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าว

- 1) คณะกรรมการออกประกาศ
 - 2) นำประกาศคณะกรรมการดังกล่าวลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- กรณีที่สอง เป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับมาตรา 29 โดยการสืบสวน สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานตลอดจนพฤติการณ์ของผู้ประกอบการแล้ววินิจฉัยโดยอาศัยหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนประกอบพฤติกรรมการของผู้ประกอบการว่าเป็นการกระทำผิดตามมาตรา 29 โดยจงใจที่จะทำให้ราคาต่ำเกินสมควร หรือสูงเกินสมควร หรือทำให้ปั่นป่วนซึ่งราคาสินค้าหรือบริการใด

การวินิจฉัยว่าผู้ประกอบการทำให้ราคาต่ำเกินสมควร สูงเกินสมควร หรือทำให้ปั่นป่วนซึ่งราคาสินค้าและบริการ จะใช้หลักฐานหรือข้อเท็จจริงจากการสืบสวนสอบสวนใดไปพิสูจน์ในชั้นสอบสวนและชั้นศาล ขอแยกหัวข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

- 1) ใช้ราคาต้นทุนของสินค้ามาเปรียบเทียบกับราคาจำหน่าย
 - (1) ในกรณีจงใจทำให้ราคาต่ำเกินสมควร จะต้องพิจารณาจากการขายสินค้าและบริการ ต่ำกว่าต้นทุนของสินค้าเป็นหลักประกอบ เพราะโดยปกติทางการค้าผู้ประกอบการธุรกิจมักจะผลิตสินค้าและบริการออกจำหน่ายในท้องตลาดในราคาที่สูงกว่าต้นทุนเพื่อเอากำไร หากมีการขายต่ำกว่าราคาต้นทุนจะต้องนำมาพิจารณาประกอบว่ามีเหตุผลใด

(2) ราคาต้นทุนของสินค้าที่จะนำมาใช้ประกอบการพิจารณาที่จะมีการคิดราคาต้นทุนไม่เหมือนกันในแต่ละชั้น เช่น ในขั้นตอนการผลิต ผู้ประกอบการก็จะมีต้นทุนการผลิต+ค่าบริหาร+กำไร แต่จะไม่รวมค่าขนส่ง และเมื่อไปสู่ผู้ประกอบการค้าปลีกก็จะมีต้นทุนจากผู้ผลิต+ต้นทุนจากผู้ค้าส่ง+กำไร ในช่วงค้าปลีก ฉะนั้นการคำนวณต้นทุนในแต่ละระดับจึงจะต้องพิจารณาองค์ประกอบแต่ละระดับแยกออกจากกัน

(3) ในการใช้ต้นทุนเป็นหลักเกณฑ์เพื่อพิจารณาว่าจงใจทำให้ราคาต่ำเกินสมควรนั้น ในบางกรณีอาจพบว่าราคาขายดังกล่าวไม่ได้ต่ำเกินสมควร เช่น ขายสินค้าที่เก็บสต็อกไว้ใกล้เสียหาย สินค้ามีตำหนิ เสื่อมสภาพ¹⁶¹ หรือการขายในช่วงโปรโมชัน การแนะนำสินค้าใหม่ การลดราคาประจำปี เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ เป็นเหตุผลประกอบที่จะต้องนำไปใช้พิจารณาคำว่าต่ำเกินสมควรด้วย

2) ใช้ราคาจำหน่ายปลีกในตลาดมาเปรียบเทียบ

(1) การใช้ราคาสินค้าที่จำหน่ายปลีกในบริเวณใกล้เคียงกันมาเป็นราคาเปรียบเทียบ กรณีนี้ได้มีคำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกาเดือนมีนาคม พ.ศ. 2541 วางแนวทางพิจารณาไว้ว่า “การพิจารณาราคาสินค้าที่ต่ำ หรือสูงเกินสมควรหรือปั่นป่วนราคาสินค้านั้น ไม่อาจพิจารณาเฉพาะตัวของผู้ประกอบการธุรกิจที่กระทำเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาเปรียบเทียบถึงราคาสินค้าในตลาดนั้น ส่วนกรณีที่ว่าเกณฑ์ของราคาเท่าใดถือว่าเกินสมควร เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาจากราคาตลาดเป็นกรณีๆ ไป” การใช้ราคาต้นทุนและราคาจำหน่ายปลีกมาเปรียบเทียบมีตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลอาญา จังหวัดภูเก็ต วินิจฉัยว่าจำเลยซึ่งเป็นผู้จำหน่ายยาแผนปัจจุบัน มีสถานที่ตั้งอยู่ในบริเวณตำบลป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จำหน่ายยาไบโซวอล ซึ่งมีราคาขายปลีกจากโรงงานผู้ผลิตพิมพ์ไว้ข้างขวดราคา 34 บาท ขายไปในราคาขวดละ 95 บาทและยาแอมเม็ลทซ์ ซึ่งมีราคาขายปลีกพิมพ์ไว้ข้างขวด 168 บาท การที่จำเลยขายยาทั้งสองชนิด ในราคาสูงกว่าราคาที่ปรากฏบนฉลากไปมากย่อมเป็นการปฏิบัติทางการค้าอันไม่เป็นธรรมและเป็นการจงใจที่จะทำให้ราคาขายทั้งสองชนิดสูงเกินสมควร แม้จำเลยจะนำสืบว่าเหตุที่ต้องขายยาในราคาแพง เพราะร้านของจำเลยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่าย และค่าบริการสูงกว่าร้านค้าทั่วไปและราคาที่ปิดไว้สูงสามารถต่อรองให้ลดราคาได้ก็ตาม ไม่ใช่เหตุที่จะอ้างตามกฎหมายได้ เพราะปกติราคาขายที่ทางบริษัทผู้ผลิตยาหรือตัวแทนจำหน่ายยา กำหนดราคามาให้ นั้น จะบอกกำไรให้แก่ร้านค้าปลีกอยู่แล้ว การกระทำ

¹⁶¹ PAT&T Pattanakit. ขายสินค้าคงเหลือ ราคาต่ำกว่าทุน ได้หรือไม่. ค้นวันที่ 21 มิถุนายน 2563. จาก <https://www.pattanakit.net/รวมบทความภาษี/ขายสินค้าคงเหลือ-ราคาต่ำกว่าทุน-ได้หรือไม่.html>

ของจำเลยจึงเป็นความผิดตามฟ้อง พิพากษาให้ลงโทษจำคุกหนึ่งปี ปรับ 30,000 บาท โทษจำคุกให้รอไว้ที่กำหนด 2 ปี¹⁶²

จะเห็นว่าในคดีพิพากษาให้จำเลยกระทำผิดฐานฝ่าฝืนมาตรา 29 โดยพิจารณาจากการกระทำที่เกิดขึ้น ดังนี้

ก. มีการจำหน่ายยาทั้งสองชนิดในราคาที่สูงมาก (ชนิดแรก ราคาตลาด 32 – 34 บาท ขาย 95 บาท และชนิดที่สอง ราคาตลาด 168 บาท ขาย 250 บาท

ข. มีการเปรียบเทียบราคาตลาดของยาทั้งสองชนิดจากร้านค้าในบริเวณใกล้เคียงตำบลป่าตอง และในบริเวณอำเภอเมือง ภูเก็ต รวม 3 ราย และนำผู้ขายทั้ง 3 ราย มาเป็นพยานเบิกความยืนยันในชั้นศาล

ค. มีหลักเกณฑ์ในเรื่องราคาที่เหมาะสมมาเปรียบเทียบราคาที่สูงเกินสมควร โดยใช้ราคาขายที่ผู้ผลิตกำหนดให้ขายปลีกและมีการพิมพ์ลงบนกล่องเป็นเกณฑ์ ฉะนั้น การที่บริษัทผู้ผลิตยามีการกำหนดราคาขายปลีกและมีการพิมพ์ราคาไว้ที่ข้างกล่องจึงสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบราคาสูงเกินสมควรได้อย่างหนักแน่นอีกทางหนึ่ง

กรณีคำพิพากษาจากตัวอย่างดังกล่าว มีข้อสังเกตว่ามีการขายสูงกว่าราคาพิมพ์ไว้มาก ทำให้การพิจารณาของศาลชัดเจน แต่ถ้าหากเป็นกรณีขายสูงกว่าเล็กน้อย เช่น 1 – 3 บาท เป็นต้น อาจจะไม่เข้าข่ายเกินสมควรก็ได้ ซึ่งก็จะต้องกลับมาใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป

(2) การใช้ราคาขายปลีกในท้องตลาดมาเปรียบเทียบนั้น สามารถใช้ราคาของผู้ประกอบธุรกิจติดป้ายแสดงราคาไว้ เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาได้อีกวิธีหนึ่ง ทั้งนี้ สินค้าหรือบริการที่ผู้ประกอบธุรกิจปิดป้ายแสดงราคาไว้แล้ว ถือได้ว่าเป็นการกำหนดราคาสินค้าและบริการที่เหมาะสมแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจึงได้แสดงราคาไว้อย่างเปิดเผย หากมีการขายสินค้าและบริการนั้นๆ เกินกว่าราคาที่แสดงไว้ ย่อมเป็นข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีการขาย สินค้าหรือบริการสูงเกินสมควร

3) ใช้พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งในกรณีนี้เปรียบเทียบกับการใช้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติเวชพิสูจน์ความผิดในคดีอาญา ซึ่งปัจจุบันกรมการคำภายในยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่ขึ้นทะเบียนไว้กับศาล จึงไม่สามารถใช้วิธีการพิสูจน์ในลักษณะนี้ได้ ในขณะนี้จึงเป็นเพียงแนวทางปฏิบัติที่อาจจะดำเนินการได้ในอนาคตต่อไป

¹⁶² คดีหมายเลขดำที่ 1461/2539 คดีหมายเลขแดงที่ 3943/2542

2.2.2 การพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้บริโภคเป็นรายบุคคล หรือกระทบต่อตลาดทั้งระบบจากการทำให้ราคาต่ำหรือสูงเกินสมควรหรือปั่นป่วนซึ่งราคาสินค้า ในกรณีนี้มีการวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า การกระทำให้ราคาต่ำหรือสูงเกินสมควรไม่ต้องพิจารณาขยายความไปถึงผลกระทบต่อตลาดทั้งระบบ หากการกระทำเป็นการกระทบต่อผู้บริโภคเฉพาะราย ก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว ส่วนการทำให้ปั่นป่วนซึ่งราคาสินค้านั้นเห็นว่าควรเป็นกรณีที่จะต้องมีการแสวงหาเหตุที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวขึ้นลงของราคาอย่างรุนแรงและผิดปกติ และผลกระทบของการขึ้นลงอย่างรุนแรงผิดปกตินั้น จะต้องกระทบกับราคาสินค้าในตลาดทั้งระบบประกอบด้วย

1) กรณีกระทบต่อตลาดนั้น ผู้ประกอบธุรกิจที่ทำให้ราคาสินค้าต่ำเกินสมควรก็เพื่อมุ่งจำกัดคู่แข่งที่เป็นผู้ประกอบการค้าด้วยกันออกไปจากตลาด ซึ่งมีความเห็นว่ามันน่าจะมี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ แต่จะเข้าข่ายบังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าแทน ทั้งนี้ หากเป็นการขายสินค้าหรือบริการต่ำเกินสมควรในลักษณะอื่นๆ เช่น การลดราคาเพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า การลดราคาล้างสต็อกสินค้า เนื่องจากสินค้าค้างสต็อกหรือใกล้เสีย การลดราคาสินค้าเพื่อนำเงินสดเข้าบัญชีหมุนเวียน ฯลฯ เหล่านี้จะไม่เข้ากรณี ทำให้ราคาต่ำเกินสมควร ทั้งนี้ โดยจะพิจารณาจากการกระทำของผู้ประกอบการที่ลดราคาสินค้าหรือบริการ โดยมีกำหนดระยะเวลากำกับไว้ประกอบวัตถุประสงค์ที่จะลดราคาสินค้าให้ต่ำลง ซึ่งเมื่อพิจารณาทั้งสองประการ ประกอบแล้ว ก็ต้องวินิจฉัยว่าเป็นการลดราคาสินค้าให้ต่ำโดยมีเหตุผลสมควร

ตัวอย่างการพิจารณาวิธีการขายสินค้าหรือบริการว่าอยู่ในข่ายบังคับของมาตรา 29 หรือไม่

ตัวอย่างแรก การตั้งราคาสินค้าไว้สูงมากแล้ว ลดราคาต่ำลงตลอดปี ซึ่งเป็นวิธีการโฆษณาสินค้าที่นิยมทำกัน¹⁶³

ตัวอย่างที่สอง การขายตรงที่นำเสนอต่อผู้บริโภคโดยตรงถึงแม้จะต่ำหรือสูงเกินสมควร แต่ก็ยังเป็นวิธีการค้าที่ปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ

ตัวอย่างที่สาม กรณีการขายสินค้ามีขึ้นเดียวที่มีคุณลักษณะพิเศษ เฉพาะตัวสินค้าเป็นเอกเทศ แต่ละชิ้น เช่น เพชร พลอย ฯลฯ หรือสินค้าที่ทำด้วยมือ เช่น ภาพวาด รูปภาพ ไม้แกะสลัก หรืองานฝีมือเฉพาะชิ้น เป็นต้น

¹⁶³ @KAFAAK, กลยุทธ์ Fake Original Price ... การสร้างให้ผู้บริโภคคิดว่าได้ซื้อของถูก. ค้นวันที่ 21 มิถุนายน 2563. จาก <https://www.kafaak.com/2017/05/18/fake-original-price/>

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นจะเห็นว่า กรณีตัวอย่างที่สามนั้น ไม่สามารถนำบทบัญญัติมาตรา 29 มาใช้บังคับได้ ถึงแม้สินค้านั้นๆ จะมีการผลิตจากวัตถุดิบชนิดเดียวกัน ผลิตออกมาเหมือนกัน และจำหน่ายในราคาแตกต่างกันมาก ก็ถือเป็นสินค้าที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัว ไม่มีราคาตลาดมาใช้เปรียบเทียบเป็นเกณฑ์ว่าต่ำหรือสูงเกินสมควร สำหรับกรณีตัวอย่างแรก และตัวอย่างที่สองนั้น ถือเป็นวิธีการค้าหรือประเพณีทางการค้าเฉพาะแบบ หากสามารถพิสูจน์ราคาตลาดเปรียบเทียบให้ชัดเจนได้ว่าต่ำหรือสูงเกินสมควรก็สามารถใช้บทบัญญัติมาตรา 29 มาใช้บังคับได้

2) กรณีกระทบต่อผู้บริโภค การขายสินค้าหรือบริการที่สูงเกินสมควร จะกระทบต่อผู้บริโภคโดยตรงและเห็นได้ชัดเจน เพราะผู้บริโภคจะต้องจ่ายค่าสินค้าหรือบริการเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น แต่กรณีราคาต่ำเกินสมควรที่จะกระทบต่อผู้บริโภคโดยตรงนั้นเป็นการยากที่จะเห็นได้ชัดเจน เนื่องจากการซื้อสินค้าในราคาต่ำผู้บริโภคจะเป็นผู้ได้ประโยชน์มากกว่า และหากนำบทบัญญัติในมาตรา 29 มาใช้บังคับจะทำให้ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาสูงขึ้น ดังนั้น การใช้มาตรา 29 กับกรณีความผิดจำหน่ายสินค้าหรือบริการต่ำเกินสมควรจึงต้องดูแลผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทำให้ราคาสินค้าหรือบริการต่ำเกินสมควรประกอบด้วย¹⁶⁴

2.3 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุม

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มาตรา 30 กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดกักตุนสินค้าควบคุม โดยมีสินค้าควบคุมไว้ในครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา 25 (12) หรือเก็บสินค้าควบคุมไว้ ณ สถานที่อื่น นอกจากสถานที่เก็บตามที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 25 (5) หรือไม่นำสินค้าควบคุมที่มีไว้เพื่อจำหน่าย ออกจำหน่าย หรือเสนอขายตามปกติ หรือปฏิเสธการจำหน่ายหรือประวิงการจำหน่ายหรือการส่งมอบสินค้าควบคุม โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

เป็นมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะใช้ในการกำกับดูแลราคาพร้อมทั้งปริมาณสินค้า เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับประชาชนผู้บริโภค ในการประกอบธุรกิจผู้ประกอบการมุ่งหวังผลกำไรเป็นหลัก ดังนั้น เมื่อมีสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการขาดแคลนสินค้าหรือผู้ผลิตมีเหตุผลต้องปรับราคาสินค้าผู้ประกอบการที่ซื้อสินค้ามาในราคาต้นทุนเดิมจะต้องกักตุนสินค้าไว้เพื่อนำออกขายในราคาใหม่ ซึ่งจะทำให้ได้กำไรเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการกักตุน

¹⁶⁴ อุดลย์ ยุววิทยาพานิชย์. คำอธิบายกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท. 2556. หน้า 111

สินค้าเพื่อรอราคาใหม่ของผู้ประกอบการ กฎหมายจึงกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกักตุนขึ้น เพื่อใช้บังคับมิให้ผู้ประกอบการกระทำการใดๆ อันจะนำไปสู่ความเดือดร้อนของประชาชนผู้บริโภค

การกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกักตุนตามมาตรา 30 ได้กำหนดลักษณะไว้คือ

มีสินค้าควบคุมไว้ในครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะกรรมการ

ตามมาตรา 25 (12) การใช้มาตรา 30 จะแตกต่างกับการใช้มาตรา 29 เพราะมาตรการตามมาตรา 30 ต้องใช้กับสินค้าควบคุมเท่านั้น ส่วนมาตรา 29 ใช้กับสินค้าทั่วไป ไม่จำเป็นต้องเป็นสินค้าควบคุม ดังนั้น การจะใช้มาตรการตามมาตรา 30 จึงต้องประกาศให้เป็นสินค้าควบคุมก่อนแล้วจึงใช้มาตรการตามมาตรา 30 นอกจากนี้การใช้มาตรา 30 ในบางมาตรการต้องใช้ร่วมกับมาตรา 25 (5) และ (12) ซึ่งต้องกำหนดให้ผู้ครอบครองสินค้าควบคุมครอบครองได้ในปริมาณเท่าใดก่อน หากมีผู้ฝ่าฝืนประกาศคณะกรรมการสินค้าควบคุมครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดจึงจะเป็นความผิดตามมาตรา 30 นี้ ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการออกประกาศควบคุมมิให้ผู้ใดครอบครองปูนซีเมนต์เกิน 100 ตัน เพื่อป้องกันการกักตุนและไม่ให้เกิดการขาดแคลน หากผู้ใดครอบครองไว้เกิน 100 ตัน จะมีความผิดฐานกักตุนสินค้า หากเป็นกรณีครอบครองไว้แทนคนอื่น ตัวอย่างเช่น กรณีผู้ครอบครองเป็นผู้ประกอบการ โกดังเก็บสินค้ามีบุคคลผู้เป็นเจ้าของปูนซีเมนต์นำปูนซีเมนต์ 300 ตัน มาฝากเก็บไว้ ดังนี้ ผู้ครอบครองเบื้องต้นคือ เจ้าของโกดังเก็บสินค้า แต่เป็นการครอบครองในฐานะผู้รับฝากสินค้าจากเจ้าของที่มีกรรมสิทธิ์และมีหลักฐานการรับฝากและสามารถแสดงหลักฐานได้ว่าสินค้าควบคุมคือ ปูนซีเมนต์นั้น ไม่ใช่สินค้าของตนเอง แต่เป็นของผู้มีกรรมสิทธิ์นำมาฝากเก็บไว้ ดังนี้ ผู้ครอบครองคือ ผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในปูนซีเมนต์ 300 ตัน เป็นผู้ฝ่าฝืนประกาศคณะกรรมการและถือว่าเป็นผู้ครอบครองปูนซีเมนต์แต่นำไปฝากเก็บไว้ ณ คลังสินค้าของผู้รับฝาก ผู้รับฝากสินค้าจึงไม่ใช่ผู้ครอบครองตามความหมายในกฎหมายนี้ การดำเนินคดีจึงต้องดำเนินคดีกับผู้ทรงกรรมสิทธิ์ในปูนซีเมนต์นั้นในฐานะผู้ครอบครอง แต่ในกรณีที่ยกขึ้นมาหากไม่สามารถสืบทราบได้ว่าใครเป็นผู้ทรงกรรมสิทธิ์ในปูนซีเมนต์ 300 ตันนั้นและผู้รับฝากก็ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าใครเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในปูนซีเมนต์ ต้องถือว่าผู้รับฝากเป็นผู้ครอบครองปูนซีเมนต์และต้องมีความผิดฐานฝ่าฝืนประกาศคณะกรรมการดังกล่าวเก็บสินค้าควบคุมไว้ ณ สถานที่อื่นนอกจากสถานที่เก็บตามที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 25 (5) กรณีที่คณะกรรมการจะอาศัยอำนาจตามมาตรา 25 (5) กำหนดให้ผู้มีสินค้าควบคุมแจ้งสถานที่เก็บสินค้าควบคุมทุกแห่งที่ตนเองมีอยู่ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งในส่วนกลางจะกำหนดให้แจ้ง ณ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการกลางหรือ ณ กรมการค้าภายใน ส่วนต่างจังหวัดจะให้แจ้ง ณ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ทั้งนี้ เพื่อคณะกรรมการจะได้ทราบว่าสินค้าควบคุมมีเก็บอยู่ ณ ที่ใดมีปริมาณมากน้อยเท่าใด จะเกิดภาวะขาดแคลนหรือไม่ ดังนั้น ผู้ที่มีสถานที่เก็บสินค้าควบคุมจึงต้องแจ้งสถานที่เก็บทุกแห่งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าหากนำสินค้าควบคุม

ไปเก็บไว้ในสถานที่อื่น ซึ่งไม่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะเป็นความผิดฐานกักตุนสินค้า ซึ่งในอดีตที่เคยมีการใช้กฎหมายให้แจ้งปริมาณสถานที่เก็บนั้นจะใช้กับน้ำตาลทราย แก๊สหุงต้ม น้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นสินค้าควบคุมที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ แต่ในปัจจุบันเนื่องจากปริมาณสินค้าที่ผลิตในประเทศมีเพียงพอ จึงไม่ได้มีการใช้มาตรการดังกล่าว การป้องกันการกักตุนสินค้าจัดเป็น มาตรการป้องกันผู้ประกอบการหยุดจำหน่ายสินค้าเพื่อรอให้สินค้ามีการปรับราคาขึ้นก่อนแล้ว จึงนำออกมาจำหน่าย มาตรการป้องกันการกักตุนนิยมใช้กันมากกับสินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น น้ำมันดีเซล น้ำมันเบนซิน เป็นต้น เพราะเป็นสินค้าควบคุมประเภทที่มีการปรับราคาขึ้นลงรวดเร็ว ถ้าหากสถานีบริการน้ำมันสามารถกักตุนสินค้าไว้เพื่อรอราคาสูงขึ้นจะทำกำไรให้สถานีบริการน้ำมัน เป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ กฎหมายยังใช้คำว่า “ไม่นำสินค้าควบคุมที่มีไว้เพื่อจำหน่ายออกจำหน่าย ตามปกติ” ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่ามีไว้เพื่อจำหน่าย หากเป็นกรณีผู้รับเหมาก่อสร้างมีปูนซีเมนต์ เหล็กเส้นไว้เพื่อก่อสร้าง ดังนี้ ไม่ถือว่าผู้รับเหมาเข้าข่ายมีสินค้าควบคุม คือ ปูนซีเมนต์หรือเหล็กเส้นไว้ เพื่อจำหน่าย แต่ผู้รับเหมาที่มีสินค้าควบคุมไว้เพื่อใช้ในการก่อสร้าง ในกรณีนี้หากมีผู้ซื้อมาขอซื้อ สินค้าควบคุมจากผู้รับเหมาและผู้รับเหมาปฏิเสธการจำหน่ายจึงไม่มีความผิดฐานกักตุนสินค้า กรณีที่ผู้ขายสินค้าตามปกติ แต่สินค้าควบคุมนั้นมีการจองไว้แล้ว ในกรณีนี้ต้องพิจารณาหลักฐาน การจองเพราะถ้าเป็นการจองซื้อกันจริงต้องถือว่าสินค้านั้น ผู้ประกอบการไม่สามารถขายให้กับ บุคคลอื่นได้อีก นอกจากผู้สั่งจองไว้เท่านั้นและการปฏิเสธการจำหน่ายก็ถือว่ามิใช่ผลที่จะไม่จำหน่าย ให้เพราะสินค้าควบคุมนั้นมีผู้ซื้อไปแล้ว จึงมีเหตุผลอันสมควรไม่จำเป็นต้องจำหน่ายสินค้าควบคุม นั้นอีก

กฎหมายใช้คำว่าสินค้าควบคุมที่มีไว้จำหน่าย คำว่า “มีไว้” นั้นคือ สินค้า นั้น อยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบการแล้วในบางกรณีประเพณีทางการค้า เช่น การสั่งปูนซีเมนต์ น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำตาลทราย จะมีลักษณะที่แตกต่างออกไป เช่น น้ำตาลทรายจะมีสำนักงานอ้อย และน้ำตาล ควบคุมปริมาณการจำหน่ายไปยังพื้นที่ต่างๆ ดังนั้น การสั่งซื้อจึงต้องไปออกตั๋วหรือเอกสาร จากสำนักงานอ้อยและน้ำตาลก่อน ดังนี้ ขั้นตอนการออกตั๋วหรือเอกสารซื้อน้ำตาลทรายยังไม่ถือว่า ผู้ประกอบการมีน้ำตาลทรายไว้ในครอบครองจนกว่าจะมีการนำตั๋วไปออกน้ำตาลทรายที่โรงงานผลิต ซึ่งจะระบุในเอกสารว่าจะไปรับที่โรงงานใด จังหวัดใด และจะต้องมีการขนส่งน้ำตาลทรายไปยังที่ ประกอบการค้า ดังนี้ ในขั้นตอนต่างๆ จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงว่าสินค้าควบคุมนั้นมีไว้หรือยัง หรือกรณีการสั่งซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีการตัดยอดปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิง และนำเอกสาร ไปขึ้นน้ำมันยังคลังเก็บที่กำหนดและมีการนำรถขนส่งน้ำมันไปขนน้ำมันก่อน เป็นต้น

การนำออกจำหน่ายหรือเสนอขายตามปกติ นั้น จะเห็นว่ากฎหมายคำนึงถึงความเป็นปกติของการนำออกขายหรือเสนอขาย เช่น กรณีสถานีบริการน้ำมันในบางภาวะรัฐบาลจะประกาศให้ขายเป็นเวลา คือ ตั้งแต่ 6.00 - 22.00 น. จากนั้นต้องหยุดจำหน่าย ดังนี้ การนำออกขายหรือเสนอขายจึงต้องเป็นไปตามเวลา แต่ในกรณีที่มีสถานีบริการต้องเปิด ตลอด 24 ชั่วโมง แต่สถานีบริการกลับปิดก่อนเวลา โดยอ้างว่ามีธุระหรือติดงาน ไม่สบาย ดังนี้ ต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไปว่ามีเจตนาไม่นำออกขายหรือเสนอขายหรือไม่

ตัวอย่างที่เคยตรวจสอบพบ เช่น กรณีที่สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขายตลอด 24 ชั่วโมง แต่มีการนำรถบรรทุกน้ำมันมาจอดรอไว้ที่สถานีบริการแล้ว แต่ยังไม่นำน้ำมันลงจากรถบรรทุกใส่เข้าถังเก็บ โดยรถยนต์บรรทุกน้ำมันจะจอดรออยู่เพื่อให้มีการปรับราคาก่อนจึงนำออกใส่ถัง ดังนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินคดีในข้อหาปฏิเสธการจำหน่ายได้ หรือปฏิเสธการจำหน่ายคือ มีสินค้าควบคุมอยู่แต่ปฏิเสธว่าไม่มีสินค้าและไม่ยอมจำหน่าย ซึ่งในกรณีนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เคยดำเนินคดีการปฏิเสธการจำหน่ายน้ำตาลทราย โดยให้เจ้าหน้าที่เข้าไปทดลองและตรวจคัตที่โกดังเก็บน้ำตาลทราย พบว่ามีน้ำตาลทรายเก็บอยู่ในโกดังเป็นจำนวนมาก¹⁶⁵ โดยเจ้าของร้านอ้างว่าได้ขายให้กับโรงงานผู้ผลิตน้ำอัดลมแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานมาแสดงดังนี้ ได้มีการฟ้องคดีต่อศาลและศาลได้สั่งลงโทษฐานปฏิเสธการจำหน่ายสินค้าควบคุม คือน้ำตาลทรายมาแล้ว

แต่ในกรณีร้านค้าที่จำหน่ายนั้นเป็นการจำหน่ายแบบขายส่ง หากพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปทดลองซื้อแบบซื้อปลีกแล้ว ร้านค้าไม่ยอมขายให้ กรณีดังนี้จะถือว่าร้านค้าปฏิเสธการจำหน่ายโดยไม่มีเหตุผลไม่ได้ เพราะร้านค้าประเภทขายส่งจะขายเป็นกระสอบหรือบางครั้งจะขายครั้งละ 10 - 20 กระสอบ เป็นต้น ดังนี้หากจะทำการทดลองซื้อจะต้องซื้อแบบซื้อส่งทั้งจำนวน

การประวิงการจำหน่ายนั้นหมายถึง การขายโดยล่าช้าซึ่งตัวอย่างในกรณีนี้มีการตรวจพบกรณีการปรับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งหน่วยงานที่มีอำนาจกำหนดการปรับราคาจะกำหนดไว้ ที่เวลา 6.00 น. ให้ทุกสถานีบริการปรับราคาพร้อมกันทั่วประเทศ ผู้ใช้บริการจะมาในช่วง 05.00 - 05.30 น. ซึ่งสถานีบริการน้ำมันจะประวิงหรือถ่วงเวลาไว้ประมาณ หนึ่งชั่วโมงถึงครึ่งชั่วโมง เพื่อรอเวลาให้ถึง 6.00 น. จะได้ปรับราคาใหม่ ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งบางแห่งจะใช้เวลาในการเติมน้ำมันและทอนเงินคันละครึ่งชั่วโมง เป็นต้น ดังนี้ ถือว่าเป็นการประวิงการจำหน่ายหรือส่งมอบสินค้าที่สามารถดำเนินคดีได้¹⁶⁶

¹⁶⁵ ไทยรัฐออนไลน์, พาณิชยจับ 2 รง.นครสวรรค์ – ระยอง กักตุนน้ำตาลทราย, ค้นวันที่ 21 มิถุนายน 2563.
จาก <https://www.thairath.co.th/content/134893>

¹⁶⁶ อุดลย์ ยูววิทยพานิชย์. “เรื่องเดิม”. หน้า 114

2.4 มาตรการทางอาญา

มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำความผิดและบทลงโทษ ซึ่งเป็นกลไกในการยับยั้งขบวนการการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ในเบื้องต้น หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นมาตรการเพื่อมิให้ผู้ใดทำการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด เพราะถ้าหากบุคคลใดก็ตามสามารถที่จะกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดอย่างไม่มี การควบคุมแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ต้องซื้อสินค้าในราคาที่สูงขึ้น โดยไม่จำเป็น สำหรับผู้กระทำความผิด อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 29 ซึ่งจงใจที่จะทำให้ราคาต่ำเกินสมควรหรือสูงเกินสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการใด และมาตรา 30 ซึ่งเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ตามมาตรา 41

2.5 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประชาชน โดยเน้นการควบคุมโดยรัฐ หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจึงมีการกำหนดโทษทางอาญาไว้ แต่ไม่ได้กำหนดมาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไว้เป็นการ เฉพาะ การดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดกฎหมายนั้น กฎหมายให้อำนาจพนักงาน เจ้าหน้าที่กระทำได้ในกรณีที่มีหลักฐานชัดเจนเป็นที่เชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนมาตรา 30 หรือมาตรา 31 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกักอายัด หรือยึดสินค้า ยานพาหนะ เอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แต่การยึดสินค้า ยานพาหนะ เอกสารหรือหลักฐานต้องได้รับอนุญาต เป็นหนังสือจากประธานคณะกรรมการก่อน ซึ่งเป็นการกักอายัด หรือยึดสินค้านั้นๆ ไว้เพื่อตรวจสอบ โดยต้องรอผลจากการดำเนินคดีอาญาว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องหรือไม่ หากมีคำพิพากษาว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดจริงและศาลได้พิพากษาลงโทษ จึงจะดำเนินการ กับทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปได้ และหากศาลยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่ชัดเจนเพียงพอ หรือยกประ โยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย เช่นนี้ก็จะไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่กักอายัด หรือสินค้าที่ยึดมาได้ แม้ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นจะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สิน ที่ตนได้มานั้น ได้มาจากการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม

2.6 คำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

คำพิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ คดีหมายเลขดำที่ 5722/2548 คดีหมายเลขแดงที่ 1333/2549 โจทก์ฟ้อง จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ เรื่องกำหนดสินค้าและบริการควบคุมลงวันที่ 31 มกราคม 2548 ข้อ 3 (7) กำหนดให้น้ำตาลทรายเป็นสินค้าควบคุม และจำเลยทั้งสองได้ทราบประกาศดังกล่าวแล้ว จำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ประเภทบริษัทจำกัด จดทะเบียนที่สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2542 มีสำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่เลขที่ 69 ซอยปทุมณวิถี ถนนสุขุมวิท 100 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร มีจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้จัดการ มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท ครั้นเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2548 เวลากลางวัน จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้าเครื่องบริโภคในทางการค้า ซึ่งมีน้ำตาลทรายขาวอันเป็นสินค้าควบคุมไว้เพื่อจำหน่ายเป็นทางการค้าปกติ จำนวน 2,939 กระสอบ (น้ำหนักห้าสิบกิโลกรัมต่อกระสอบ) ได้ร่วมกันกักตุนสินค้า โดยไม่นำสินค้าควบคุมออกจำหน่ายหรือเสนอขายตามปกติและปฏิเสธการจำหน่ายน้ำตาลทรายขาวอันเป็นสินค้าควบคุมนั้นแก่ผู้มีชื่อที่มาขอซื้อ จำนวน 10 กระสอบ ทั้งนี้โดยไม่มีเหตุผลสมควร เหตุเกิดที่แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

3. กฎหมายเกี่ยวกับคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

สืบเนื่องจากสถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาด้านเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการก่ออาชญากรรม ซึ่งพัฒนาจากการใช้ความรุนแรง เป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่ามหาศาล ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก การใช้เทคโนโลยีคุณภาพสูงและช่องว่างของกฎหมายปิดบังความผิดของตน มีอิทธิพลและเครือข่ายองค์กร โกงโยงัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ยากต่อการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดี จึงต้องมีการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษขึ้น โดยอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “DEPARTMENT OF SPECIAL INVESTIGATION” มีชื่อย่อว่า “DSI” ซึ่งมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ พัฒนา

รูปแบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เป็นองค์หนึ่งซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการปฏิรูประบบราชการ ทำให้ประชาชนและประเทศชาติได้รับความเป็นธรรมและประโยชน์สูงสุด¹⁶⁷

คดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 3 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “คดีพิเศษ” หมายความว่า คดีความผิดทางอาญาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 21

มาตรา 21 ระบุว่าคดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่คดีความผิดทางอาญาดังต่อไปนี้

(1) คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยการเสนอแนะของ กคพ. โดยคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายดังกล่าว จะต้องมียุทธศาสตร์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) คดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

(ข) คดีความผิดทางอาญาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(ค) คดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม

(ง) คดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน

(จ) คดีความผิดทางอาญาที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่า น่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา

ทั้งนี้ ตามรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่ กคพ. กำหนด

¹⁶⁷ กรมสอบสวนคดีพิเศษ. ประวัติกรมสอบสวนคดีพิเศษ. ค้นวันที่ 23 มิถุนายน 2563.

(2) คดีความผิดทางอาญาอื่นนอกจาก (1) ตามที่คณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ตัวอย่างคดีที่คณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เห็นชอบให้คดีความผิดทางอาญาอื่นเป็นคดีพิเศษ¹⁶⁸ เช่น

(1) กรณีขบวนการบุกรุกและลักลอบขุดทรายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าคลองทุ่งมะพร้าว อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา

(2) กรณีการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

(3) กรณีการทุจริตในโครงการแก้ไขปัญหาหาคาหอมแดงตกต่ำ ฤดูกาลผลิตปี 2554/2555 จังหวัดศรีสะเกษ

(4) กรณีบริษัทเอกชนซึ่งเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือตัวแทนจำหน่ายเครื่องตรวจวัตถุต้องสงสัย ซึ่งมีพฤติการณ์ฉ้อโกงหรือฉ้อโกงเครื่องตรวจวัตถุต้องสงสัย ที่ไม่มีคุณภาพตามที่กล่าวอ้างกับหน่วยงานของรัฐ

(5) กรณีลักลอบเปิดบ่อนพนันออนไลน์กลางเมืองในพื้นที่หลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรณีการสืบสวนเครือข่ายเว็บพนันออนไลน์ ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(6) กรณีนางสาวโซเบตา พงษ์สว่าง ร้องขอต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ ให้ดำเนินคดีกับนางรัศมี คาน กับพวกในข้อหาข่มขู่ทำให้เกิดความกลัวหรือตกใจ โดยการขู่เชิญและข่มขู่จะทำร้ายร่างกายจนถึงแก่ชีวิต พยายามลักพาตัวบุตรสาว และเบียดเบียนอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีของศาล

(7) กรณีการเข้าทำสัญญาว่าจ้างการให้บริการเดินรถและซ่อมบำรุงโครงการขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร ระหว่าง บริษัทกรุงเทพธนาคม จำกัด กับบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

(8) กรณีการบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ อันอาจเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 เป็นต้น

¹⁶⁸ รวบรวมข้อมูลจากประกาศกรมสอบสวนคดีพิเศษในราชกิจจานุเบกษา. อังโน วรชัย แสนศิริระ. ข้อพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดคดีความผิดทางอาญาเพื่อให้เป็น “คดีพิเศษ” ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 หน้า 5-6, คืบวันที่ 22 มิถุนายน 2563, จาก https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/9legal/legal33.pdf

สำหรับคดีพิเศษที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 นั้น มีจำนวนทั้งสิ้น 22 ฐานความผิดด้วยกัน ดังนี้

- (1) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- (2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า
- (3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- (4) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์

- (5) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์
- (6) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
- (7) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
- (8) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม
- (9) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค
- (10) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า
- (11) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา
- (12) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิต

ในราชอาณาจักร

- (13) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน
- (14) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย
- (15) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด
- (16) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (17) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- (18) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์
- (19) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน
- (20) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- (21) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร
- (22) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 และกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 มีดังนี้

- (1) คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร
- (2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
- (3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต
- (4) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุรา
- (5) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ
- (6) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
- (7) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
- (8) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- (9) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- (10) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
- (11) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง
- (12) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย
- (13) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยา
- (14) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร
- (15) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
- (16) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
- (17) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ
- (18) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- (19) คดีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ซึ่งคดีดังกล่าวข้างต้นเป็นคดีที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ หรือเป็นคดีที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ หรือคดีที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือคดีที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน หรือคดีที่มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมิใช่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษหรือเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ต้องสงสัย เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญา หรือเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหา จำเป็นต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษเพื่อที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย สมควรกำหนดให้เป็นคดีพิเศษ

ต่อมาเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562 คณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) ได้ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เรื่อง กำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ในราชกิจจานุเบกษา โดยให้มีผลใช้บังคับวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 ทั้งนี้ เพื่อแบ่งคดีพิเศษกับคดีปกติออกจากกันให้ชัดเจน ด้วยการกำหนดมูลค่าความเสียหายและจำนวนผู้เสียหาย¹⁶⁹ โดยข้อ 4 ประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้คดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายที่กำหนดเพิ่มเติม โดย กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 และกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) (ก) (ข) (ค) (ง) หรือ (จ) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 เฉพาะความผิด ซึ่งมีรายละเอียด ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศนี้ และอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมีคำสั่งให้ทำการสอบสวน เป็นคดีพิเศษที่จะต้องดำเนินการสืบสวนและสอบสวนตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

คดีความผิดตามบัญชีแนบท้ายประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เรื่อง การกำหนด รายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติ การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มีดังนี้

1) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 12 มาตรา 15 แห่งพระราชกำหนด การกู้ยืมเงิน ที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีจำนวนผู้เสียหายตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป หรือมีจำนวนเงินที่กู้ยืมรวมกันตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป

2) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 8 และมาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีราคาหรือมูลค่า เป็นเงินตราต่างประเทศตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป

¹⁶⁹ คมชัดลึก. ปฏิรูปดีเอสไอตามป้ายกรอบคดีพิเศษใหม่ เน้นเฉพาะงานหิน. ค้นวันที่ 23 มิถุนายน 2563.

3) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
 คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8
 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอ
 ราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา
 เพื่อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีวงเงินหรือมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป

4) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 108 มาตรา 109 มาตรา 109/1 มาตรา 110
 และมาตรา 114 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูล
 น่าเชื่อว่ามีกระทำความผิดในลักษณะเป็นแหล่งผลิต แหล่งจำหน่าย สถานที่รับซื้อ สถานที่เก็บ
 สินค้า หรือได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีสิ่งของหรือสินค้าไว้ในความครอบครองเพื่อจะใช้
 ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิดอันมีมูลค่า
 ตามราคาท้องตลาดตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป หรือคดีที่น่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายอันเกิดจากการ
 กระทำความผิดตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป

5) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 193 มาตรา 197 มาตรา 216 มาตรา 217
 มาตรา 221 และมาตรา 222 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 ที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป

6) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 60 และมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติ
 ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีความผิดมูลฐานเป็นคดีพิเศษ
 ซึ่งอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ 100 ล้านบาท
 ขึ้นไป

7) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 69 มาตรา 70 และมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติ
 ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีกระทำความผิดในลักษณะเป็นแหล่งผลิต แหล่งจำหน่าย
 สถานที่รับซื้อ สถานที่เก็บสินค้า หรือได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีสิ่งของหรือสินค้าไว้
 ในความครอบครองเพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมี
 ไว้เป็นความผิด อันมีมูลค่าตามราคาท้องตลาดตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป หรือคดีที่น่าเชื่อว่ามีมูลค่า
 ความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป

8) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 85 มาตรา 86 และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีกระทำความผิดในลักษณะเป็นแหล่งผลิต แหล่งจำหน่าย สถานที่รับซื้อ สถานที่เก็บสินค้า หรือได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีสิ่งของหรือสินค้าไว้ในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด อันมีมูลค่าตามราคาท้องตลาดตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป หรือคดีที่น่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป

9) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 278 มาตรา 281/2 วรรคสอง มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 296 มาตรา 296/1 มาตรา 300 เฉพาะความผิดตามมาตรา 278 มาตรา 288 มาตรา 289 และมาตรา 306 ถึงมาตรา 315 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป

10) คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 37 มาตรา 90/4 มาตรา 90/5 และมาตรา 91/21 (7) แห่งประมวลรัษฎากร และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมต่างกัน ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่าเป็นเหตุให้รัฐขาดรายได้เป็นเงินภาษีอากรรวมเบี่ยปรับและเงินเพิ่ม หรือทุจริตขอคืนภาษีอากร ตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป

11) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 205 มาตรา 206 มาตรา 242 มาตรา 243 มาตรา 244 มาตรา 245 มาตรา 246 มาตรา 247 และมาตรา 253 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมต่างกัน ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีของกลางมูลค่าราคาของรวมค่าภาษีอากรทุกประเภทเข้าด้วยกันแล้วรวมเป็นเงินตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีการนื้อค่าอากรหรือขอคืนค่าอากร โดยทุจริต รวมเป็นเงินค่าภาษีอากรทุกประเภท ตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป

12) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 186 มาตรา 202 มาตรา 203 มาตรา 204 และมาตรา 208 แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมต่างกัน ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีมูลค่าสินค้าหรือรายรับของสถานบริการรวมเป็นเงินตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีปริมาณยาสูบหรือยาเส้นน้ำหนักตั้งแต่ 1 ล้านกรัมขึ้นไป หรือมีปริมาณสุราตั้งแต่ 5,000 ลิตรขึ้นไป

13) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 14 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศของประเทศด้านความมั่นคงและบริการภาครัฐที่สำคัญ ด้านการเงิน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม ด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ ด้านพลังงานและสาธารณสุขภาค หรือด้านสาธารณสุขหรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งความผิดดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

14) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37 มาตรา 38 และมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่เป็นการกล่าวหา นิติบุคคลหรือคนต่างด้าวซึ่งมีสินทรัพย์ตามงบแสดงฐานะการเงินรวมกันตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป

15) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 52 มาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 55 และมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังนี้

- (1) มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเกี่ยวข้อง หรือมีความเชื่อมโยงกับต่างประเทศ
- (2) ได้รับคำร้องขอจากหน่วยงานภาครัฐ
- (3) สถานประกอบการมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้มีอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง
- (4) มีตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนการกระทำผิดตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป
- (5) มีรายได้หรือเงินหมุนเวียนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์มากกว่า 100,000 บาทต่อวัน
- (6) ผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะต่อเนื่อง เป็นเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (7) มีการกระทำในลักษณะเปิดเป็นสถานบริการที่มีขนาดใหญ่ เปิดทำการอย่างเห็นได้ชัด โดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย

16) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยแร่

(1) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 159 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่เป็นการกระทำต่อแร่ปริมาณตั้งแต่ 5,000 ตันขึ้นไป หรือเป็นเนื้อที่รวมกันตั้งแต่ 50 ไร่ขึ้นไป หรือมูลค่าของแร่ รวมกันตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป

(2) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 163 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่มีการซื้อขาย ครอบครอง เก็บ หรือขนแร่ปริมาณตั้งแต่ 50 ตันขึ้นไป หรือมูลค่าของแร่รวมกันตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป

(3) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 166 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่ปรากฏว่าแร่ที่มีการฝ่าฝืนประกาศตามกฎหมายมีปริมาณตั้งแต่ 50 ตันขึ้นไป หรือมูลค่าของแร่รวมกัน ตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป

(4) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 169 และมาตรา 170 แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้างมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือจำนวนคนในพื้นที่ดังกล่าวมีจำนวนตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป

17) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 121 มาตรา 132 มาตรา 139 มาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 145 มาตรา 146 มาตรา 147 มาตรา 148 มาตรา 149 และมาตรา 150 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

18) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 74 มาตรา 75 มาตรา 76 และมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลค่าเชื่อว่า มีมูลค่าวัตถุอันตราย ตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป หรือมีจำนวนผู้เสียหายตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป

19) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

(1) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 47 เฉพาะความผิดตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลค่าเชื่อว่า มีมูลค่า ความเสียหายตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป

(2) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่ามีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ ตามราคาประเมินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน

20) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

(1) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหายเป็นไม้สักหรือไม้พะยูง ที่มีปริมาตรตั้งแต่ 50 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

(2) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 72 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่ามีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือ ครอบครองพื้นที่ป่าที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหาย ตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ ตามราคาประเมินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน

(3) คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 73 เฉพาะความผิดตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีมูลค่าความเสียหาย เป็นไม้สักหรือไม้พะยูงที่มีปริมาตรตั้งแต่ 50 ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป

21) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมีเนื้อที่ ตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ได้มีการออกหนังสือ แสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมายมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ ตามราคาประเมินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ประเมิน

22) คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุก ยึดถือครอบครองพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ตามประมวลกฎหมายที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมายมีเนื้อที่รวมกันตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มี มูลค่าความเสียหายตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ ตามราคาประเมินที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ประเมิน

23) คดีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน

คดีความผิดที่มีบทกำหนดโทษตามมาตรา 108 และมาตรา 108 ทวิ แห่งประมวล กฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐที่ยังมิได้ มีบุคคล ได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดินมีเนื้อที่ตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือการบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดิน

ของรัฐที่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มีเนื้อที่รวมกัน ตั้งแต่ 100 ไร่ขึ้นไป หรือคดีที่มีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ ตามราคาประเมินของกรมธนารักษ์

4. กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

แนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศต่างๆ มีลักษณะที่มาแตกต่างกัน แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่มักเป็นผลสืบเนื่องมาจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและทางการเงิน ตลอดถึงการประกอบอาชญากรรมที่เป็นความผิดอาญาและนำรายได้จำนวนมากมาเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินในระบบของสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อมุ่งประสงค์ให้เป็นเงินที่ได้มาอย่างถูกต้องและยังก่อให้เกิดดอกผลซึ่งมาจากกระบวนการฟอกเงินอีกด้วย อย่างไรก็ตาม รายได้ของเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมีจำนวนมากเท่าไร ความสลับซับซ้อนของกระบวนการในการฟอกเงินก็ยังมีมากขึ้น อันเป็นผลให้การค้นหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินยิ่งยากต่อการตรวจสอบเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นประเทศต่างๆ จะต้องมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก่อน จึงทำให้รัฐของแต่ละประเทศออกบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินขึ้นมาใช้บังคับ อาจแตกต่างกัน โดยจะขอกกล่าวถึงการกำหนดความผิดมูลฐานของบางประเทศเท่านั้น มีดังนี้

4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการพัฒนากฎหมายเพื่อการปราบปรามอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้พิจารณาและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก¹⁷⁰ คือผลประโยชน์จากการทำผิดกฎหมายที่ผู้กระทำความผิดได้รับ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญในการที่จะกระทำความผิดนั้น ดังนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกา จึงถือได้ว่าเป็นประเทศต้นแบบของแนวคิดในเรื่องการให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

4.1.1 Federal Crimes and Criminal Procedure

เป็นบทบัญญัติกฎหมายเบื้องต้นที่มีลักษณะเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในทางอาญา และมีบทกำหนดโทษทางอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดด้วยตัวเอง ผู้พยายามกระทำความผิด ผู้ช่วยเหลือ

¹⁷⁰ สุรพล ไตรเวทย์. “เรื่องเดิม”. หน้า 39

หรือสนับสนุนในการกระทำความผิด รวมไปถึงผู้ที่ปกปิด ซ่อนเร้นในการกระทำความผิดนั้น โดยมีสาระสำคัญดังนี้¹⁷¹

1) การกระทำหรือพยายามกระทำการ สนับสนุน ช่วยเหลือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน ปกปิด ซ่อนเร้น ในการกระทำความผิด หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน มีบทกำหนดโทษ ปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง โดยขึ้นอยู่กับว่าจำนวน โหนดจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) การกระทำหรือพยายามนำเข้า หรือนำออกซึ่งเป็นเอกสารทางการเงิน หรือตราสาร เช่น เงินตราของทุกประเทศ เช็คนาคาร์ ตั๋วเงิน เป็นต้น มีบทกำหนดโทษ ปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง โดยขึ้นอยู่กับว่าจำนวน โหนดจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้กระทำความผิดทั้งสองกรณีจะต้องรับผิดทางแพ่งไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้น หรือไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ¹⁷²

จากความสำคัญของกฎหมายฉบับนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน อันรวมไปถึงการนำเข้าหรือนำออกเงิน เป็นการเฉพาะ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ยังมีได้กำหนดให้การกระทำความผิดฐานใดเป็นความผิดมูลฐานไว้โดยชัดเจน¹⁷³

4.1.2 Bank Secrecy Act 1970 (BSA)

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ.1970¹⁷⁴ กฎหมายดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนามว่ากฎหมายเกี่ยวกับความลับของธนาคาร เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาและรายการหมุนเวียนตลอดจนการทำธุรกรรมของเงินตราต่างประเทศ¹⁷⁵ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน จำนวนเงิน และ

¹⁷¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 13

¹⁷² Cornell Law School. 18 U.S. Code § 1956.Laundering of monetary instruments. ค้นเมื่อ 30 เมษายน 2563 จาก <https://www.law..edu/uscode/text/18/1956>

¹⁷³ ปกรณ์ ปิติกุลตั้ง. การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548. หน้า 48

¹⁷⁴ U.S.Department of Justice,Investigation and Prosecution of Illegal Money Laundering: A Guide to the Bank Secrecy Act. ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2563 จาก<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=pur1.32754078040163;view=1up;seq=2>, p1-2.

¹⁷⁵ เขมณิฉนิสา เศรษฐีสมบัติ. ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2560. หน้า 126

ความเคลื่อนไหวของกระแสเงินที่นำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศ หรือที่ฝากไว้กับสถาบันการเงิน หรือในธนาคาร เพื่อที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบและสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำความผิดกฎหมายอาญา กฎหมายภาษี และกฎหมายอื่นๆ โดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงภาษี และการค้ายาเสพติด ซึ่งมีการนำเงินที่ได้มาโดยมิชอบไปฝากกับธนาคารของต่างประเทศ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) กำหนดให้สถาบันการเงินในประเทศรายงานการโอนเงิน การจ่ายเงิน และการรับเงิน ตั้งแต่ 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป ที่ผ่านทางสถาบันการเงิน

2) ให้บุคคลผู้ใดหรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายให้นำเข้าหรือนำออกซึ่งเงินเกินกว่า 5,000 เหรียญสหรัฐ ต้องรายงานดังกล่าวต่อทางการ หากสถาบันการเงินหรือผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายที่กล่าวมานี้ จะต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งมีโทษทั้งจำคุกและปรับ

จากความสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นความผิดมูลฐานเกี่ยวกับความลับของธนาคาร โดยเฉพาะ¹⁷⁶ และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้สถาบันการเงินหรือธนาคาร มีอำนาจตรวจสอบแหล่งที่มาของเงินที่ต้องสงสัยในสถาบันการเงินหรือธนาคาร ซึ่งมีที่มาจากกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารทั้งในประเทศและต่างประเทศในการสืบสวนหาผู้กระทำความผิดของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเงินที่ผิดกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ยังไม่มีข้อกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทั้งทางอาญาหรือทางแพ่ง¹⁷⁷

4.1.3 Money Laundering Control Act 1986 (MLCA)

กฎหมายดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนามว่า กฎหมายควบคุมการฟอกเงิน ซึ่งประกาศใช้โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ¹⁷⁸ และเป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดมูลฐานเพื่อควบคุมการฟอกเงินในลักษณะครอบคลุมในเรื่องของการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม¹⁷⁹ อันเนื่องมาจากการที่รัฐเห็นว่าพื้นฐานมาจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรือเป็นภัยคุกคามทางการเงินต่อรัฐ ดังนั้นขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้จึงใช้บังคับ

¹⁷⁶ กมลศักดิ์ หมั่นภักดี. “เรื่องเดิม”. หน้า 39

¹⁷⁷ วีระพงษ์ บุญโยภาส. “เรื่องเดิม”. หน้า 71

¹⁷⁸ ชัยนันท์ แสงปุตตะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 35-36

¹⁷⁹ กาญจนากรณ์ แร่เจริญ. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542: ศึกษากรณีการกำหนดให้ความคิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตราเป็นความผิดมูลฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2555. หน้า 107

แก่บุคคลทั่วไปและสถาบันการเงินหรือธนาคารสำหรับการโอนรายได้อันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยมีสาระสำคัญดังนี้¹⁸⁰

1) Title 18 United States Code, section 1956 (a) (1) ได้กำหนดว่าบุคคลใดกระทำการหรือพยายามที่จะกระทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเงินอันได้มาจากการกระทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยทราบแหล่งที่มาของเงินในการกระทำธุรกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะโดยเจตนา ช่วยเหลือส่งเสริมในการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือรู้ว่าธุรกรรมทั้งหมดหรือแต่บางส่วนซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้ ปกปิด หรือปิดบัง แหล่งที่ตั้งแหล่งที่มาความเป็นเจ้าของหรือการควบคุมรายได้ของการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงข้อกำหนดการรายงานธุรกรรมภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลางหรือกฎหมายของมลรัฐ ซึ่งจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรม แล้วแต่จำนวนใดสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

2) Title 18 United States Code, section 1956 (a) (2) บุคคลใดก็ตาม ทำการส่งหรือพยายามที่จะส่งตราสารทางการเงิน หรือเอกสารทางการเงิน ออกไปยัง ภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา หรือนำเข้าซึ่งตราสารทางการเงิน หรือเอกสารทางการเงินมายังประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะโดยเจตนา ช่วยเหลือสนับสนุนในการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าตราสารทางการเงินหรือเอกสารทางการเงินดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับเงินซึ่งได้มาจากการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และรู้ว่าการส่งหรือนำเข้าเงินทั้งหมดหรือบางส่วนดังกล่าวนี้ มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้ ปกปิด หรือปิดบังแหล่งที่ตั้ง แหล่งที่มาความเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลางหรือกฎหมายของมลรัฐ จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกรรม แล้วแต่จำนวนใดสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

3) Title 18 United States Code, section 1956 (6) บุคคลใด กระทำการหรือพยายามกระทำการทางธุรกรรมตาม section 1956 (a) (1) หรือส่งหรือนำเข้า หรือพยายามส่งหรือนำเข้าตาม section 1956 (a) (2) ต้องรับผิดชอบแพ่งเป็นจำนวนไม่เกินกว่ามูลค่าของทรัพย์สินเงินทุน หรือตราสารทางการเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกรรม เป็นจำนวนเงิน 10,000 เหรียญสหรัฐ

¹⁸⁰ ปกรณ์ ปิติกุลตั้ง. “เรื่องเดิม”. หน้า 49-50

4) Section 1956 (c) (7) ได้กำหนดว่า การกระทำหรือกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ซึ่งได้กำหนดไว้ (Specified Unlawful Activity) หลายประการ กล่าวคือ

(a) การกระทำใดหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความผิดตามข้อหาที่กำหนดไว้ในมาตรา 1961 (1) ของกฎหมายนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติเงินตรา และภายใต้การรายงานการโอนเงินระหว่างประเทศ ในมาตรา 1961 เป็นกฎหมายที่ป้องกันการกระทำของมิถาชีพโดย มิได้กำหนดการกระทำผิดเป็นฐานความผิดใดความผิดหนึ่ง แต่ นำความผิดหลายๆ ฐานมารวมกันเป็นแบบแผนของการประกอบมิถาชีพ เพื่อที่จะได้ตัวผู้บงการที่แท้จริงในการกระทำ ความผิดแต่ละฐานมาลงโทษ เพื่อให้การใช้กฎหมายมีผล

(b) ความผิดต่อรัฐต่างประเทศซึ่งเกี่ยวกับการผลิต และการนำเข้าสินค้า การขาย การจำหน่ายสารเสพติดตามพระราชบัญญัติควบคุมสารเสพติด

(c) การกระทำใดๆ ซึ่งก่อให้เกิดการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมสารเสพติด มาตรา 408

(d) การกระทำความผิดข้อหาต่างๆ ที่สำคัญ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการช้อนเร้นทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับการอ้างสิทธิเรียกร้องและสาบานตัวที่เป็นเท็จ ความผิดเกี่ยวกับการให้สินบน ความผิดเกี่ยวกับการค้าอาวุธปืนผิดกฎหมาย ความผิดเกี่ยวกับการให้ค่าคอมมิชชั่นหรือของขวัญในการขอกู้ยืม ความผิดฐานปลอมแปลง ความผิดเกี่ยวกับการนำสินค้าหนีภาษีเข้ามาในสหรัฐอเมริกา ความผิดเกี่ยวกับการนำสินค้าเข้ามาโดยแสดงรายการเท็จ ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตของสถาบันการเงิน ความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์จากไปรษณีย์ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ ความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความผิดเกี่ยวกับการปลอมสินค้าและบริการ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาทั้ง 3 ฉบับดังกล่าวนี้ ในกฎหมาย Federal Crimes and Criminal Procedure นั้น มีบทกำหนดโทษแต่ยังไม่ใช่ข้อชี้ชัดของความผิดมูลฐานอันชัดเจน สำหรับกฎหมาย Bank Secrecy Act 1970 (BSA) และกฎหมาย Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA) ทั้ง 2 ฉบับนี้ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ค่อนข้างเห็นได้ชัด¹⁸¹ คือ BSA มีอำนาจตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงินที่ต้องสงสัยจำนวนและความเคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่อยู่ในธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ เพราะฉะนั้น ความผิดมูลฐานของกฎหมายฉบับนี้ก็จะเกี่ยวข้องกับผิดของสถาบันการเงิน ส่วน MLCA

¹⁸¹ กาญจนารักษ์ แร่เจริญ. “เรื่องเดิม”. หน้า 109

เป็นการกำหนดความผิดมูลฐานในหลายลักษณะกว้างๆ และให้ครอบคลุมการโอนเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำความผิด หรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือ เจ้าของเงิน หรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงิน เป็นการเอาผิดกับบุคคลทั้งหลายที่เกี่ยวข้องทั้ง สถาบันการเงินและบุคคลธรรมดา¹⁸² ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาจึงมีความผิดมูลฐานที่จะบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กว่า 200 ฐานความผิด¹⁸³ และความผิดมูลฐานมักมีพื้นฐานมาจากอาชญากรรมทางการเงินทั้งสิ้น โดยเฉพาะกระบวนการสร้างรายได้จากอาชญากรรมที่สำคัญ เช่น ยาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี รวมถึงการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย และการกระทำความผิดอาญาที่รัฐได้กำหนดไว้ซึ่งส่วนใหญ่จะทำในรูปแบบของขบวนการและมีลักษณะที่ลับซับซ้อนยากต่อการตรวจสอบ¹⁸⁴ และเกี่ยวข้องกับเงินจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดฐานความผิดในการฟอกเงินไว้จำนวนมากมักจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปราบปรามการฟอกเงินด้วย

4.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นศูนย์กลางทางการเงินอันดับต้นๆ ของโลก โดยเฉพาะมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเงินแก่ผู้ใช้บริการ ผู้กระทำความผิดจึงมักนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดทางอาชญากรรมมาทำการเปลี่ยนสภาพและนำไปใช้จ่ายเพื่อหาผลประโยชน์เพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้รัฐบาลของประเทศออสเตรเลียจึงได้ตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อใช้บังคับ และประเทศออสเตรเลียยังได้มีการพัฒนามากฎหมายที่สำคัญๆ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

4.2.1 Customs Act 1901

กฎหมายฉบับนี้แม้จะมีได้กำหนดถึงความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรง¹⁸⁵ แต่ก็ออกมาโดยวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐมีอำนาจยึดรายได้ที่มีที่มาจาก การซื้อขายยาเสพติดไม่ว่ารายได้นั้นจะเป็นเงินสด เช็ค หรือไม่ว่าทรัพย์สินอื่นใดก็ตาม รวมถึงการให้อำนาจศาลในการ

¹⁸² ชัยนันท์ แสงปุตตะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 31

¹⁸³ กฤติน พงษ์ศิริ. การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2560. หน้า 141

¹⁸⁴ ชัช วงศ์สิงห์. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีทรัพย์สินและเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2547. หน้า 110

¹⁸⁵ ไชยช เหมะระวีระ. “เรื่องเดิม”. หน้า 36

ตั้งปรับได้สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการค้ายาเสพติด อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายนี้มีไว้เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์ในด้านการให้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้มาตรการบังคับเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยกำหนดไว้ในมาตรา 229 A ให้รัฐสามารถยึดรายได้อันมีที่มาจาก การซื้อขายยาเสพติดไม่ว่ารายได้นั้นจะมีรูปแบบใดก็ตาม ถ้ารายได้นั้นมาจากการประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมายตามที่ระบุในมาตรานี้ เช่น รายได้ที่เกิดจากบุคคลใดๆ ซึ่งจำหน่ายหรือตกลงที่จะจำหน่ายยาเสพติดที่ได้นำเข้ามาในประเทศออสเตรเลีย รายได้ที่เกิดจากกรณีที่ถูกคนนำเข้า ส่งออก ยาเสพติดสู่ประเทศออสเตรเลีย หรือจากประเทศออสเตรเลีย รายได้ที่เกิดจากการที่บุคคลช่วยเหลือ สนับสนุน ในการจำหน่ายยาเสพติดเข้ามาหรือส่งออกจากประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น¹⁸⁶

4.2.2 Proceed of Crime Act 1987

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้หลายประการ คือ ให้ศาลมีอำนาจในการสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการขอข้อมูลของบุคคลจากสถาบันการเงิน โดยใช้อำนาจศาลสั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลนั้นให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อหรือต้องสงสัยว่าข้อมูลซึ่งอยู่ที่สถาบันการเงินนั้นแสดงว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดหรือกำลังจะกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในข้อหาที่รุนแรง (Serious Offense) เช่น การหลีกเลียงภาษี การจำหน่ายยาเสพติด การฉ้อโกงประชาชน และการฟอกเงิน หรือแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าทางอ้อมหรือโดยตรงจากการกระทำความผิด ให้สถาบันการเงินต้องทำการเก็บรักษาเอกสารสำคัญในการทำธุรกรรมทางการเงินไว้เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 7 ปี ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน หากเจ้าหน้าที่เชื่อว่า บุคคลใดมีทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไว้ในครอบครองให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขอหมายค้นจากศาลได้ หรือให้ขอหมายค้นจากศาลทางโทรศัพท์ได้ ส่วนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการฟอกเงิน กรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดให้ปรับไม่เกิน 200,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด ให้ปรับไม่เกิน 600,000 เหรียญ

อาจจะกล่าวได้ว่ากฎหมาย Proceed of Crime Act 1987 เป็นการกำหนดถึงการให้อำนาจแก่ศาลยุติธรรมหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมทั้งได้กำหนดบทลงโทษแก่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด รวมทั้งกำหนดโทษแก่บุคคล

¹⁸⁶ Australasian Legal Information Institute. CUSTOMS ACT 1901 - SECT 229A Proceeds of drug trafficking liable to forfeiture. ค้นเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2563. จาก http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/ca1901124/s229a.html

ที่พยายามชักย้าย ถ่ายเททรัพย์สิน ช่วยผู้กระทำความผิดให้พ้นจากการถูกลงโทษด้วย ถึงอย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ก็ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง หรืออย่างชัดเจน¹⁸⁷ แต่การกระทำความผิด เช่น การร่วมกันฉ้อโกง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งทำเป็นกระบวนการฟอกเงินและการหลีกเลี่ยงภาษี นั้นเป็นตัวอย่างของข้อหาขั้นรุนแรง ตามกฎหมายฉบับนี้¹⁸⁸

4.2.3 *Financial Transaction Report Act 1988*

กฎหมายฉบับนี้เดิมเรียกว่า The Cash Financial Transaction Report Act 1988 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อครอบคลุมถึงธุรกรรมเกี่ยวกับการเงินทุกประเภท ไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สิน ในลักษณะที่เป็นเงินสด เท่านั้นและมีเจตนาเพื่อเป็นเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่รัฐในการสืบสวนสอบสวน พฤติการณ์การกระทำความผิดต่างๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และจากองค์กรอาชญากรรม เป็นต้น และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย โดยกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต้องปฏิบัติตามที่กฎหมาย กำหนด เช่น ในมาตรา 40E กำหนดให้สถาบันการเงินจะต้องเก็บรักษาเอกสารการทำธุรกรรม ทางการเงินและเอกสารทางบัญชีที่เกี่ยวข้องไว้เป็นระยะเวลา 7 ปี และกฎหมายฉบับนี้เป็นเครื่องมือ สำคัญที่ได้กำหนดให้อำนาจรัฐในการสืบสวนเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ทางการเงินทั้งในและนอกประเทศ ทุกประเภทพร้อมกับช่วยรัฐในการสืบสวนสอบสวนโดยไม่มีการมุ่งเน้นหรือกำหนดความผิดมูลฐาน ในการกำหนดความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันหรือปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด¹⁸⁹

4.2.4 *Telecommunication Interception and Access Act 1979*

กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการขอหมายศาลเพื่อเข้าถึง ข้อมูลการสื่อสารเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวน โดยเฉพาะคดีสำคัญๆ เช่น การค้ายาเสพติด ฆาตกรรม การลักพาตัว การหลบเลี่ยงภาษี เป็นต้น และรวมไปถึงความผิดฐานฟอกเงินด้วยกฎหมาย ฉบับนี้จึงเป็นกฎหมายต้นแบบในการนำมาตรการใหม่ๆทางวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ ซึ่งเป็น

¹⁸⁷ กมลศักดิ์ หมั่นภักดี. “เรื่องเดิม”. หน้า 50-51

¹⁸⁸ วิทยา นีดิธรรม. การกำหนดกรอบลักษณะของความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2548. หน้า 64

¹⁸⁹ จันทน์ นาคเจริญวารี. การกำหนดให้ความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวล้อมเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547. หน้า 113

การสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ¹⁹⁰ เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามอาชญากรรม และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและอาชญากรรมทางการเงินอื่นๆ ในออสเตรเลีย ซึ่งมีความสำคัญในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹⁹¹

ในปี ค.ศ. 2016 ประเทศออสเตรเลียได้ใช้แนวทางอาชญากรรมทั้งหมดเป็นความผิดมูลฐาน เป็นแบบกว้างๆ โดยครอบคลุมความผิดอาชญากรรมร้ายแรง ตามที่ FATF กำหนด¹⁹²

กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินทั้ง 4 ฉบับของประเทศไทยนั้น หากพิจารณาแล้ว พบว่ามีความใกล้เคียงกับประเทศสหรัฐอเมริกาในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นสำคัญ แต่หากกล่าวถึงความผิดมูลฐานของประเทศออสเตรเลียจะมีความแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาเนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาจะกำหนดความผิดมูลฐานไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง¹⁹³ แต่ประเทศไทยจะกำหนดความผิดที่มีลักษณะการกระทำความผิดข้อหารุนแรง แต่ไม่กำหนดเฉพาะเจาะจง เพียงแต่กำหนดไว้ในลักษณะครอบคลุมกว้างๆ เท่านั้น¹⁹⁴ แต่ก็ต้องดูความผิดในลักษณะที่เป็นข้อหารุนแรงตามที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้ด้วย¹⁹⁵

4.3 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร

ค.ศ. 2000 United Nations Conventions Against Transnational Organized Crime 2000 (UNTOC)

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 เป็นความพยายามของนานาชาติในการที่จะพัฒนาเครื่องมือในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากการตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาอาชญากรรมและความเสียหาย

¹⁹⁰ สราวุธ พิพัฒน์มโนทัย. การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิต : ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับการค้าบุหรี่เถื่อน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548. หน้า 115

¹⁹¹ ปกรณ์ ปิติกุลตั้ง. “เรื่องเดิม”. หน้า 54

¹⁹² FATF, AnTi-money laundering and counter-terrorist financing measures Australia Mutual Evaluation Report April 2015. ค้นวันที่ 21 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/Mutual-Evaluation-Report-Australia-2015.pdf>

¹⁹³ เหมนิจฉินสา เศรษฐีสมบัติ. ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2560. หน้า 163

¹⁹⁴ ณัฐวิภา บริสุทธิชัย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547. หน้า 99

¹⁹⁵ ชัยนันท์ แสงปุดตะ. “เรื่องเดิม”. หน้า 44

ที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ทวีความรุนแรงและขยายตัวออกไปทั่วโลก ทำให้ประเทศต่างๆ ร่วมกันเพื่อหามาตรการแก้ไขซึ่งได้ตกลงในความร่วมมือในอนุสัญญานี้

ความเป็นมา วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

ผลกระทบขององค์กรอาชญากรรมมีอย่างกว้างขวาง ทั้งกระทบต่อด้านสังคม ความมั่นคง และเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ความก้าวหน้าของระบบเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ความเจริญก้าวหน้าของระบบคมนาคมและเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารได้กลายมาเป็นเครื่องมือที่กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรใช้เพื่อขยายเขตแดนและโอกาสในการกระทำความผิดออกไปในลักษณะข้ามชาติซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างที่เกิดจากเขตอำนาจศาลและระบบกฎหมายที่ต่างกันไปในแต่ละประเทศทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดอุปสรรคขึ้น

ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงปัญหานี้และเล็งเห็นว่าปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาที่ทุกๆ ประเทศจะต้องร่วมมือกันในการแก้ไข และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ¹⁹⁶ จึงได้เข้ามีส่วนร่วมในการตกลงเพื่อร่วมกันในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารแนบท้ายอนุสัญญา ซึ่งมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอันดับแรกของอนุสัญญาฯ และให้ความสำคัญของการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ¹⁹⁷ โดยมุ่งให้อนุสัญญานี้เป็นเครื่องมือของผู้ที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้มีการสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือในการคุ้มครองผู้เสียหายและพยานในคดี เพราะมีบางประเทศยังขาดมาตรการบางประการ ในอนุสัญญาจึงกำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกเหล่านั้นที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าวมีภาระในการตรากฎหมายภายใน โดยมีอนุสัญญาเป็นแบบอย่าง แนวทางการบัญญัติกฎหมาย และแนวนโยบายสำหรับเรื่องดังกล่าว

¹⁹⁶ สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด และสถานเอกอัครราชทูตอเมริกาประจำประเทศไทย. การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1). มปท. 2545. หน้า 28

¹⁹⁷ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 1

ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาสาระของอนุสัญญาจึงเป็นการกำหนดมาตรฐานและความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งด้านนโยบาย ตัวบทกฎหมาย แนวทางในการบริหาร และการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามและควบคุมองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ¹⁹⁸ ดังนี้

1) อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ได้กำหนดถ้อยคำและนิยามความหมายเพื่อให้การดำเนินการและการกำหนดมาตรการสามารถเกิดประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกันจากการกำหนดความหมายให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามที่กำหนดในอนุสัญญาฯ ข้อ 2 ดังนี้

(1) กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Organized criminal group) หมายถึง กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างของบุคคลสามคนหรือมากกว่าที่ดำรงอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งและมีการประสานการดำเนินงานระหว่างกัน โดยมีเป้าหมายในการกระทำอาชญากรรมร้ายแรงหนึ่งอย่างหรือมากกว่า หรือการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ นี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม¹⁹⁹

(2) อาชญากรรมร้ายแรง (Serious crime) หมายถึง การกระทำที่เป็นความผิดซึ่งสามารถลงโทษ โดยทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่รุนแรงกว่าได้²⁰⁰

(3) กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้าง (Structure group) หมายถึง กลุ่มที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นโดยความบังเอิญ เพื่อกระทำความผิดโดยทันที และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างเป็นทางการ ไม่จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องของการเป็นสมาชิก หรือมีโครงสร้างที่พัฒนาแล้ว²⁰¹

กลุ่มที่มีการจัดโครงสร้างเป็นกลุ่มบุคคลที่มีการจัดตั้งขึ้นโดยมีโครงสร้างภายในกลุ่มอย่างเป็นระบบ โดยไม่ใช่การรวมกลุ่มหรือการจัดตั้งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่มีการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่องและจำเป็นต้องเป็นกลุ่มที่มีโครงสร้างซึ่งพัฒนาแล้ว ซึ่งมีองค์ประกอบได้ดังนี้

- ก. เป็นกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปที่มีการจัดตั้งขึ้น
- ข. เป็นกลุ่มที่มีโครงสร้างในการจัดตั้ง
- ค. มีเป้าหมายในการจัดตั้ง

¹⁹⁸ สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด และสถานเอกอัครราชทูตอเมริกาประจำประเทศไทย. การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1). มปท. 2545. หน้า 28 - 29

¹⁹⁹ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 2 (a)

²⁰⁰ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 2 (b)

²⁰¹ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 2 (c)

2) ประเทศภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องนำการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดอาญามาบัญญัติเป็นความผิดอาญาภายในของตน และเรื่องนี้ถือเป็นมาตรการสำคัญของอนุสัญญาในการปราบปรามผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม โดยจะกำหนดให้บัญญัติฐานความผิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากร ตลอดจนการกระทำที่มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นความผิดที่มีบทลงโทษในทางอาญา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 5 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถนำตัวหัวหน้าหรือนายทุนของกลุ่มอาชญากรข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรมาลงโทษ เพราะเดิมที่ยากที่จะนำตัวบุคคลผู้กระทำความผิดที่อยู่ในระดับหัวหน้าหรือนายทุนของกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรมาลงโทษ อนุสัญญานี้จึงได้กำหนดให้นำหลักการมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรมากำหนดเป็นความผิดอาญา เพื่อให้การปราบปรามกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ²⁰²

(2) กำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมเป็นความผิด ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 6 เพื่อให้สามารถนำมามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ไปดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด โดยอนุสัญญากำหนดความผิดมูลฐานไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้ประเทศภาคีนำไปกำหนดฐานความผิดต่างๆ ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในประเทศของตนเอง โดยอนุสัญญาฯ ข้อ 6 กำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมเป็นความผิดอาญาเมื่อมีการกระทำโดยเจตนา คือให้การกระทำความผิดหรือการโอนย้ายทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นคือ รายได้จากอาชญากรรมเพื่อความประสงค์ในการปกปิดหรืออำพรางที่มาโดยผิดกฎหมายของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อหลีกเลี่ยงผลทางกฎหมายของการกระทำนั้น นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการปกปิดหรืออำพรางซึ่งลักษณะแหล่งที่มา การโอนการครอบครองการเคลื่อนย้ายหรือการมีกรรมสิทธิ์หรือการมีสิทธิอันแท้จริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรม โดยรู้ว่าทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม

(3) กำหนดให้การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นความผิดอาญา อนุสัญญาฯ ข้อ 8 ได้เสนอให้รัฐภาคีกำหนดให้การสัญญาว่าจะให้ หรือให้ผลประโยชน์อันมิชอบแก่ตัวพนักงานบุคคลอื่นหรือนิติบุคคลอื่น ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อให้เจ้าพนักงานนั้นกระทำการหรือละเว้นกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือการที่เจ้าพนักงานเรียกร้องหรือยอมรับซึ่งผลประโยชน์อันมิชอบ

²⁰² ประธาน จุฬาโรจน์มนตรี, สิริรักษ์ จรุงโรจน์ ณ อุษยา. การกำหนดให้การมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2548. หน้า 6

สำหรับตนเองหรือบุคคลอื่นหรือนิติบุคคลอื่นทั้งทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อให้เจ้าพนักงานนั้นกระทำการหรือละเว้นกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่เป็นความผิดและขยายความรับผิดชอบไปยังเจ้าพนักงานระหว่างประเทศหรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ และมุ่งหมายถึงการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการฉ้อราษฎร์บังหลวง

(4) การมีส่วนร่วมของนิติบุคคลในองค์การอาชญากรรม ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 10 ภายใต้หลักกฎหมายของรัฐภาคี ความรับผิดชอบของนิติบุคคลอาจเป็นความรับผิดทางอาญา ทางแพ่งหรือทางปกครอง ซึ่งความรับผิดดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อความรับผิดทางอาญาของบุคคลธรรมดา รวมถึงต้องกำหนดให้มีบทลงโทษทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด

(5) กำหนดให้การขัดขวางกระบวนการยุติธรรมเป็นความผิด อนุสัญญาฯ ข้อ 23 รัฐภาคีจะต้องกำหนดให้การใช้กำลัง การข่มขู่ การทำให้กลัว หรือการสัญญา การเสนอ หรือการให้ประโยชน์ที่มีควรมีเพื่อให้พยานให้การเท็จหรือเพื่อแทรกแซงการให้หรือการเสนอพยานหลักฐานในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาเป็นความผิดเมื่อกระทำโดยเจตนา และยังไม่รวมไปถึงการใช้กำลัง หรือการข่มขู่ หรือการทำให้กลัว เพื่อแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการยุติธรรมหรือเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่ระบุในอนุสัญญา

3) การกำหนดมาตรการภายในของประเทศสมาชิกในการต่อต้านการประกอบกิจกรรมขององค์การอาชญากรรม

(1) มาตรการป้องกันการฟอกเงิน ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 7 ให้รัฐภาคีต้องตรากฎหมายภายในระเบียบปฏิบัติในการกำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันและปราบปรามกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องขององค์การอาชญากรรม เช่น เกี่ยวกับการทำธุรกรรม นอกจากนี้ให้สถาบันการเงินในประเทศจัดเก็บบันทึกการทำธุรกรรมของลูกค้าไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ สืบสวนสอบสวนแหล่งที่มาของเงิน และห้ามใช้นามแฝงหรือชื่อปลอมในการเปิดบัญชีหรือทำธุรกรรมทางการเงิน

(2) การใช้วิธีการสมัยใหม่ในการสืบสวนสอบสวน ตามอนุสัญญาฯ ข้อ 20 หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายในรัฐภาคีใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนพิเศษ สำหรับความผิดที่อนุสัญญานี้ระบุถึง โดยอาจใช้วิธีการ เช่น การส่งภายใต้การควบคุม (controlled delivery) การปฏิบัติการลับ (undercover) การสะกดรอยด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (electronic surveillance)

(3) มาตรการคุ้มครองพยานและการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย อนุสัญญาฯ ข้อ 24 และข้อ 25 ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองด้านความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายแก่พยานและญาติหรือผู้ใกล้ชิดของพยานจากการถูกแก้แค้นหรือข่มขู่ที่อาจเกิดขึ้นได้ จากการเป็นพยานในการดำเนินคดี ซึ่งพยานผู้นั้นเป็นผู้ให้การที่เกี่ยวข้อง

กับการกระทำความผิดที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม เช่น การย้ายที่อยู่ การปกปิดข้อมูล ประวัติส่วนตัว สถานะและที่อยู่ของบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ ให้พยานอาจให้การผ่านทาง การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาโดยตรง เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน

(4) มาตรการยึดและริบทรัพย์สิน อนุสัญญาฯ ข้อ 1 ให้รัฐภาคีต้องมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อริบหรือยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งรวมถึงทรัพย์สินหรืออุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้อื่นที่ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามอนุสัญญา และทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมซึ่งเป็นการผิดที่ครอบคลุมในอนุสัญญาที่ได้เปลี่ยนรูปหรือแปรสภาพเป็นทรัพย์สินอื่น

4) การกำหนดมาตรการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งการเก็บรวบรวม แลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับลักษณะขององค์กรอาชญากรรม การขยายความร่วมมือกับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและวิชาการ การโอนการดำเนินคดีอาญา มาตรการส่งผู้ร้ายข้ามแดน มาตรการโอนตัวนักโทษ ความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญา การสืบสวนสอบสวนร่วม

4.4 มาตรการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในทางระหว่างประเทศ

อาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นสร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อทุกประเทศทั่วโลก แต่ละประเทศจึงได้มีการแสวงหาความร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเป็นแนวทางให้แต่ละประเทศนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับกฎหมายภายใน โดยผู้ศึกษาขออธิบายเฉพาะมาตรการตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน ดังนี้

ข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendations)

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (The Financial Action Task Force หรือ FATF) เป็นองค์การระหว่างรัฐ มีหน้าที่ในการจัดตั้งมาตรฐานด้านต่างๆ และส่งเสริมให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อให้บรรลุผลในการต่อต้านการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ตลอดจนภัยคุกคามอื่นที่จะกระทบต่อระบบการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้อง

คุ้มครองไม่ให้มีการนำระบบการเงินระหว่างประเทศไปใช้ในการกระทำความผิด²⁰³ โดย FATF ได้จัดทำรายงานซึ่งมีข้อเสนอแนะ 40 ประการ (FATF 40 Recommendations) เพื่อมุ่งเน้นในเรื่องกฎหมายอาญา กฎหมายธนาคาร และความร่วมมือในทางระหว่างประเทศ อันมีหลักการสำคัญเกี่ยวกับการต่อต้านการฟอกเงิน ได้แก่

1) กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาและมีโทษตามกฎหมาย และแต่ละประเทศสมาชิกควรนำความผิดฐานฟอกเงินมาใช้กับความผิดร้ายแรงทั้งหมด โดยกำหนดความผิดมูลฐานให้มีขอบเขตครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำควรประกอบด้วยความผิดทั้งหมดที่จัดอยู่ในประเภทของความผิดร้ายแรง (Serious Offences) ตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษอย่างสูง คือ โทษจำคุกมากกว่า 1 ปีขึ้นไป หรือความผิดที่มีกำหนดโทษอย่างต่ำ คือ โทษจำคุกมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป²⁰⁴

2) กำหนดให้มีมาตรการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

3) กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการเปิดเผยความลับของธนาคาร (ZBank Secrecy Law) และข้อกำหนดเรื่องการรายงานการแสดงตนของลูกค้า โดยประเทศสมาชิกต้องกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่ให้ลูกค้าแสดงตนในการฝากเงิน รวมทั้งไม่อนุญาตให้ใช้ชื่อบัญชีที่มีการปกปิดชื่อหรือข้อมูลที่แท้จริงของลูกค้า ต้องจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติในการประกอบธุรกิจ และจัดให้มีมาตรการสืบหาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย²⁰⁵

²⁰³ กองกำกับและตรวจสอบ. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. 2555. หน้า 9

²⁰⁴ “เรื่องเดิม”. หน้า 55

²⁰⁵ กาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. 2539. หน้า 10

บทที่ 4

วิเคราะห์การกำหนดให้ลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

เนื่องด้วยมาตรการทางกฎหมายอาญาของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ยังไม่เพียงพอในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม และการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อีกทั้งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ไม่อาจนำมาใช้บังคับกับความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดได้ครอบคลุมเท่าที่ควร ในบทนี้ผู้ศึกษาจึงจะวิเคราะห์ถึงเหตุผลความจำเป็นอันนำไปสู่หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐาน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางและขอบเขตที่เหมาะสมในการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1. มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน

การกำหนดความผิดมูลฐานมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว มีลักษณะที่เป็นการกำหนดความผิดที่อาชญากรประกอบอาชญากรรมแล้ว ได้รับผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สิน โดยที่ผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะยังไม่เป็นความผิดฐานฟอกเงิน แต่จะเป็นความผิดที่ต่อเนื่องเมื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานไปกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการฟอกเงิน การกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น จึงมีแนวคิดพื้นฐานมาจากความผิดมูลฐานที่กำหนดจะต้องเป็นความผิดทางอาญาที่มีเงินเป็นปัจจัยสำคัญ และต้องถูกนำมาตราต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญาหรือมาตรการทางแพ่งตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาใช้บังคับ ในทางกลับกันถ้าหากมิใช่ความผิดมูลฐานแล้ว การดำเนินการต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ไม่สามารถดำเนินการได้และผู้กระทำนั้นก็มิมีความผิดฐานฟอกเงินด้วย ดังนั้นการที่จะนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปใช้บังคับในความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด จึงจำเป็นต้องกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เสียก่อน อย่างไรก็ตาม การจะกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้นั้น ต้องกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ดังนี้

1) จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าควบคุม กักตุนสินค้าแล้วนำมาจำหน่ายเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 นั้น จะมีลักษณะการผลิตหรือลักลอบผลิตในรูปแบบที่ทำเป็นขบวนการเครือข่าย มีระบบการจัดการที่เป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized crime) ประเภทหนึ่ง โดยมีผู้กระทำความผิดในระดับที่แตกต่างกันหลายระดับชั้น มีทั้งผู้กระทำความผิดที่อยู่เบื้องหน้า ผู้สนับสนุน หรือผู้ที่คอยรับผลประโยชน์อีกทอดหนึ่ง และมักจะมีผู้ควบคุมบงการอยู่เบื้องหลัง ซึ่งการจัดตั้งเป็นองค์กรอาชญากรรมดังกล่าวเป็นความร่วมมือเพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์ร่วมกัน มีการทำงานในลักษณะบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีการประสานงานกัน มีการจัดการแบ่งงานกันรับผิดชอบ มีการวางแผน เตรียมการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจ อันส่งผลให้ธุรกิจเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้นมีความสำคัญในเรื่องของผลประโยชน์ที่มีขอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ตามมาตรา 29 และมาตรา 30 นั้น จะต้องมีการผลิต หรือนำเข้าสินค้าอันเป็นที่ต้องการของประชาชน ในภาวะขาดแคลน เพื่อจัดจำหน่ายสู่ประชาชนทั่วไป โดยผู้ที่ผลิตหรือผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะกระทำความผิดโดยใช้รูปแบบของกลุ่มบุคคลหรือบริษัทในการดำเนินการซึ่งเป็นขั้นตอนกระบวนการผลิตที่แยกต่างหากจากกัน หรือหากมีการนำเข้าส่วนประกอบจากต่างประเทศก็สามารถส่งต่อไปยังเครือข่าย เพื่อนำไปสู่กระบวนการผลิตและจัดจำหน่ายได้ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการของขบวนการเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมเหล่านั้นมักคาดหวังถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับอันเนื่องมาจากการสมคบกัน จากลักษณะการทำงานอย่างเป็นระบบ

และเป็นกลุ่มบุคคลหรือในรูปแบบของบริษัทจึงเป็นเหตุให้มาตรการทางกฎหมายสามารถดำเนินการได้เพียงผู้กระทำความผิดที่มีการกระทำและมีพยานหลักฐานชัดเจนเบื้องต้นนั้น ไม่สามารถเชื่อมโยงถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังที่ไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดโดยตรง ซึ่งมักจะหลุดรอดจากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ จนนำไปสู่กระบวนการฟอกเงินได้ ดังนั้น การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ตามมาตรา 29 และมาตรา 30 โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจที่กักตุนสินค้าและจงใจนำสินค้าออกมาจำหน่ายเกินราคาที่กำหนด จึงถือเป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในลักษณะองค์ประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2) จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง การกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น มีลักษณะของการประกอบอาชญากรรมที่มีผลตอบแทนให้กับผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ซึ่งเป็นนายทุนรายใหญ่ที่ได้มีการผลิตสินค้าควบคุมเป็นจำนวนมากนั้นถูกส่งขายต่อไปยังเครือข่าย เช่น การโฆษณาขายในสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือมีการขายตามตลาดทั่วไป เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดรายได้หรือผลตอบแทนจำนวนมากแก่ผู้กระทำความผิดเนื่องจากสินค้าควบคุมหรือวัตถุดิบส่วนผสมที่นำมาประกอบการผลิตนั้นอาจมีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำเมื่อเทียบกับต้นทุนในการผลิตสินค้าควบคุมที่แท้จริง จึงทำให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้สามารถแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจดังกล่าวได้อย่างมากมายมหาศาล โดยปราศจากการควบคุมตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐและนำผลประโยชน์เหล่านี้กลับมาหมุนเวียนขยายธุรกิจของตนในการกระทำความผิดได้อีกครั้ง จะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 เป็นอาชญากรรมที่ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง โดยอย่างยิ่งหากเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นนายทุนรายใหญ่ในการผลิตสินค้าควบคุม อันส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเห็นว่าผลตอบแทนที่ได้รับนั้นคุ้มค่ากับความเสี่ยงที่อาจจะถูกลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งผลประโยชน์หรือผลตอบแทนเหล่านี้ก็มักจะถูกนำไปเกี่ยวข้องกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอื่นๆ อีกด้วย เช่น การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหรือว่าจ้างผู้มีอิทธิพลเข้ามาคุ้มครองดูแลผลประโยชน์ของตน ทั้งยังอาจถูกใช้ประโยชน์ในการฟอกเงินเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิดได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 โดยเฉพาะผู้ผลิตสินค้าควบคุมจึงถือเป็นความผิดที่มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3) จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะที่มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคา ที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 โดยเฉพาะผู้ผลิตสินค้าควบคุมในปัจจุบันนั้นได้พัฒนารูปแบบให้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น มีการปรับวิธีการกระทำความผิดหรือมีการเปลี่ยนรูปแบบผลิตเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ผลิตในห้องเล็กๆ หรือผู้กระทำความผิดบางรายได้ทำการเปลี่ยนสถานที่ผลิตหรือย้ายแหล่งผลิตไม่ให้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเพื่อหลีกเลี่ยงการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น โดยที่กระบวนการผลิตมีผู้เกี่ยวข้องหลายระดับ เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จำนวนมากและเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในลักษณะที่ร้ายแรงอื่นๆ อีกมากมายจนไม่อาจถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อยได้อีกต่อไป แต่กลายเป็นความผิดร้ายแรงที่สามารถสร้างผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างรุนแรงมหาศาลทั้งในทางตรงและทางอ้อม ประกอบกับวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารสนเทศสมัยใหม่ ที่ทำให้การเชื่อมโยงติดต่อข้อมูลระหว่างกันทำได้สะดวก รวดเร็วและง่ายดาย เป็นผลให้การกระทำความผิดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ก่อให้เกิดการทำธุรกรรมรูปแบบใหม่โดยใช้เครือข่ายทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสารหรือการโฆษณาเพื่อการค้า ด้วยรูปแบบที่หลากหลายแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและเข้าถึงได้จากทุกหนแห่ง ทั้งยังยากต่อการตรวจพบ จับกุมและดำเนินการในทางกฎหมายอย่างยิ่ง และหากสถานที่ผลิตสินค้าควบคุมดังกล่าวมิได้ตั้งอยู่ในประเทศไทย แต่ตั้งอยู่ในต่างประเทศยิ่งยากที่จะกำหนดมาตรการเพื่อการควบคุมตรวจสอบ ยิ่งเป็นเหตุให้มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวไม่สามารถนำมาปรับใช้แก่ลักษณะการกระทำความผิดหรือไม่สามารถสกัดกั้นธุรกิจที่เกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดได้ หรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรที่จะนำมาบังคับใช้ในปัจจุบัน ดังนั้นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 โดยเฉพาะการผลิตสินค้าควบคุม จึงถือเป็นความผิดที่มีลักษณะที่มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4) จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ในส่วนของผู้ผลิตสินค้าควบคุมนั้น ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งและเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ประการแรก เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นการกระทำผิดกฎหมายหรือแอบการกระทำความผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว ซึ่งในปัจจุบันมักพบเห็น ในการกระทำความผิด

ตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ในรูปแบบของการลักลอบผลิต นำเข้าหรือจัดจำหน่ายโดยไม่ได้ อนุญาตเป็นจำนวนมากโดยปรากฏในสื่อสาธารณะทั่วไป ประการที่สอง ผู้ผลิตสินค้าควบคุม จะเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิด มีคุณสมบัติพิเศษที่เหนือกว่าผู้ประกอบการทั่ว ทั่วไป ได้แก่ การมีความรู้ด้านการศึกษาที่สูงโดยเฉพาะเรื่องของสินค้าหรือส่วนประกอบหรือส่วนผสม ของสินค้า หรือมีการใช้เทคโนโลยีทันสมัยที่มีประสิทธิภาพสูงในการกระบวนการผลิต ซึ่งยาก แก่การสืบสวน จับกุมและดำเนินคดี ประการที่สาม การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้า ควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดในมาตรา 29 และมาตรา 30 สำหรับกระบวนการผลิต สินค้าควบคุมนั้นยากจะดำเนินการด้วยคนเพียงคนเดียว ซึ่งมักจะดำเนินการโดยคนหลายกลุ่มเชื่อมโยง เป็นขบวนการจนนำไปสู่การรวมตัวกันเป็นองค์กรอาชญากรรม และอาจขยายตัวเป็นองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติต่อไป และประการสุดท้าย การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุม และจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 นั้นมีลักษณะขัดต่อความสงบสุข และสวัสดิภาพของประชาชน มูลค่าความเสียหายมีมากกว่าอาชญากรรมทั่วไป จำนวนผู้เสียหาย ในแต่ละครั้งมีจำนวนมาก และนอกจากจะมีลักษณะของการส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวมแล้ว ยังกล่าวได้ว่ารัฐก็นับว่าเป็นผู้เสียหายด้วยเช่นกัน เพราะธุรกิจที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าควบคุม ตามมาตรา 29 และมาตรา 30 นั้นเป็นการบ่อนทำลายเศรษฐกิจ รวมไปถึงอาจทำลายสุขภาพอนามัย ของประชาชน ขัดขวางและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเติบโตของประเทศ ทำให้รัฐต้องนำเงิน จากงบประมาณด้านสาธารณสุขมาเพื่อรักษาผู้ที่ได้รับผลกระทบของการใช้สินค้าควบคุม อันส่งผลกระทบต่อประชาชน เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอีกด้วย เนื่องจากเป็นอาชญากรรม ทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์จำนวนมากจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการกักตุนสินค้าควบคุม และจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ซึ่งจะถูกนำไปสู่กระบวนการฟอกเงินแล้วนำเข้าสู่ระบบ การเงินของประเทศ ซึ่งเป็นผลเสียต่อความเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นการกระทำความผิด เกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ตามมาตรา 29 และมาตรา 30 จึงถือเป็นความผิดที่มีลักษณะที่เป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน

ดังนั้นจากการศึกษาหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้ง 4 ประการและพิจารณา ถึงลักษณะของการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 29 และมาตรา 30 นั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้า ควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ตามมาตรา 29 และมาตรา 30 มีลักษณะที่สอดคล้อง

กับหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ประการ ตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 3 ซึ่งหากได้กำหนดให้ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ก็จะสามารถลดจำนวน ของขบวนการเครือข่ายของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้า เกินราคาที่กำหนดให้ลดน้อยถอยลงและเพื่อคุ้มครองประชาชนและสังคมด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ที่จะถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน ควรมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดที่มีหรืออาจมีผลกระทบ อย่างรุนแรงขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ และได้ไปซึ่งทรัพย์สินด้วย จึงต้องกำหนดกรอบลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุน สินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด) ดังนี้

(1) การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้า เกินราคาที่กำหนด ตามมาตรา 29 และมาตรา 30 จะต้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าพฤติการณ์อย่างไร จึงจะถือว่าเป็นการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ผู้ศึกษามีความเห็นว่า จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมเป็นสำคัญ ซึ่งได้แก่ การผลิตสินค้าควบคุมเป็นจำนวนมาก และได้กักตุนสินค้าไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งในกรณีนี้ศาลอาญากรุงเทพใต้ได้มีคำวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ 5722/2548 หมายเลขแดงที่ 1333/2549 ว่าจำเลยทั้งสองซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจ ขายสินค้าเครื่องบริโภคในทางการค้าซึ่งมีน้ำตาลทรายขาวอันเป็นสินค้าควบคุมไว้เพื่อจำหน่าย เป็นทางการค้าปกติ จำนวน 2,939 กระสอบ (น้ำหนักห้าสิบกิโลกรัมต่อกระสอบ) ได้ร่วมกัน กักตุนสินค้า โดยไม่นำสินค้าควบคุมออกจำหน่ายหรือเสนอขายตามปกติและปฏิเสธการจำหน่าย น้ำตาลทรายขาวอันเป็นสินค้าควบคุมนั้นแก่ผู้มีชื่อที่มาขอซื้อ จำนวน 10 กระสอบ ทั้งนี้โดยไม่มี เหตุผลสมควร จากคำพิพากษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าจำนวนน้ำตาลทรายขาวที่ผลิตนั้นมีเป็นจำนวนมาก และมีไว้เพื่อขายจึงมีลักษณะเป็นการค้า และการกระทำความดังกล่าวยังก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน และสังคมด้วย ทั้งนี้ จำนวนของการผลิตน้ำตาลทรายขาวนั้นจะต้องพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์ แวดล้อมอื่นๆ อีกด้วย เช่น มีเครื่องมือผลิตที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงและมีศักยภาพในการผลิตในแต่ละครั้ง เป็นจำนวนมาก เป็นต้น

(2) การครอบครองเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุอื่นใดหรือแม้แต่สถานที่ที่สามารถ ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าควบคุมได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการผลิตสินค้าควบคุม ซึ่งควร พิจารณาจากจำนวนและศักยภาพของเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ หรือวัตถุอื่นใดเป็นสำคัญ ซึ่งเป็น พฤติการณ์ที่ชี้ชัดว่าเป็นการใช้เครื่องมือดังกล่าวในการผลิตสินค้าควบคุมอันมีลักษณะเป็นการค้า

(3) การเป็นฐะจัดหา ตาม (1) หรือ (2) เพื่อให้บุคคลอื่นใช้

ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้ลักษณะทั้ง 3 ประการข้างต้น เป็นลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

หากเปรียบเทียบกับแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศพบว่า มีแนวทางในการกำหนดความผิดมูลฐาน ดังนี้ แนวทางที่ 1 คือ การกำหนดความผิดอาญาที่จะเป็นความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน ซึ่งอาจจะระบุฐานความผิดไว้โดยเฉพาะเจาะจงและระบุไว้ในหลายลักษณะกว้างๆ โดยให้ครอบคลุมการโอนเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น แนวทางที่ 2 คือ การกำหนดให้ความผิดอาญาทุกประเภทเป็นความผิดมูลฐาน โดยไม่ระบุฐานความผิดแยกออกมาโดยเฉพาะเจาะจงแต่จะระบุในลักษณะที่กว้างๆ เพื่อให้ครอบคลุมความผิดหลากหลายประเภท ซึ่งมีได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้โดยเฉพาะเจาะจงและชัดเจน เช่น ประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น ในส่วนของประเทศไทยนั้นได้ใช้แนวทางแรกดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาในการกำหนดความผิดมูลฐาน คือ การกำหนดความผิดอาญาที่จะเป็นความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน ซึ่งอาจจะระบุฐานความผิดไว้โดยเฉพาะเจาะจงซึ่งก่อให้เกิดปัญหานั้นก็คือ การที่จะต้องตรวจสอบเพิ่มเติมว่าความผิดมูลฐานมีเพียงพอหรือไม่

ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ในปัจจุบันความผิดมูลฐานของประเทศไทยตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดลักษณะเฉพาะเจาะจงความผิดตามกฎหมายกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยมีจำนวนทั้งสิ้น 29 มูลฐานซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำนวน 21 มูลฐาน และกำหนดไว้ในกฎหมายอื่นอีก 8 มูลฐาน ซึ่งถือว่ามีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับความผิดมูลฐานของสหรัฐอเมริกาซึ่งมีความผิดมูลฐานกว่า 240 มูลฐาน

อย่างไรก็ตามแม้การกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศต่างๆ จะมีที่มาแตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่ก็มาจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทต่างๆ ตลอดถึงการประกอบอาชญากรรมที่เป็นความผิดอาญาและสามารถสร้างรายได้จำนวนมาก ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานในประเทศหนึ่งจึงไม่อาจนำไปใช้กำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้ทั้งหมด แต่สามารถนำมาเป็นแนวทางหรือแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานในอีกประเทศหนึ่งได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานและลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยและของต่างประเทศแล้ว จะพบว่าการกำหนดความผิดมูลฐานเป็นการกำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการที่จะนำมาตราการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ ซึ่งได้กำหนดไว้ในความผิดมูลฐาน เพราะไม่ว่าจะเป็นความผิดใดๆ

ที่มีความร้ายแรง ถ้าไม่ใช่ความผิดที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะนำมาตราการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้โดย ทั้งมาตรการทางอาญาเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน และมาตรการทางแพ่งเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7290/2554 การซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นเหตุให้ได้เงินของกลางมานั้น เป็นความผิดต่อกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินโดยเฉพาะ ไม่อยู่ในนิยาม “ความผิดมูลฐาน” และเงินของกลางไม่อยู่ในนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ดังนั้นการกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานฟอกเงิน ในทางกลับกันหากเป็นความผิดมูลฐานแล้วก็สามารถนำมาตราการต่างๆ มาดำเนินการได้ดังเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9811/2560 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็เพื่อกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและตัดวงจรประกอบอาชญากรรม จึงได้มีการกำหนดมาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และกำหนดมาตรการทางแพ่งในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานไว้ ดังจะเห็นได้ว่า คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว ในเรื่องของการกำหนดความผิดมูลฐานมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ศึกษามีความเห็นว่ายังมีความผิดที่สำคัญอีกหลายประเภทที่ไม่สามารถนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับใช้เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มาตรา 29 และมาตรา 30 ก็เป็นหนึ่งในปัญหาที่สำคัญที่มีได้กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานของประเทศไทยตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งที่เป็นความผิดประเภทหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากมาจากการกระทำความผิด อันสามารถที่จะนำรายได้นั้นไปหมุนเวียนในการกระทำความผิดครั้งต่อไปได้อีก

แม้ว่าในปัจจุบันจะมีกฎหมายที่ใช้ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้นก็คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มาตรา 29 และมาตรา 30 ซึ่งมีบทลงโทษในมาตรา 41 ก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังคงมีปัญหา รวมถึงอุปสรรคในการบังคับใช้ ซึ่งแม้ว่าจะมีโทษทางอาญา คือ โทษจำคุกและโทษปรับ รวมไปถึงมีการยึดหรืออายัดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าก็ตาม

แต่โทษดังกล่าวไม่สามารถจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำธุรกิจการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ซึ่งถูกโอนหรือเปลี่ยนสภาพด้วยวิธีการต่างๆ อันเป็นลักษณะของการฟอกเงินได้ เพราะทรัพย์สินต่างๆ เหล่านั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด จึงไม่สามารถนำเอาการลงโทษในด้านทรัพย์สินตามมาตรา 18 (3) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 หรือการริบทรัพย์สินตามมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำเงินหรือรายได้ที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปใช้ในการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมายได้ต่อไป

ดังนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและมีลักษณะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ประการตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐาน กล่าวคือ มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมหรือขบวนการ มีลักษณะของการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง มีลักษณะที่มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม และมีลักษณะที่เป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ

หากเพิ่มเติมฐานความผิดในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยได้มีการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานแล้ว จะทำให้การบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้ศึกษามีความเห็นว่ามีมาตรการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังต่อไปนี้แนวคิดในการควบคุมการฟอกเงินนั้นก็คือ การเป็นเครื่องมือที่ตัดวงจรการก่ออาชญากรรมให้ลดน้อยลงและเป็นการป้องกันการนำเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเข้าสู่ระบบเงิน ดังเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9811/2560 ที่ได้วินิจฉัยว่าเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็เพื่อกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและตัดวงจรประกอบอาชญากรรม รวมถึงเป็นไปตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานของต่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบคลุมความผิดหลากหลายประเภทและเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนำเอามาตรการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้เสริมควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการปราบปรามการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ก็อาจทำให้การแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไปอีกด้วย

2. มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

ในปัจจุบันการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น ได้ถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลา นานกว่า 20 ปี ประกอบกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและการขยายตัวทางการค้าได้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนกฎหมายที่มีความทันสมัย เพื่อคุ้มครองประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และแม้ว่าจะมีบทกำหนดโทษในมาตรา 41 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 (ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการใดๆ โดยจงใจที่จะทำให้ราคาสูงเกินสมควร...) หรือมาตรา 30 (ห้ามมิให้บุคคลใดกักตุนสินค้าควบคุม...) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ก็ตามแต่ก็ไม่อาจทำให้เหล่าอาชญากรเกรงกลัวแต่อย่างใด ยิ่งทำให้ขบวนการจำนวนมากเหล่านี้เห็นว่า คຸ້ມຄ່າที่จะเสี่ยงในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด อันอาจส่งผลให้ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งที่มีการผลิตสินค้าควบคุมที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียเพิ่มขึ้นมาอีกประเทศก็ได้ และนำไปสู่แหล่งรวมตัวของอาชญากรระหว่างประเทศที่เข้ามากระทำความผิดในประเทศไทย และมักจะใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อไปกระทำความผิดยังประเทศอื่นๆ ดังนั้น การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด จึงเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการก่อองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบของขบวนการ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงและขยายวงกว้างต่อไปเรื่อยๆ สมควรที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดจะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีบทกำหนดโทษที่รุนแรงและเด็ดขาด

เมื่อพิจารณาถึงบทลงโทษของผู้กักตุนสินค้าควบคุมและผู้ประกอบธุรกิจที่จำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดในมาตรา 41 กรณีหากเป็นนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดด้วยแล้ว กฎหมายไม่ได้กำหนดโทษที่จะลงแก่นิติบุคคล ดังนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นที่ควรมีการกำหนดโทษปรับให้เหมาะสมกับความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน และเมื่อเทียบกับผลกำไรที่นิติบุคคลนั้นได้มาจากการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดอันมีลักษณะ

เพื่อการค้า และเพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันที่มูลค่าของเงินสูงขึ้น เมื่อมีการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวมากยิ่งขึ้น เพราะนอกจากผู้กระทำความผิดจะมีความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ยังจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทลงโทษทางอาญาที่มีความรุนแรงด้วยเช่นกัน ดังนี้

1) การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 คือ

บุคคลใดๆ รวมถึงนิติบุคคล ได้มีการ โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าก่อน ขณะ หรือ หลังการกระทำความผิด โดยไม่ให้อำนาจรับโทษหรือให้รับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือกระทำความผิดประการใดๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ ได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หากบุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามมาตรา 60 กล่าวคือ ระวังโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และกรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามมาตรา 61 คือ ระวังโทษปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท

จากมาตรา 5 ซึ่งเป็นการกำหนดถึงลักษณะของการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และมีบทลงโทษทางอาญาไว้ โดยมีเจตนารมณ์ที่ประสงค์จะเอาผิดกับผู้กระทำความผิดในเรื่องทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งหากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดถูกกำหนดเป็นความผิดมูลฐานแล้ว บุคคลใดก็ตามที่กระทำการต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามลักษณะที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 5 ย่อมถือได้ว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งต้องรับโทษดังกล่าวด้วย และบทลงโทษทางอาญาเมื่อเปรียบเทียบระหว่างพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 และมาตรา 42 กับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา 60 และ 61 พบว่ามีบทลงโทษทางอาญาที่ค่อนข้างรุนแรง แต่เมื่อพิจารณาในเรื่องของโทษปรับนั้น โทษปรับที่ลงโทษ

การกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดในมาตรา 41 นั้น เมื่อเทียบในปัจจุบันนี้ ถือว่าเป็นโทษปรับที่น้อยมาก โดยเฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ อย่างชัดเจนแต่อย่างใด แต่โทษปรับในมาตรา 61 นั้นมีโทษปรับที่ค่อนข้างสูง

2) การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษในราชอาณาจักร ตามมาตรา 6 โดยมีเงื่อนไขดังนี้

ถ้าผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือมีผู้กระทำความผิดที่เป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยมีวัตถุประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นที่ประเทศไทยหรือมีรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหายจากการกระทำนั้น หรือมีผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นได้บัญญัติว่าเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้อยู่ในประเทศไทยโดยปรากฏตัวขึ้น และไม่ได้มีการดำเนินการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ดังนั้นผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงินถึงแม้ว่าจะกระทำนอกประเทศไทยก็ตาม จะต้องรับโทษในราชอาณาจักรหรือประเทศไทย

จากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษในราชอาณาจักร ตามมาตรา 6 นั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีทางอาญากับผู้ที่ได้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด กล่าวคือ หากเป็นกรณีที่ไม่สามารถเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 เพราะเหตุที่การกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำนอกราชอาณาจักรจึงยากต่อการสืบสวนสอบสวนหรือจับกุมเพื่อดำเนินคดี แต่หากเจ้าหน้าที่รัฐมีการสืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบพบข้อมูลว่าผู้กระทำความผิดดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดมูลฐานว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถในการดำเนินการหาผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรได้ ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว

3) การกระทำความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือสมคบ เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ในมาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 ได้กำหนดลักษณะ ดังนี้

ผู้ใดซึ่งกระทำการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิดหรือจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็พาทนะ สถานที่หรือวัตถุใดๆ หรือกระทำการใดๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยจะต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

ผู้ที่สมคบการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จะต้องมีการตกลงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีเจตนากระทำความผิดฐานฟอกเงิน กฎหมายก็ลงโทษผู้สมคบกันเช่นว่านี่ก็หนึ่งของโทษที่ได้กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น มักจะมาจากการกระทำความผิดมูลฐานในรูปแบบของขบวนการเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ซึ่งการประกอบอาชญากรรมขององค์กรเหล่านี้ถือเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากจะมีลักษณะการแบ่งหน้าที่กันทำโดยมีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคน การสืบสวนสอบสวนหรือเข้าทำการจับกุมผู้กระทำความผิดทั้งขบวนการในฐานะตัวการ และยังมีตัวการที่มีหน้าที่สนับสนุนอยู่เบื้องหลังทั้งขบวนการทุกคนนั้นเป็นไปค่อนข้างยาก โดยผู้ที่กระทำความผิดในขณะที่ถูกจับกุมในครั้งแรกนั้นย่อมถูกดำเนินคดีในฐานะตัวการ แต่ผู้ที่อยู่ในขบวนการที่ถูกจับกุมได้ภายหลังนั้นอาจมีสถานะเป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ ผู้สมคบ หรือเป็นแค่เพียงผู้พยายามกระทำความผิด กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่มีสถานะแตกต่างกัน ก็มีผลเป็นผู้กระทำความผิดด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้ว่าบทลงโทษของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นตัวการ ผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ หรือผู้สมคบ เป็นบทกำหนดโทษที่หนักกว่ากฎหมายอาญาทั่วไป

กรณีนี้ศาลฎีกาได้มีคำวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาที่ 9092/2553 เมื่อรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานร่วมกับพวกฟอกเงินตามฟ้อง ศาลก็พิพากษาลงโทษจำเลยได้ กรณีไม่จำเป็นต้องอาศัยความผิดมูลฐานเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องมีการดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐานหรือมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดมูลฐานเสียก่อน จึงจะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานได้ ทั้งในการพิพากษาคดีอาญาก็ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้ศาลจำต้องถือตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาคดีอื่น อาจกล่าวได้ว่า ความผิดอาญาฐานฟอกเงินไม่จำเป็นต้องผูกติดกับความผิดอาญาอันเป็นความผิดมูลฐาน และคำพิพากษาที่ 105/2561 การที่จำเลยกระทำความผิดร่วมกับพวก กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดการได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงมีความผิดฐานฟอกเงิน

จะเห็นได้ว่ามาตรการการลงโทษทางอาญาเป็นการลงโทษต่อผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน รวมไปถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความผิดฐานฟอกเงินทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดและผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินนั้นมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมซึ่งมีวิธีดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายขบวนการที่มีการเชื่อมโยงสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกัน

เมื่อพิจารณาแล้วกระบวนการฟอกเงินที่ซับซ้อนสามารถทำการตรวจพิสูจน์ถึงหน้าที่โดยแท้จริงหรือลักษณะการเป็นผู้กระทำความผิดโดยตรงหรือสนับสนุนการกระทำความผิด นอกจากนี้ความผิดฐานฟอกเงินเป็นอาชญากรรมร้ายแรง อาชญากรรมประเภทนี้จึงกำหนดให้ผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือต้องรับโทษเช่นเดียวกับตัวการ ตามมาตรา 7 ที่ได้กำหนดลักษณะของการกระทำเกี่ยวกับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือ อันสอดคล้องกับทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and abetting Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้ประกอบในการดำเนินคดีฐานฟอกเงิน สำหรับการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนขององค์กรอาชญากรรม ส่วนการลงโทษผู้สมคบกันกระทำความผิด ตามมาตรา 9 ที่ได้กำหนดลักษณะของการกระทำเกี่ยวกับการสมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นก็มิได้มาจากทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory) ในการสมคบกันกระทำความผิดเนื่องจากลักษณะการประกอบอาชญากรรมในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปในทิศทางที่ซับซ้อนขึ้น มีผู้ร่วมกระทำความผิดมากขึ้นหรือที่เรียกว่าอยู่ในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมนั่นเอง ซึ่งทฤษฎีทั้งสองประการนี้เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน

เมื่อเปรียบเทียบกับ ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ออกโดยสหประชาชาติ (UN Model Law) ก็ได้กำหนดแนวทางไว้อย่างกว้างๆ ในการที่แต่ละประเทศจะกำหนดฐานความผิดต่างๆ บัญญัติไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของตน เพื่อดำเนินการกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานนั้นๆ ในส่วนของประเทศไทยได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 5 โดยได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับ UN Model Law ประกอบกับข้อแนะนำ 40 ประการของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (FATF 40 Recommendation) โดยมีประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลียร่วมเป็นภาคีสมาชิกดังกล่าวด้วย ซึ่งได้ออกหลักการสำคัญในด้านต่างๆ หนึ่งในนั้นก็คือ กำหนดลักษณะของการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน และบทลงโทษเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศและตามมาตรฐานสากล

ดังนั้นหากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดได้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน สนับสนุนหรือช่วยเหลือ หรือสมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินอันเกิดจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ผู้นั้นก็ต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวมากยิ่งขึ้น

จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้ดีกว่าการดำเนินคดีของพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ที่ใช้ในปัจจุบัน

โดยสรุปแล้ว ผู้ศึกษามีความเห็นว่ มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น โดยกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นสามารถลงโทษผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้รับจากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้เป็นโทษในทางอาญา ทำให้สามารถขยายขอบเขตการลงโทษทางอาญาได้ดีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดในรูปแบบของขบวนการเครือข่ายหรือเป็นรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งเป็นไปตามคำพิพากษาฎีกาที่ 9092/2553 และคำพิพากษาที่ 105/2561 ที่ได้วินิจฉัยการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในรูปแบบของขบวนการเครือข่าย ซึ่งหากเปรียบเทียบการใช้มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 สามารถเอาผิดกับบุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสมคบกันในการกระทำความผิดค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เนื่องจากมีรูปแบบที่ซับซ้อน และมีข้อจำกัดในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดในทางอาญาที่จะต้องพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัย แต่หากนำมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาใช้บังคับสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้กระทำการต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดแล้ว จะเป็นผลให้สามารถดำเนินการได้ถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังแม้จะไม่ได้ร่วมการกระทำความผิดโดยตรงก็ตาม

ดังนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่ มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น เป็นไปตามทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน กล่าวคือ ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and abetting Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้ประกอบในการดำเนินคดีฐานฟอกเงินสำหรับการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนขององค์กรอาชญากรรม และทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีในการสมคบกันกระทำความผิดเนื่องจากลักษณะการประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้มาตรการดังกล่าวเป็นไปตามความร่วมมือระหว่างประเทศ (UN Model Law) และตามมาตรฐานสากล (FATF 40 Recommendation) เนื่องจากมาตรการดังกล่าวมีหลักการที่สำคัญที่ต่างประเทศกำหนดก็คือ มีการกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและบทลงโทษไว้ จึงนับว่าเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดไม่ว่าจะเป็นในด้าน

การยับยั้งหรือสกัดกั้นการกระทำผิด รวมถึงไปถึงการป้องกันการฟอกเงินที่มาจากรายได้ของการกระทำผิดและการขยายเครือข่ายขบวนการของการกระทำผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดด้วย

3. การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดกรอบคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน

แม้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้นจะเป็นไปตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาลักษณะของการกระทำผิดอาญาที่เป็นความผิดมูลฐานนั้นจะต้องเป็นอาชญากรรมร้ายแรง ซึ่งจะต้องพิจารณาการกำหนดอาชญากรรมร้ายแรงตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ซึ่งเป็นการกระทำที่เป็นความผิดซึ่งสามารถลงโทษโดยทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี ทำให้เห็นว่าความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด มีทั้งอาชญากรรมธรรมดาและอาชญากรรมร้ายแรงรวมอยู่ในความผิด ซึ่งเห็นได้จากการกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ทำให้ประเด็นนี้จะต้องพิจารณาให้เห็นถึงความร้ายแรงของการกระทำผิดที่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 และข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยนำอัตราโทษและมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดมาใช้ในการกำหนด

โดยในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ได้กำหนดว่า อาชญากรรมร้ายแรง (Serious crime) หมายถึง การกระทำที่เป็นความผิดซึ่งสามารถลงโทษโดยทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่รุนแรงกว่า และข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน (The Financial Action Task Force หรือ FATF) ข้อเสนอแนะที่ 3 แนะนำให้แต่ละประเทศควรกำหนดให้ความผิดร้ายแรงทุกประเภทเป็นความผิดฐานฟอกเงิน โดยมีเจตนาเพื่อกำหนดความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมขอบเขตกว้างขวางที่สุด ซึ่งประเทศออสเตรเลียในปัจจุบันก็ได้กำหนดให้อาชญากรรมทั้งหมดเป็นความผิดมูลฐาน โดยกำหนดเป็นแบบกว้างๆ เพื่อให้ครอบคลุมความผิดอาชญากรรมร้ายแรง ตามที่ FATF กำหนด

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานนั้นก็จำเป็นจะต้องกำหนดลักษณะการกระทำความผิดที่มีลักษณะการกระทำที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงด้วย เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น มีทั้งที่เป็นอาชญากรรมธรรมดาและอาชญากรรมร้ายแรง กล่าวคือ อาชญากรรมธรรมดาจะเป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะไม่ได้มีการกระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมหรือเป็นเครือข่าย แต่เป็นผู้ค้ารายย่อย อีกทั้งได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับอาชญากรรมร้ายแรงอันเป็นความผิดที่มีลักษณะกระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมเป็นเครือข่าย ได้ผลตอบแทนหรือกำไรจากการกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก มีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร มีการแบ่งหน้าที่กันทำ ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ทำให้ยากแก่การปราบปราม ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

นอกจากที่กล่าวมา หากนำความหมายของคำว่า อาชญากรรมร้ายแรง (Serious Crime) ตามความหมายของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 หมายถึง การกระทำที่เป็นความผิดซึ่งสามารถลงโทษโดยทำให้สูญเสียเสรีภาพขั้นสูงสุดเป็นเวลาอย่างน้อย 4 ปี หรือโดยโทษที่รุนแรงกว่า มาพิจารณากับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 ได้กำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดดังกล่าวคือระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นการกำหนดโทษขั้นสูงที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดได้ โดยสามารถลงโทษจำคุกได้สูงสุดไม่เกิน 7 ปี ซึ่งทำให้เห็นได้ว่ามีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปี จนถึงอัตราโทษจำคุก 7 ปี จึงเป็นอัตราโทษที่สูงตามความหมายของอาชญากรรมร้ายแรงของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 แล้ว แต่ทั้งนี้ ตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ก็ไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดกรอบความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นอาชญากรรมร้ายแรงให้ชัดเจนขึ้น ผู้ศึกษาจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะกำหนดการได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดประกอบด้วย โดยเปรียบเทียบกับคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่มีการกำหนดมูลค่าความเสียหายและจำนวนผู้เสียหายมาเป็นตัวกำหนดเพื่อแบ่งคดีพิเศษกับคดีปกติออกจากกัน เช่น คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่มีหรือมีมูลน่าเชื่อว่ามีราคาหรือมูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป ทั้งนี้ตามประกาศ กคพ. (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 เรื่อง การกำหนดรายละเอียดของลักษณะของการกระทำความผิดตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

ดังนั้น เพื่อเป็นการแบ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงออกจากอาชญากรรมธรรมดา ผู้ศึกษาจึงเห็นควรกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไว้ด้วย โดยผู้ศึกษาเห็นควรกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป เป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิด ตามมาตรา 58 วรรคสอง ข้อ 1 ที่กำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศหรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรมหรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ตามมาตรา 58 วรรคสอง โดยในการพิจารณาว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเข้าลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงหรือไม่ ให้คำนึงถึงข้อเท็จจริงและเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ประกอบด้วย

(1) ปรากฏความเสียหายหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป

(2) เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐเมื่อเทียบกับความเสียหาย หรือมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) มีลักษณะการกระทำความผิดที่ร้ายแรงอันกระทบต่อความรู้สึกรวมของประชาชนส่วนมากหรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อประเทศหรือประชาชนเป็นจำนวนมาก

(4) เป็นความผิดที่มีความซับซ้อนหรือดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายหรือขบวนการ

ทั้งนี้ นอกจากการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป

นอกจากนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ผู้ศึกษาเห็นว่าควรกำหนดให้มีลักษณะของกรอบการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วย เหมือนดังเช่นความผิดมูลฐานอื่นๆ ที่ได้มีการกำหนดไว้ เพื่อจะได้ไม่ไปกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร เนื่องจากในบางกรณีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุม อาจไม่ได้มีเจตนาเพื่อนำออกมาจำหน่ายโดยแสวงหากำไรเกินสมควร โดยแท้จริงแล้วอาจจะกักตุนรวบรวมเพื่อนำไปบริจาค เช่นนี้ก็ไม่ได้ไปซึ่งผลตอบแทน ดังนั้น การกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้า

ควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐาน อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพประชาชนจนเกินสมควร อันเนื่องมาจากมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเมื่อพิจารณาความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่า มีการกำหนดกรอบการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอยู่ในหลายความผิดมูลฐาน เช่น (11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื่อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า (12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋วตามประมวลกฎหมายอาญอันมีลักษณะเป็นการค้า (13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

เมื่อพิจารณาจากมาตรา 3 (11) (12) (13) แล้ว จะเห็นได้ว่า มีการกำหนดกรอบการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน คือ อันมีลักษณะเป็นการค้า เพื่อผู้กระทำความผิดเพียงคนเดียว หรือความผิดต่อส่วนตัวที่ไม่ได้กระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า จะต้องได้รับผลกระทบของมาตรการในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม

ดังนั้น ในความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด จะมีทั้งผู้กระทำความผิดคนเดียว และกระทำความผิดที่หลายคน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับความผิดมูลฐานที่ (11) (12) และ (13) ที่จะต้องมีการกำหนด ลักษณะเป็นการค้า มาไว้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานที่ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะสามารถนำไปใช้ในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (The crime control) และทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นมาตรการในการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบการ ซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภทได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น มาผ่านกระบวนการในรูปแบบต่างๆ อันเป็นการเปลี่ยนสภาพที่มีลักษณะของการฟอกเงิน เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชญากรรมครั้งต่อไป จึงเป็นการยากแก่การจับกุมและปราบปรามการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ ดังนั้น การที่รัฐจะนำมาตรการตามกฎหมายฟอกเงินมาบังคับใช้เพื่อเป็นการตัดวงจรในการประกอบอาชญากรรม จึงต้องพิจารณาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ที่จะกำหนดลักษณะของความผิดนั้นๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อย่างไรก็ตามจากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินนั้นพบว่ามีความมาตรการที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประการแรก มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน การกำหนดความผิดมูลฐานมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว มีแนวคิดพื้นฐานมาจากความผิดมูลฐานที่กำหนดจะต้องเป็นความผิดทางอาญาที่มีเงินเป็นปัจจัยสำคัญ และต้องถูกนำมาใช้บังคับ ในทางกลับกันถ้าหากมิใช่ความผิดมูลฐานแล้ว การดำเนินการต่อทรัพย์สินหรือต่อบุคคลก็ไม่สามารถดำเนินการได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เสียก่อน อย่างไรก็ตาม การจะกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้นั้น ต้องกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุม

และจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 4 ประการ ดังนี้ ประการแรก จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ประการที่สอง จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง ประการที่สาม จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะที่มีการกระทำที่สลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม ประการที่สี่ จะต้องเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ประกอบมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ที่มีลักษณะเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและมีลักษณะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ประการตามแนวความคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

หากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดได้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานแล้วก็จะสอดคล้องกับแนวคิดในการควบคุมการฟอกเงิน นั่นก็คือ การเป็นเครื่องมือที่ตัดวงจรการก่ออาชญากรรมให้ลดน้อยลงและเป็นการป้องกันการนำเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเข้าสู่ระบบเงิน รวมถึงเป็นไปตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานของต่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบคลุมความผิดหลากหลายประเภทและเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้หากนำเอามาตรการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้เสริมควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการปราบปรามการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ซึ่งอาจทำให้การแก้ไขปัญหการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไปอีกด้วย

ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามเหตุและผลข้างต้น

ประการที่สอง มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น โดยกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นสามารถลงโทษผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้รับจากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้เป็นโทษในทางอาญา ทำให้สามารถขยายขอบเขต

การลงโทษทางอาญาได้ตีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดในรูปแบบของขบวนการเครือข่ายหรือเป็นรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งหากเปรียบเทียบการใช้มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ไม่สามารถเอาผิดกับบุคคลผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสมคบกันในการกระทำความผิดเนื่องจากมีรูปแบบที่ซับซ้อนและมีข้อจำกัดในการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดในทางอาญา แต่หากนำมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาใช้บังคับสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ที่ได้กระทำการต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดแล้ว จะเป็นผลให้สามารถดำเนินการได้ถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังแม้จะไม่ได้ร่วมการกระทำความผิดโดยตรงก็ตาม

มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดนั้น เป็นไปตามทฤษฎีที่ใช้ในการกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน กล่าวคือ ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) และทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory) นอกจากนี้มาตรการดังกล่าวเป็นไปตามความร่วมมือระหว่างประเทศ และตามมาตรฐานสากล ซึ่งมีหลักการที่สำคัญที่ต่างประเทศกำหนด จึงนับว่าเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดไม่ว่าจะเป็นในด้านการยับยั้งหรือสกัดกั้นการกระทำความผิด รวมไปถึงการป้องกันการฟอกเงินที่มาจากรายได้ของการกระทำความผิดและการขยายเครือข่ายขบวนการของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดด้วย

ประการที่สาม การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรง และกำหนดครอบงำคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดมูลฐาน

แม้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดจะเป็นไปตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวมีทั้งที่เป็นอาชญากรรมธรรมดาและอาชญากรรมร้ายแรงรวมอยู่ในความผิดด้วย ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลที่กำหนดให้อาชญากรรมร้ายแรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงต้องกำหนดกรอบของลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงให้ชัดเจน เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด มีกำหนดโทษ

จำคุกไม่เกิน 7 ปี ซึ่งเป็นโทษที่ไม่มีอัตราโทษขั้นต่ำ ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐาน ผู้ศึกษาจึงเห็นควรนำมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมากำหนดเพื่อเป็นการแบ่งแยกระหว่างอาชญากรรมธรรมดาและอาชญากรรมร้ายแรง โดยเทียบจากการกำหนดคดีพิเศษของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ใช้มูลค่าของความเสียหายหรือจำนวนผู้เสียหายในการแบ่งระหว่างคดีพิเศษและคดีปกติออกจากกัน และผู้ศึกษาเห็นว่าควรกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่มีมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป เป็นความผิดมูลฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 58 วรรคสอง นอกจากนี้ เพื่อไม่ให้การกำหนดความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐาน ไปกระทบกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ผู้ศึกษาเห็นควรกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดเฉพาะที่มีลักษณะเป็นการค้าเท่านั้นที่จะเป็นความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ควบคู่ไปกับการปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (The crime control) และทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายจะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นปัญหาที่ยากแก่การปราบปรามและส่งผลกระทบต่อส่วนรวมในภาพรวมเป็นอย่างมาก ในขณะที่มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะหามาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพมาบังคับใช้กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด โดยมุ่งที่จะแก้ไขปัญหามีอยู่ในกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้ดียิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดลักษณะความผิดให้เป็นความผิดมูลฐาน

จากการที่ได้ศึกษบทที่ 4 มาแล้วพบว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดตามมาตรา 29 และมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีลักษณะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์

ทั้ง 4 ประการตามแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงสามารถกำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดเป็นความผิดมูลฐานได้ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดที่จะถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน ควรมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดที่มีหรืออาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ และได้ไปซึ่งทรัพย์สินด้วย จึงต้องกำหนดรายละเอียดของลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า “(22) ความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคา ที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ อันมีลักษณะเป็นการค้า ที่มีมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป”

ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้ลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดข้างต้นให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2) มาตรการทางกฎหมายในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด

เห็นควรนำทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้ประกอบในการดำเนินคดีฐานฟอกเงินสำหรับการกระทำเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนขององค์กรอาชญากรรม และทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีในการสมคบกันกระทำความผิดเนื่องจากลักษณะการประกอบอาชญากรรม มาใช้บังคับในด้านการดำเนินการทางคดีอาญาของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดด้วย โดยควรบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดมักกระทำเป็นขบวนการเครือข่าย และมีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งตัวการจะเป็นผู้วางแผนการในการกระทำความผิด โดยให้ผู้ร่วมขบวนการเป็นผู้ลงมือกระทำความผิด ซึ่งทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน และทฤษฎีการสมคบ กันกระทำความผิดนี้สามารถนำมาใช้ในการดำเนินคดีและพิสูจน์ความผิดกับตัวการผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้ จึงนับว่าเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปราม

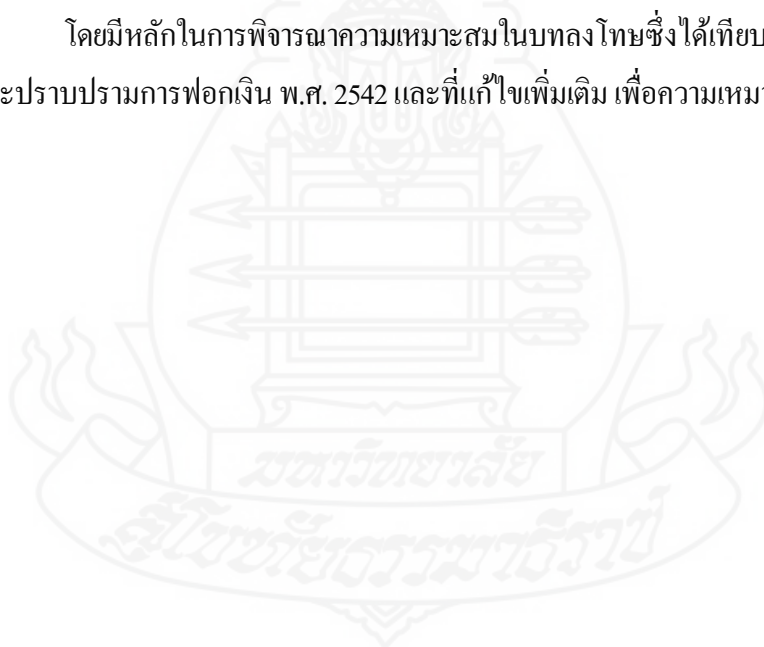
การกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนด ไม่ว่าจะเป็นในด้านการขบขังหรือสกัดกั้นการกระทำความผิดและการขยายเครือข่ายขบวนการของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการกักตุนสินค้าควบคุมและการจำหน่ายสินค้าเกินราคาที่กำหนดด้วย

นอกจากนี้เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับอัตราโทษที่ควรแก้ไขอัตราโทษให้สูงขึ้น กล่าวคือ จากเดิมบัญญัติว่า “มาตรา 41 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “มาตรา 41 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 31 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 7 ปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

วรรคสอง “กรณีเป็นนิติบุคคลกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทบาทถึงหนึ่งล้านบาท เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น”

โดยมีหลักในการพิจารณาความเหมาะสมในบทลงโทษซึ่งได้เทียบเคียงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สืบราชสันตติวงศ์

บรรณานุกรม

- กมลชัย เวทีบุรณะ. (2558). *ขอบเขตการใช้บังคับพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542.* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- กมลศักดิ์ หมั่นภักดี. (2552). *การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กรพิณ ศรีอาพลชาญ. (2549). *ผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อนโยบายภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2563). *ประวัติกรมสอบสวนคดีพิเศษ.* สืบค้นจาก <https://www.dsi.go.th/th/Detail/History-of-DSI>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). “พาณิชย์” เผยจับขายหน้ากากอนามัยแพงเกินจริง ทั่วประเทศ 276 ราย. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/875277>
- กฤติน พงษ์ศิริ. (2560). *การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีวัตถุอันตรายทางการเกษตร.* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กองกำกับและตรวจสอบ. (2555). *ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
- _____. (2563). *การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายว่าด้วยการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย.* สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ForeignExchangeRegulations/ForeignMeansOfPaymentBusinesses/DocLib2/AML.pdf>

กาญจนารักษ์ แร่เจริญ. (2555). พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542:

ศึกษากรณีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา
เป็นความผิดมูลฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์. (2539). กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

เกษม โปตระภูต. (2544). กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม

การฟอกเงิน พ.ศ. 2542. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

เจมนิจนิสา เศรษฐีสสมบัติ. (2560). ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน

ในการพิสูจน์การฟอกเงิน. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

คมชัดลึก. (2563). ปฏิรูปดีเอสไอตามป้ายกรอบคดีพิเศษใหม่ เน้นเฉพาะงานหิน.

สืบค้นจาก <https://www.komchadluek.net/news/scoop/335026>

จันทน์ นาคเจริญวารี. (2547). การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นความผิดมูลฐาน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.
(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพมหานคร.

จินตนา พรพิไลพรรณ และบุญธรรม ราชรักษ์. (2563). เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1.

สืบค้นจาก [http://e-book.ram.edu/e-book/e/EC111\(H\)/EC111\(H\)-3.pdf](http://e-book.ram.edu/e-book/e/EC111(H)/EC111(H)-3.pdf)

จิรวัดน์ ชนะ และดวงทิพย์ ศิริกาญจนารักษ์. (มปป.). บทเรียนนโยบายอุดหนุนภาคเกษตร

จากต่างประเทศ ฉบับที่ 99 FAQ focus and quick

ชยันต์ ตันตวิศาการ. (2556). เศรษฐศาสตร์จุลภาค: ทฤษฎีและการประยุกต์.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชวินทร์ ลีนะบรรจง. (2554). เศรษฐศาสตร์ที่ดิน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ซัช วงศ์สิงห์. (2547). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

การฟอกเงิน: ศึกษาเฉพาะกรณีทรัพย์สินและเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด.

(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
กรุงเทพมหานคร.

- ชัยนันท์ แสงปุดตะ. (2541). *กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์. (2536). *โทษทางอาญาทางเศรษฐกิจ*. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 23(3).
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. (2539). *กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. *วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 16(2), 25
- _____. (2563). เอกสารวิจัย เรื่อง *มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. สืบค้นจาก http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/files/TS_140.pdf
- ณัฐพงษ์ ทองกักดี. (2551). *เศรษฐศาสตร์นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: ไทยพัฒนรายวันการพิมพ์.
- ณัฐวิภา บริสุทธิชัย. (2547). *พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีการหลอกลวงคนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). *พณิชย์จับ 2 รง.นครสวรรค์ – ระยอง กักตุนน้ำดालทราย*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/134893>
- _____. (2563). *ย้อนรอยวิกฤติน้ำมันปาล์มขาดตลาด*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/404997>
- ธนัทเทพ เขียรประสิทธิ์. (2548). *กฎหมายควบคุมการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธีพิเศษ ในคดีอาญาซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ชาติรี สิทธิพงษ์ และ ชาติ ตระกูล. (2552). *เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: เอ็ดกซ์เปอร์เน็ท.
- ธานีศ เกศวพิทักษ์. (2551). *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ธีระพงษ์ วิจิตเศรษฐ. (2552). *จุลเศรษฐศาสตร์: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นวลจันทร์ ทิศนชัยกุล. (2542). *อาชญากรรม (ป้องกัน: ควบคุม)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- นิกร เกริกกุล. (2543). *การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: Translation-at-law.com.

- ปกรณ์ ปิติกุลตั้ง. (2548). การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวล
 รัษฎากรเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
 การฟอกเงิน. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ประธาน จุฬาโรจน์มนตรี, สิริรักษ์ จรุงโรจน์ ณ อุษยา. (2548). การกำหนดให้การมีส่วนร่วม
 ในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นความผิดอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
 กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. (2520). ระบบความยุติธรรมทางอาญา: แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรม
 และกระบวนการนิติธรรม. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 9(2), 147.
- ปณณวิช ทัพภวิมล. (กุมภาพันธ์ 2561). รายงานการวิจัยเรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปราม
 การฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต. นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทมา วะรินทร์. (2554). การค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรม: ศึกษากรณีการรับฟังพยานบุคคล
 ที่เป็นสายลับ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ปิยะลักษณ์ พุททวงศ์. (2557). เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1 ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้.
 เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2531). อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศ์ธร พิทักษ์สกุลรัตน์. (2561). มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดให้การกระทำความผิด
 เกี่ยวกับยาปลอมให้เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน.
 (การศึกษาอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- พรชัย วิสุทธีศักดิ์. (มปป.). พัฒนาการของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า (Development of
 Competition Law) เอกสารประกอบการบรรยาย. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พีรพันธุ์ เปรมภูติ. (2545). คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางการเงิน.
 กรุงเทพมหานคร: คอมแพคท์พรีนซ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2549). เอกสารการสอนชุดวิชา เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์.
 นนทบุรี: สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- มารีษา เทพลีทธา. (2558). *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้ขับขี่ยานพาหนะทางบกที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย*. (คุยฎีนิพนธ์นิติศาสตรคุยฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร, กรุงเทพมหานคร.
- เริงชัย ต้นสุชาติ. (2550). *ทฤษฎีเศรษฐศาสตรจุลภาค*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- โรงพยาบาลศิริกรินทร์ กรุงเทพฯ. (2563). *วิธีการป้องกัน รัับมือ COVID – 19*. สืบค้นจาก <https://www.sikarin.com/content/detail/408/วิธีการป้องกัน-รัับมือ-ไวรัส-covid-19>
- วรชัย แสนศิริระ. (2563) *ข้อพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดคดีความผิดทางอาญา เพื่อให้เป็น “คดีพิเศษ” ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547*. สืบค้นจาก https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/9legal/legal33.pdf
- วรณี จิเจริญ. (2558). *เศรษฐศาสตรจุลภาค 3*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณวิภา เมืองถ้ำ. (2563). *อาชญากรรรมทางธุรกิจกับองค์กรอาชญากรรรมข้ามชาติ*. ใน *เอกสารการสอนคุยฎีวิชาอาชญากรรรมทางธุรกิจ Business Crime เล่ม 2*, หน่วยที่ 13. นนทบุรี:สาขาวิชานิติศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรัญญา ภัทรสุข. (2549). *เศรษฐศาสตร 1 (หลักเศรษฐศาสตรจุลภาค)*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- วัชรระ อนุโยธา. (2548). *การกำหนดให้การกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วาสนา เพิ่มลาภ. (2563). *การฟอกเงิน*. *วารสารข้าราชการ*, 6(1). สืบค้นจาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/y46b01.pdf>
- วิชัย ต้นติกุลานันท์. (2543). *คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์อักษร.
- วิทยา นิติธรรม. (2548). *การกำหนดกรอบลักษณะของความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- วิระพงษ์ บุญโญภาส. (2539). *ประเทศไทยกับความจำเป็นต้องมีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน*. *วารสาร ป.ป.ส.*

- _____. (2547). *กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- _____. (2552). *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- สถาบันกฎหมายอาญา (2545). *การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 1)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการสูงสุด และสถานเอกอัครราชทูตอเมริกา ประจำประเทศไทย.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2539). *การฟอกเงิน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ. (2563). *เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (ส่วนที่ 3)*. สืบค้นจาก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/apnla2558-032.pdf
- สราวุธ พิพัฒน์มโนทัย. (2548). *การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิต: ศึกษากรณีความผิดเกี่ยวกับการค้าบุหรี่เถื่อน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สวลี ต้นกุลรัตน์. (2563). *รู้จักเงินดิจิทัล เงินของโลกอนาคตที่เกิดขึ้นแล้ว*. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/finance/money/453663>
- สหัส สิงหวิริยะ. (2547). *คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พร้อมด้วยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2555). *คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง*. กรุงเทพมหานคร: สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย.
- _____. (2556). *คู่มือการปฏิบัติงาน การพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: ศาลแพ่งและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
- _____. (2559). *คู่มือประชาชนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: ไอเดียเวิลด์ คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2563). *เอกสารเผยแพร่ เรื่อง รู้เท่าทันการฟอกเงิน*. สืบค้นจาก http://www.amlo.go.th/amlo-intranet/media/k2/attachments/_5377.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). *เอกสารวิชาการข้อมูลพื้นฐาน เรื่อง อาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ*. สืบค้นจาก https://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/b50591_crime.pdf

- _____. (2551). เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่...) พ.ศ. สืบค้นจาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_hr/hr23/apl011-2551.pdf
- สีหนาท ประยูรรัตน์. (2544). คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: นิติเทศ.
- สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และหมายเหตุท้ายคำวินิจฉัย. The Civil Law Journal
- สุรพล ไตรเวทย์. (2543). คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สุวรรณา ตูลยวสินพงส์. (2543). *เกณฑ์การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำและผลกระทบต่อการทำงานและค่าจ้างงานและค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อดุลย์ ยุววิทยพานิชย์. (2556). คำอธิบายกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- อกินพ สุจิตัญญ์. (2550). *การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2529). *สิทธิของผู้ต้องหาในประเทศไทยในสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อรรณพ ลิขิตจิตตะ. (2542). *ถาม – ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน*. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส.
- อัครพันธ์ สัปพัน. (2542). *กระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อัมมาร สยามวาลา และคณะ. (2557). *โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การทุจริตกรณีการศึกษา: โครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด”*. (ม.ป.ท.: ม.ป.พ.).
- @KAFAAK. (2560). *กลยุทธ์ Fake Original Price ... การสร้างให้ผู้บริโภครู้สึกว่าได้ซื้อของถูก*. สืบค้นจาก <https://www.kafaak.com/2017/05/18/fake-original-price/>

- Anti-Money Laundering Office (AMLO). (2012). International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation the Fatf Recommendations. February 2017. p.55
- Australasian Legal Information Institute. (2020). *CUSTOMS ACT 1901 - SECT 229A Proceeds of drug trafficking liable to forfeiture*. Retrieved from http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/legis/cth/consol_act/ca1901124/s229a.html
- Campbell R. McConnell and Stanley L. Brue. (2008). *Economics: principles, problems and policies*. Boston: McGraw-Hill. p.45.
- Christopher J. Coyne and Rachel L. Coyne. (2015). The economics of price controls. Flaws and ceilings price controls and the damage they cause.ed. Christopher J. Coyne and Rachel L. Coyne. Great Britain: Page Bros. pp. 8-25.
- Clem Tisdell and Keith Hartley. (2008). *Microeconomic Policy: A New Perspective. 2nd ed.* Northampton: Edward Elgar Publishing. p.68.
- Cornell Law School. (2020). *18 U.S. Code § 1956. Laundering of monetary instruments*. Retrieved from <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1956>
- Edgar K. Browning and Mark A. Zupan. (2011). *Microeconomics: Theory and Applications. 11st ed.* Hoboken: Wiley. p.28.
- FATF. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Australia Mutual Evaluation Report April 2015. Retrieved from <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/Mutual-Evaluation-Report-Australia-2015.pdf>
- Henry O. Pollakowski. Rent Control and Housing Investment: Evidence from Deregulation in Cambridge, Massachusetts. 36 Civic report. 2003.
- Herbert L. Packer. (1968). *The Limits of The Criminal Sanction*. California. United States of America: Stanford University Press. p. 158.
- Hilary Kramer. "Politics. (2015). Price Gouging and Healthcare Potential" Retrieved from <http://investorplace.com/2015/09/politics-price-gouging-healthcare-potential/#.Vy2z8YR97IU>
- Jacqueline Murray Brux. (2005). Economics Issue and Policy. 3rd ed. Mason: South-Western. p.190.
- Joseph E. Stiglitz. (2000). Economics of the Public Sector. 3rd ed. Manhattan: W. W. Norton & Company. p.85

- K@POOK!. (2563). ทลายคลังกักตุนสินค้าหนีภาษี จนท. ตะลึง พบหน้ากากอนามัย - ชุด PPE มูลค่ารวม 5 ล้านบาท. สืบค้นจาก <https://covid-19.kapook.com/view225336.html>
- MATICHON ONLINE. (2563). “ภาพเก่า...เล่าตำนาน: อัล คาโปน...จอมโจรเขย่าอเมริกา. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/article/news_1756077
- Matthew Yglesias. (2012). “The Case for Price Gouging, trying to prevent merchants from hiking prices during disasters is futile and counterproductive..” Retrieved from http://www.slate.com/articles/business/moneybox/2012/10/sandy_price_gouging_anti_gouging_laws_make_natural_disasters_worse.html
- McConnell C.R. Blue S.L. (2005). Economics: principles. problems and policies Boston: McGraw-Hill. p.40.
- N. Gregory Mankiw. (2009). Principles of Economics. 5th ed. Manson: South-Western Cengage learning. p.86.
- Nicholas Provenzo. (2006). *The missed debate over PRICE-GOUGING*. Retrieved from <http://capitalismmagazine.com/2006/05/the-missed-debate-over-price-gouging>
- PAT&T Pattanakit. (2563). ขายสินค้าคงเหลือ ราคาต่ำกว่าทุน ได้หรือไม่. สืบค้นจาก <https://www.pattanakit.net/รวมบทความภาษี/ขายสินค้าคงเหลือ-ราคาต่ำกว่าทุน-ได้หรือไม่.html>
- Rafi Mohammed. (2013). The Problem with Price Gouging Laws. Retrieved from <https://hbr.org/2013/07/the-problem-with-price-gouging-laws>
- Robert E. Hall and Marc Lieberman. (2006). Microeconomics: Principles and Applications. 4th ed. South-Western: Thomson Higher Education. p.2.
- Roger A. Arnold. (2008). Micoeconomics. 8th ed. Harlow: Pearson Education. p.51.
- Ruffin. R.J. and Gregory. (2005). Micoeconomics. 6th ed. Harlow: Pearson Education. p.62.
- RYT9. พบ.ตรวจพบผู้ผลิตตุนน้ำมันปาล์ม 1 ล้านขวด จึ้น่าออกจำหน่ายก่อนเจอไม่แข็ง. สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/iq03/1054835>
- Steve Suranovic. (2020). A Primer on Price Gouging in the Wake of Hurricane Katrina. Retrieved from <http://internationalecon.com/Opinion/PrimerOnPriceGouging.php>
- T.R.Jain and V.K. Ohri. (2011). Principles of microeconomics. Delhi: VK publications. pp. 210-211.

U.S.Department of Justice.Investigation and Prosecution of Illegal Money Laundering: A Guide to the Bank Secrecy Act. Retrieved from <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=pur1.32754078040163;view=1up;seq=2>. p.1-2.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวเนตรดาว ลีมวงษ์ทอง
วัน เดือน ปีเกิด	19 กันยายน 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เนติบัณฑิต สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา หลักสูตรวิชาว่าความ สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภานายความ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
ตำแหน่ง	นิติกรปฏิบัติการ

